

310275 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ జూలై నెల 14-వ తేది శుక్రవారము

No. 89

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, ఆషాఢ మాస బహుళ పంచమి గి.

సంచిక ౮౯

పుష్ప రాగ కమలములు

(314)

కావ్యములు

ప్రతిరాయినీ సీమకమలములు మారి యుండునట్లు 64 పట్టెలు తీర్చి గ్యారంటీగా పంపబడును. సరకు తృప్తిలేనిచో పార్శ్వమునుపుచ్చుకొనిన 3 దినములలోపల తిరిగి పంపిన వైకము పంపివేయబడును. పి. గోపాలసామి శెట్టి, 788 ధర్మరాజ గుడిపీధి, పోస్టు సెంటులామన్ మాంటు,

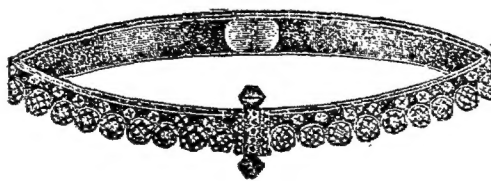
సిద్ధమకరధ్వజ (వైషవ్యరత్నావళి 920 పుట)

ఇది ఆయుర్వేదాపధములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధి చెందియున్నది. ఇందు శుద్ధిచేసిన రసము, బంగారము, కస్తూరి, పచ్చ కర్పూరము మొదలగు విలువగల ద్రవ్యములు చేరియున్నవి. వై గ్రంథములలోని యోగము ప్రకారము నిర్దుష్టముగ మోచే తయారుచేయబడియున్నది. శో॥ శ్వేచ్ఛాహరవిహారోః సకదాచిద్విపద్యతే । మేధాయః కాంతిజనః కామోద్ధీపకస్త్యహా॥ బుద్ధిని, ఆయుర్దాయమును వృద్ధిచేయును. శరీరమునకు కాంచినీయును. హెచ్చుగ ధాతుపుష్టిజేసి కామోద్ధీపనము గలిగించును. అతిమాత్రము, తీయ, సుఖరోగములు, మొదలగు ధాతుక్షయకరములగు వ్యాధులలో హెచ్చుగ నుపయోగకరము. ఉపయోగించువిధానము మండుతో బంపబడును. మెల 25 మాత్రలు రూ 5-0-0 ఆంధ్రఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్) నమూనైన మూలధనము 1,12,925. డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. యె., ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపింపబడినది. 19 హాకిన్ రోడ్డు మాంటుకోడు, మద్రాసు. నిర్దుష్టముగ తయారుచేయబడిన కాశ్మీరీయదోషధములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

గృహ నిర్మాణము 109

కృష్ణా, గుంటూరు, హైదరాబాదు, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాము జిల్లాల వారికి, హెచ్చరిక. మా స్వంత పద్ధతిమీద రంగూనునుంచి. టేకు కలప తేప్పించుటచే చవుకగా ప్రశస్తమైన, టేకుమానులు కమ్మలు, దూలములు, రవునుతుండ్లు చిల్లరగానున్న, వర్తకులకు టోకు ధరలకున్న విక్రయించు చున్నాము. చెన్న పట్టణం శెట్టికంటే మా కెట్లు తక్కువ, కయిలు చార్జీలు కూడా తక్కువగ నుండును. కానలిస్సి వారు, ఇట్లు వ్రాయవలెను. ఆ. సుబ్బారాయుడు, కంపినివారికి టేకు కలపవర్తకులు, కాకినాడ.

మొదటిరకము వెండిచే (6)

తయారు చేయబడిన

నవ నాగరికమునకు తగినట్టి పలురకముల పట్టె గొలుసులు, మియాల గొలుసు, చుట్టగొలుసు, గజగొలుసు, సేమయా గొలుసు, అంజెలు, బెల్లులు, బత్తెములు, మహాత్మాగాంధీ, లోకమాన్య తిలకు పతకము మున్నగువి విక్రయమునకు సిద్ధముగా నున్నది. ఒకసారి చేరముచేసిన తరువాతి ఎప్పుడును మార్గదేశ వత్తురు. ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ (1842) నగలువర్తలు, చైనాబజారుపీధి, మద్రాసు.

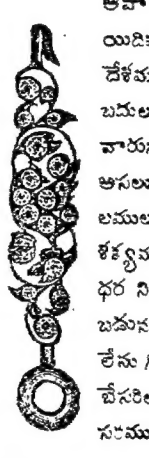
(సు)

మర్గోపిల్

కువ్వము, సిపిలిన్, ఏనుగుకాలు మొదలగు చర్మవ్యాధులకు తగినదివ్యాపధములు మావద్దగలవు, యింకుకు సంబంధించిన వివరములకు వ్రాయవలెను. The Calcutta Chemical Company Ltd., Factory & Head Office Ballveunge, Calcutta. ది కలకత్తా కెమికల్ కంపెనీ లిమిటెడ్ ఫ్యాక్టరీ ఆంధ్రు హెడ్ ఆఫీసు బల్లిగంజి, కలకత్తా మా జ్వేషధములు ఈ దిగువగల విలాసదారులవద్ద వున్నవి. (1) మెసర్సు శ్రీ కృష్ణ బ్రదర్సు, 323 తంబుశెట్టిపీధి, మద్రాసు. (2) టి. ఎన్. రావుగారు, 19, డబ్ల్యూ. ఏ. లెంపిల్ రోడ్డు, బసవనగుడిపోస్టు, బెంగుళూరుసిటీ. (3) మెసర్సు, పి. సర్వేశ్వరరావు అండు సన్ను రాజమండ్రి.

కొత్తగా రాబడిన జరిసినదేశపు సీమకమలము

ఆహా యామాది సీమ కమలములు యిదివరలో లేదు యిప్పుడు జర్మనీ దేశమునుంచి ఆగలు కమలములుకు బదులుగా రాబడినవి. ఇవి ప్రతి వారము పరిశీలించి మాడవలయును. అసలు కమలములుకున్నా ఈ కమలములుకున్నా కనిపెట్టడము నకు శక్యముకాని మదింపు కలిగియుండును ధర నిండా సరసము యిందున కట్టి బడునటువంటి నగలు అడ్డెగలు నేక లేను గోట్టగాజులు కమ్మలు, పోగులు, బేసరిలు, ముక్కుగొట్టములు, చంప సరములు బిడ్డలకు చెవులలో వేయు

తొంగటములు గ్రొత్తరకముల వుంగరములు యింకా అనేక విధములైనటువంటి నగలు చొక్కపు సకరం బంగారుతో గారంటీగా తయారుచేసి యివ్వబడును. తయారుచేసినవి. అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. కపాలు మూలముగా పి. పి. గా పంపబడును. వివరములకు ఈ దిశవ విలాసమునకు వ్రాయవలెను. జి. బి. రామన్న అండు కంపెనీ, 69 నా-రాయణ మొదలి పీధి - పోస్టుబాక్సు 271 మద్రాసు. ఆఫీసుసమయం ఉదయం 6-10 గం॥ సాయంత్రం 5-8 వరకు 3000 ముద్రాముద్రములు దొరుకుదురు. (శుభవడ వద్దు. కాపి బిల్లులు వచ్చినడ వద్దు)

పాలు చక్కెర కాఫీపాడితో ఆవరము లేదు. ఒక కప్ వేడి నీళ్లలో ఒక బిళ్ళ కరిగించిన కుళమైన కాఫీ త్రాగుటకు సిద్ధముగా నుండును. ఆఫీసుగృహ, ట్రావిలింగు తిరుగువారి కిది చాలా అనుకూలముగా నుండును. ఒకసారి పరిశీలించిన తమకే తెలుసును విజయ్లు కావలెను. 24 బిళ్ళలు ప్యాకె రూ 1-4-0. పోస్టేజీ వేరు. (207) సత్యాగ్రహ స్టోర్సు, నెల్లూరు.

దంతచూర్ణము

వెల డబ్బీ 1-కి 0-2-0

ఈ ధంతచూర్ణముతో పండ్లతోములులను చిగుర్లనుండి రక్తము స్రవించుకుండును. నోటు దుర్బంధములేక యుండును. అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

సిఫ్ లిన్, సెగరోగముకు (157) పూచీయైన జ్వేషధము

ఎట్టి విధ సిఫ్ లిన్, సెగరోగములచే స్వయముగా ననుభవించు చున్నను, లేక వంశ పారంపర్యముగా అనుభవించు చున్నను, 7 దినములలో పూర్తిగా కుదురు. కుదురని పక్షమున రెండింతలు వైకము వాపసివ్వబడును. సెగరోగనివారికి వి. పి. ఖర్చుతో సహా బుడ్డి 1-కి రు 8-0-0 సిఫ్ లిన్ జ్వేషధము " " " " రు 4-8-0 ఉత్తరములు ఇంగ్లీషుభాషలో వ్రాయవలెను. HAKIM ABDUL HAJEE, P. O. Kamtaul, Darbhanga North Behar

గాంధీయుద్యమము.

ప్రచారకుల బాధ్యత.

మహానుభావులైన ఋషులు జన్మించి, తమ యాచార్యమును కావనములయందే గడపి, నిజమైన ఆత్మబలమును సంపాదించి, యితర దేశవాసులచే సహితము చేసికొని శరసావహింపబడుచున్న ఆత్మత్వముగీర్వాణమును బోధించిరి. మహాపతిశ్రీలు, మహారాజులు, చక్రవర్తులు జన్మించి తమ ధర్మరక్షణముచే అన్ని దేశములను ఆశ్రయమునందు ముంచికొనిరి. నాలుగు (మూడు) పాదములను ధర్మమును నడిపించుటకే అందరును కృషిచేసిరి. అట్టి వారికి నన్ని ధర్మభండము, తనతోల్లింటియునును సంపూర్ణముగా కోల్పోయి, అంధకారమునందు దారిగానక తిరుగాడుచున్నది. ప్రజలకు కడుపునిండ అన్నమును కట్టుకొనుటకు బట్టయును లేక తమ జీవితములయు, పరమేశ్వరుడు ప్రసాదించిన బుద్ధితత్వల నన్నిటిని, యీరెంటి సంపాదనమునకై వినియోగింపవలసివచ్చుచున్నచే, నిరంతరబానిసత్వమున దేశము పడిపోయినది. దేశములు తమకు తెలియకుండగనే యీస్థితిలోని కీడ్వబడుటచే నెడమరు దుస్థితిని తెలిసికొని తపాతకాలాదుచు అన్నివైపులనుండియు నెవరికితోచిన యాలోచనములను వారు జేయుచున్నారు. ఈ ఎరుకయే, యీ ప్రయత్నమే కాంగ్రెసుగా పరిణమించినది.

సుమారు నెదియైదు వందల సంవత్సరములు దేశనాయకుల బందరును చేరి, తమ దేశమునంతను పీల్చి పీల్చిచేసి, ప్రజలను దరియలుగా జేయుచున్న, దేబ్బుకాలునకు అడ్డగట్టు వేయసమకట్టిరి. ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించి పరదేశములకు దేబ్బుపోనియక తమ దేశపదార్థములను దేశమునందే నిలిపి ప్రజలకు కూడుగుడ్డను సంపాదించుటకై ప్రయత్నము సలుపుచు ప్రభుత్వముతో మొరదెట్టుకొనుచున్నది. దీనిలోనే తమ సమస్యను యిమిడియుండినదిని లెచి దీనినిరకే తమ కాలమును వినియోగించుచున్నది. కాని నిజమైన కారణము యిదికాదనియు, పరిపాలనయే దేశ వికృత స్వరూపమునకు కారణమనియు దానిని నిర్మూలమునకు ప్రయత్నించుట ఆవసరమనియు కొందరు నమ్మియుండిరి. కాని వారికి సరియైన మార్గము తెలియక పోవుటచేతను ప్రజా హృదయమును పూర్తిగ గుర్తింపలేక పోవుట చేతను యేమియును చేయజాలకపోయిరి. వీరు బంగాళావిభజనసమయమున కలిగిన మహా ఆందోళనను నొక సందుగా చేసికొని తమ ప్రాణములను లెక్కచెట్టక తాము చేయుచున్న పనిలోని మార్గములలోని ధర్మాధ్యక్షములను గుర్తింపక తమ దేశదారిద్ర్యమును పోగొట్టి భారతజాతియజ్ఞస్థితియును పునరుద్ధరించు పనితో దేశమునే లోన నిడుకొని అతిక్రమకార్యభావముతో సంచరించుచు అనేక మంది ప్రాణములను అర్పించిరి. కాని వీరిట్లు చేయుటలో ప్రజా హృదయమును గుర్తింపలేదు. దేశముయొక్క అసలు స్వభావమును గుర్తింపలేదు. ఏదిధమున తాము చరించిన భారత దేశము తమకు తోడ్పడునో గ్రహించలేదు. వారు కారాగారములలోని పోయి అనేక యిడుములకు యావలకువచ్చినను ప్రజలలో మాత్రము సంఘటనలు కలుగలేదు. తామకుకొనినదాని కంటే భిన్నముగా జరిగినది. అనేకమంది దేశభక్తుల ఉద్యమమునకు దూరముగా నిలువబడిరి. వీరి ప్రయత్నములు వృథాకాక పోయినను, దేశజలలో గొంతవరకు తమనీతిని తాము తెలిసికొనుటకు చేయగలిగినను మొత్తముమీద ప్రజాహృదయమును కలిగింపలేకపోయె ననుట నిశ్చయము.

భారత దేశముయొక్క స్వభావమువేరు. మహాకోటలు మేడలు మిట్టలతో కులమాగుచుండినను పాడిపంటలతో ఆమితభోగ భాగ్యములను అనుభవించుచుండినను వీనియందు దృష్టి కలిగినది కాదు. వీనిని ప్రాపంచములో కాలానుసారముగా తాను అనుభవించుచున్నదే గాని, ఈ భాగ్యభోగ్యములయందే ఆనందమున్నదని కాని, వీనిని సంపాదించుటయే తన జీవిత పరమార్థమని గాని తలచునది కాదు. ఇన్నియును తుచ్ఛముఖములనియు ఈ భౌతిక ప్రాపంచమువై రాజ్యము చేయుట కంటే ఆత్మ ప్రపంచమున విహరింపుట ఉత్కృష్టమని యొచుచున్నది. తానుజీవించు జీవితము, తానుగడించు ధనము, తానుసంపాదించువిద్య, తానుకనుగొన్న వేయల తనసమస్తము అట్టి ఉత్కృష్ట జీవితమునకు తోడ్పడవలె ననెడి యాశయము కలిగినది. అట్టి భారతదేశము కడకు పోయిన నీరుద్యోగ మిచ్చెదననిగాని, నీరు ధనమిచ్చెద ననిగాని, నీరు ఓడలు రైళ్లు యిచ్చెదననిగాని, వాయువిమానములను నిర్మించెదననిగాని, నీ ప్రజలకు అన్నవస్త్రముల విచ్చెదననిగాని చెప్పిన ఆమె హృదయము పొంగునా? వీనిని జీవించి తన ఉత్కృష్ట జీవితమునకు సాధనములుగా చేసికొననదేగాని, వీరికొరకే తన ప్రయత్నముగాదు. భారతదేశపు రైతుకడకుబోయి, నాయనా నీకు స్వరాజ్య మిచ్చెదనని చెప్పక నాకక్కరలేదు. నాకీరాజ్యమే బాగున్నదని బదులుచెప్పను అతనినే నాయనా పూర్వపు ధర్మరాజు పరిపాలనవంటి పరిపాలన శ్రీరామచంద్రునియొక్క పరిపాలనవంటి పరిపాలన యిచ్చెదనని చెప్పిన యెంతయునలి వాడయినను తనసమస్తమును విడిచిపెట్టి మనవెంట వచ్చిన ననును. దీనిలోనే రహస్యమంతయు నిమిడియున్నది దీనియందే భారతదేశ హృదయము బహిర్గత మగుచున్నది దీనిని చూడక చూచినను పాటింపక యెంతకాలము మనము ప్రయత్నములను చేసెదమా అంతకాలము మనప్రయత్నములు వర్ధిల్లుచున్ననుటకు సందేహములేదు. ఈ కారణము వలననే పూర్వపు జాతీయవాదులత్యాగ మంతయు నిర్భక్తమయినది.

నేను పరమేశ్వరుని దయవలన భారతదేశము యొక్క యేగాదు, ప్రపంచముయొక్క ఉద్ధరణనిమిత్తము గాంధీమహాత్ముడు జన్మించినాడు. కాలము అనుకూలముగా నున్నది ప్రభుత్వములు యొకను దౌర్జన్య ప్రయత్నములలో మునిగి యున్నను, (వికోపా మహాసంగ్రామముతో) జనసామాన్యము యొక్క హృదయములలో దౌర్జన్యముయొక్క దుష్ప్రభుత్వము గోచరమగుచున్నది. అత్యుత్తమమైన మహావ్యభావమును గుర్తించుకొనుచున్నారు. భారతదేశవాసులు కూడ తమ తొల్లింటిని తలపునకు తెచ్చుకొని తమ నిజస్వరూపమును గుర్తించుకొనుచున్నారు. వీరి ద్వారముననే అత్యుత్తమ మహావ్యభావమును గాంధీ మహాత్ముడు ప్రపంచమునకు చూప సమకట్టినాడు ఈయజ్ఞమునందు సమస్త భారతీయులును తమ భేదభావములను మరచి తోడ్పడవలసియున్నారు.

మహాత్ముడు భారత ప్రజాహృదయమునందుండి ధర్మ తత్వరహస్యమును గ్రహించినాడు. దాని కనుగుణ్యమైనవీరికినే సంఘటించుచున్నాడు. ఆస్వభావమును వైకి యుజికింపజేయు ప్రయత్నములనే చేసినాడు. వైకి యుజికినది. ప్రజలు కన్నులు విప్పి చూచుకొనినారు. గాంధీని భేదించి భావించినారు. లక్షోపలక్షులు జనము ఆయనవెంటబడి పరుగులెత్తినారు. కాని సందేహముతో నున్నవారు ఆంగ్లమానసపుత్రులే. వీరు మాత్రమే చిరకాలము పాశ్చాత్య దేశములలోను, పాశ్చాత్య ఆచారము

లోను సంబంధము కలవారగుటచే యెంత గాంధీఅనుచరులుగానుండ ప్రయత్నించుచున్నను, యొకను వ్యామోహమువడలని కారణముచే, తమకు తెలియకుండగనే ఉద్యమమును కేవలము రాజకీయముగా చేసి వైచుచున్నారు. అందువలననే ప్రజలు మరల వెనుకాడుట సంభవించినది. గాంధీ మహాత్ముడు చూపిన నేగాని ప్రజలు మనవెంట రారు. మనపాశ్చాత్యచదువులు, రీతిని మన ధర్మ భావమును చూపిన మన ప్రాపంచకాన్యత్యమును మన నాయకులు గ్రహించవలసియున్నారు. ఒక్క అధర్మమైన కార్యమును గాని స్వార్థపరత్వమైన కార్యమును గాని నాయకుడుగాని, ప్రచారకులుగాని చేసిరేని, అతనిని ప్రజలు అంతరిక్షమునుండి అధోలోకములోనికి పడవేరుదు రనెడుమాట మరువదగదు.

దేశమా తగినది. ఉద్యమమా, ప్రపంచము నుద్ధరించునది. నాయకుడా సన్మోక్షిత్వము. ఋషి ప్రజలార్థమై భావము కలవారు. ధర్మమే జయమును ఆర్యవాక్కు వినిపించుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో ఉద్యమమునకు యేభంగము కలిగినను, యేబలహిత కలిగినను పాశ్చాత్యభావ వ్యామోహితులైన ప్రచారకులవలననే కలుగునని ప్రచారకు లందఱును గుర్తించి, గాంధీ యుద్యమధర్మమును గ్రహించి పనిచేయవలసి యున్నారు. ఇట్లు చేసిన దేశము సాయముగును. పరమేశ్వరుడు తోడ్పడగలడు. భూతలస్వర్గము నిర్మింప బడగలదు.

తల్లా ప్రగడ నరసింహశర్మ

న్యూజిలండు, కు బోవుట

బొంబయి, జూలై 12:—న్యూజిలాండుకు బోవువారలకు నియమించిన నిబంధనలలో విద్యాధికృత పరీక్ష నెత్తివేసి అనుకూలమగు పరీక్షను ప్రవేశదెట్టుట భారతీయులకు నిరోధము కలుగజేయుట కాదనియు విదేశములనుండి వచ్చు ప్రజలవై తమకు అధికార ముండుటకు (న్యూజిలాండువారికి) జేయబడెనని బొంబయి ప్రభుత్వ శాఖాధికారి తెలియ జేయుచున్నారు. ప్రతిఏటా న్యూజిలాండునకు వై దేశములనుండి ప్రజలు విస్తారముగా వచ్చుటచే ఇట్లు చేయబడెను (ప్రస్తుతమా నిబంధనలు చీనాదేశీయులను విదేశీయులను రాసీయకుండజేయుట కుద్దేశింపబడె ననెను. ఇదివరలోనే న్యూజిలాండులో కాపుముగ్గువారు విదేశీయులనిపించుకొనజాలరు వీరికి యూరపియనులతోబాటు సమానస్వత్వములుగలవు. అసాకర్యములే లేవు.

గురుభ్యారోద్యమము

సింధు, జూలై 12:—మహాంతు వారినారాయణదాసు గాట్లు ప్రకటించుచున్నారు.

పంజాబు ఆకాలీలు మారుదుర్వారముల నన్నిటిని వశపరుచుకొనుటకు గొప్ప ఆందోళనను సల్పుచున్నారు. ఈ గురుద్వారములన్నియు మహాంతులకు జెందినవి. మామూలులవలన ఈ దేవాలయములు ప్రతిస్థాపితమైనవి. మహాంతులు దేవాలయములను సమర్థతతో నిర్వహించగలరు. గురుద్వారాచట్టమున కెంతమాత్రము అరసములేదు. ఉదాసీలు ప్రత్యేక తరగతివారు. ఆకాలీలకు వీరికి ముఖ్యనివాయములందు భిన్నాభిప్రాయములు గలవు. ఆకాలీలను ప్రవేశదెట్టిన ఉదాసీలను నాశనమొనర్చి వారిస్థానే పోటీగ ఆకాలీలను నియమించినట్లుగును.

వేమన

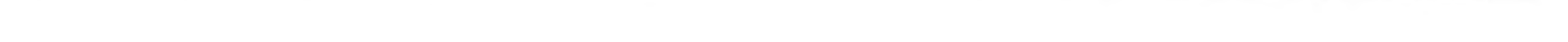
సంపూర్ణ జీవితచరిత్రము
బోధనలు; చిత్రపటములు
కర్త:—కంగూరి సుబ్బారావు.
(ఉన్నత న్యాయస్థానాధికారి ఆనందరావు న్యాయమూర్తి శ్రీ వేపా రామేశ్వమూర్తు పీఠిక (రాసిరి).
కర్తవడి సంపాదించి, ధన వ్యయము చేసి ముద్రించిన చిత్రపటములు వేమన్న వికలపు. వేమన్న పులము, కాలము, కులము, కుటుంబము, భావ, కవనము, శిష్యులు, గురవాదము మొదలగు 18 శీర్షికలుగల 280 పుటల గ్రంథము. విపులమైన పీఠిక, యిడెట్ట, సమస్త వివరములు నున్నవి.

శ్రీమదౌపాధ్యాయ వేదం వేంకటరాయ శాస్త్రి గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:

నెల్లూరు, 22-6-22.
“వీరత్వంత జ్ఞప్తి పూర్వకముగా పంపిన వేమనచరిత్రము నందికొని యందుల విషయముం బరికించితిని. ఆంధ్రభారతకు దొడ్డుబుణులులో దెట్టితిని. మన భాషలో అరుదైన విషయమున అసల్పుయిన పరిశ్రమను వహించితిని. ఉపలబ్ధము ఇందు కయు ఊహమొందును అగు నట్టి విషయములలో కేవల సిద్ధాంతంబే గోచరించుట పుణ్యకళము. అట్టివో వీరు ఓషికతో అరసియరసి నిరూపించిన వృత్తాంతములు మనోహరముగా నున్నవి. మనదేశపు జ్ఞానులలో నెల్ల వేమన. పండిత పామర భేద మక్కాట లేక సకల జనులకు తన మాటి మాటలచేత ప్రత్యక్షగురుప్రాయుడు. ఇతని మాటలను కొన్నిటి పేరి యెఱుంగని యాంధ్రుల కుండెడు. అట్టివాని చరిత్ర మగుటచే ఈ గ్రంథము ఆంధ్రుల కత్యంతప్రియ మని చెప్పవలయునా?”
(and) వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి.

ఇంత వజ్ర కిట్టి సంపూర్ణ జీవిత చరిత్రము

కాని ఇంత సర్వాంగ ముండరముగ గాని వేమనచరిత్ర ప్రకటన మొందలేదు.
శ్రీశ్రీ బయిండు ప్రతు లై పోయినవి.
కొందఱు వెల యధిక మని వ్రాసినందున నీక్రిందిరీతి వెలులు తగించితిమి. రు.అ.వై.
అంటిక్ కాగితము ఉత్తమప్రతి 1-8-0
సాధారణ ,, (విద్యార్థులప్రతి) 1-4-0
ఏది కావలసిననా రది వ్రాయవచ్చును.
విషయము రెండు నొకవిధముగానే యుండును.
ఇతర బెండు ప్రతు లిప్పుడు దొరకవు.
ప్రతి ఎలిమంటిరి పాఠశాలలకు రైబరీ పుస్తకముగా కొన్ని తాలూకా బోర్డుల వారు పెట్టుచున్నారు.
క మ ల కు టీ ర ము
మైలాపూరు - మదరాసు

పన్నుల పద్ధతులు

[వంగూరి సుబ్బారావుగారు]

మానవుడు తాను పుట్టి సంఘమునందు బెరిగి పెద్దవాడగునపుటికి దన చుట్టుప్రక్కల స్త్రీలు, పురుషులు, బాలురు, బాలికలు, తనవంటివారే యనేకులు బంధులు, వీరిభోజనములు, వస్త్రములు, సంవత్సరమున కొకసారి గ్రామాధికారకడ బన్నులు చెల్లించుటలు చూచును. తనతోడిని బన్నులకై తొందరపెట్టుటకు వచ్చు గ్రామనాయకుని జూచును. తనకుటుంబమున కార్జనపక్షం దగు తండ్రి వ్యవసాయాధికములవలన ధాన్యాదుల సంపాదించి తనయులబిడ్డల బోషించి గృహమునకు నాయకుడుగా నుండి తన బిడ్డలు తల్లివల్లన కీషించి మంచి చేసిన బహుశరియచున్నట్లే తన గ్రామమున కొక నాయకుడుండి కర్షకులకే బన్నుల గ్రహించుచు, దొంగలు మొదలగు దుష్టుల కీషించుచు నుండుట జూచును. చిన్నతనము నుండియు బలవాడు పడియుండిన వేలకొలది సంవత్సరముల నుండి మానవుల నేకప్రభుత్వములకు ననుభవముల లాపై చేర్చిన ప్రస్తుత గ్రామపాలనమును గుఱించి కాని సంఘసభిని గూర్చికాని యోజన మొనరించుకొని బాలన కీయధ్యక్షమానన సంఘము నందలి యాచారములు, పద్ధతులును గొన్ని యాశ్చర్య మొదవించును. కొన్ని సందేహము లొదవించును. "మనతోడి తన సంతోషాలమును స్వయముగ చున్న కొని కష్టపడి పండించు కొనుగదా! యితడే గ్రామపాలకుని కేల పన్నుకట్టలేను? ఈ గ్రామపాలకునికై బరికీకు వచ్చు నుద్యోగు లేవరు? ఈ పన్ను చట్టకు బోవును? దీని నేమిచేయుదురు? రాజు దీనిని భక్షించునా? ఎక్కడనో యున్న రాజు కీధనమేల యర్హింప వలెను? అను సందేహములు కలిగి తన తలిదండ్రులవలనను, బోధవలనను గ్రహించి సంకల్పించుడు. వారైన బ్రహ్మత పాలనాధిభాషము నేకొంతయో తాము గ్రహించినది స్వల్పముగఁ జెప్పఁజూచుదురు. అది స్వల్పదా సత్యము, చారిత్రకమును గానెరదు. ఇట్లే వేలకొలది సంవత్సరముల నుండి రాజులు పన్నులు తీసికొనుచున్నారు. అదిని రాజులు పన్నులు గ్రహించుటకుఁ గల కారణముల నెఱిగినవారైనను, కాలక్రమమున రాజ్యము వీరభోజ్య మైనది. ప్రపంచమునం దెల్లయెడల ననేక రాజ్యములు రాజులును బయలుదేరిరి. వారివారి తత్త్వములనుబట్టి ప్రజలకు నదరుకును గల సంబంధ మెట్టిదో మఱచి తమయధికారమును రాజులు దుర్వినియోగము చేసి రాజ్యభ్రష్టత నొందుచువచ్చిరి. దీనికిఁగారణము శత్రురాజులుకాని సంతోషజలుకాని ఉభయులుకాని, దుష్టరాజులుకాని యెయ్యందవచ్చును. కావున దాను పన్నుల తీసికొనవలెనో రాజునకును, తాము పన్ను నేల చెల్లింపవలెనో మనుజునకును ముఖ్యముగ నీ దినములలో దెలియవలయున్నది. కావున ప్రపంచమునందు ప్రజలు రాజులు, రాజ్యములు నెట్లు వచ్చియుండును? వారికి వీటి నెట్టిసంబంధ ముండియుండు నని మన మూహించుకొందము.

సృష్టి

శ్రీమన్నారాయణుఁ డృగ్వి సృష్టించినప్పటినుండి నానది యనుగ్రహమునఁ బ్రజ లభిస్తదియై యుండినను సిద్ధాంతముతో సవ్యజనసమృత్తులకు మనము యోజింపఁ బ్రారంభించెదముగాక! సృష్టి కారణమున భూమి యరణ్యములతో నిండి భయంకరము లగు జంతువులతోను, గొప్ప వృక్షములు, ముండ్ల పొదలు, మిట్ట పల్లములతోను నిండియుండెన. మానవులు, పక్షులు, జంతువులు, క్రిమికీటకములునుగూడ బురుగుదలముల ననుసరించి యీ యడవులలోఁ బండినపులముల యభేచ్ఛముగ ననుభవించు చుండవలయును. క్రమముగా నన్నిసంతకులు హెచ్చినకొలది దానానలములచే నడవులు కాలినట్లొంది యాఫలము తగ్గుట, ఫలములఁ గోరువారు హెచ్చుట సంభవించినది. వైగాఁ బులులు, సింహములును, మానవులఁ జంపి భక్షింప, మానవులు వృక్షముల మేకలఁజంపి భక్షించుచుండిరి. ఇందువలన వృక్షజాతులకు, మానవులకు కొకవిధమైన వైరుధ్య మేర్పడినది. అ దృష్ట వ క ము నఁ గ్రూర వృక్షములు ఫల భుక్తులు కావు. వి న న మ న వుఁ డు మాంసాహారిగ నున్నంత కాల మరణ్యములో సింహవాగ్రుములకుఁ బోటీగా నుండియుండవలెను. ఇట్టికథలు కొన్ని మన పురాణములయందుఁ గానవచ్చును. పక్షికొఱకు మాంస మిచ్చిన రాజులు, సాధుజంతువులఁ జంపవచ్చిన గ్రూరవృక్షముల నాపిన కథలు నెన్నియొనఁ జూడవచ్చును. ఒక మామిడిచెట్టుపండ్లను వై నుండిపక్షు లెగిరివచ్చి తిండివి. తనకందినవి మానవులకు భక్షించెను. చెట్లెక్కి కోతులు తినుచుండెడివి. ఒకచెట్టున పండ్లు తే

కుండిన మఱియొకచెట్టునకుఁ బోవువారు. కాలక్రమమున మానవుడు కోతుల కుచ్చులు, పక్షుల కుండవిలువద్దులు నుపయోగించి తానే పెట్టుపండ్లు స్వగ్రహము ననుభవింపఁగోరువాఁడు. ఇదియే మనుజుని మొదటివ్యవసాయము. చెట్టఫలమును గాని, వాని యంతట నవిపండు పంటలఁగాని భక్షించుకొనితాననుభవించుటయే మనుజుని మొదటివ్యవసాయమై యుండును. కాలక్రమమునఁ దనఁ గావలసిన పదార్థములు తనచుట్టుప్రక్కలదొరకక పోయిన వానికై ఇతఁ ప్రదేశములకు పోవుచుండవలసియుండెను. అదిమనివాసు లఁడువలననే తిరుగుడుజాతులుగానుండి గుంపులు గుంపులుగా బ్రతుకుచుండిరి. వారు పనికిరావని పారబోసిన యేయాముదములో కందులో, భూమిపైఁబడి వర్ష కాలమున మొలిచి పండుట వారుచూచి విత్తనము లుంచుకొని వారికి గావలసినపంటలఁ జల్లుచుచు వచ్చియుండుట. అప్పటి కింకను దున్నుట వా రెలుగరు. అనుభవమువలన గట్టిసేలవైనఁ బడి యున్న విత్తనమును వర్షించినను మొలక లే త్తక, లేక వృద్ధి పొందకయుండుటను గాంచి నతీకొంతకాలమునకు దున్నుట, చల్లుట పండించుట వారు గ్రహించియుండురు. ఈగుంపు లిట్లు వ్యవసాయాంతురములతో, మోటుశాగ్గతో, మొద్దు సాధనములతో నెన్నియోవేరేండ్లు సారవంతములైన భూముల నెదకుకొనుచుఁ గష్టముల కొర్చి తిరుగుచుండిరి. వారియనుభవములు, వర్షముల రాక, విత్తనము లఁ జల్లు నేర్పు, యిట్టి వన్నియు మనకు జ్ఞానము. భవమును సామెతలుగా గ్రంథములుగా నిచ్చిపోయిరి. ఇట్లు గుంపులు గావలసినసాధనసామగ్రిని నేకరించుకొనియుండ నాగుంపువై ధాన్యాదులు కావలసిన మఱియొకగుంపు వచ్చి పడి, కొట్టి యని బోచుకొనిపోవుచుండెను. పశు, భవ, ధాన్యాదులేగాక స్త్రీలనుగూడ నొకరిసాత్రునికొక రెత్తుకొనిపోవువారు. అందువలన నాత్మరక్షణార్థము గుంపులలోఁ గొందఱుపురుషులు బయలుదేరి తమకందఱకు నొకనాయకు నేర్పజమగొని, కంచెలువేసికొని గ్రామముల నిర్మించుకొని దొంగలనుండియు, దుష్టవృక్షములనుండియుఁ దమ కుసుభవభాగ్యములఁ గాపాడుకొనుచు వచ్చియుండురు. ఏగ్రామమున కగ్రామమున నిప్పటి కోయగూడెములవలె నాయకుఁ డుండి యొక్కొక్కజాతి గుంపువారు నివసించుచు, నచ్చట భూమికంటె సారవంతమైనది కనఁబడినప్పు డక్కడకుఁ బోవుచు నివసించుచుండిరి. ఇట్లు ప్రజలు తమగుంపులలోఁ బెద్దవారియజ్ఞుల శిరసావహించి సుఖముగ జీవించుచుండిరి. ఈకాలమునందుఁ గొందఱు పెద్దగుంపుల వారు వచ్చి చిన్నిగుంపుల దాకి, వారిపురుషుల జంపి నాశన మొనర్చుటకూడ నుండియుండును. అప్పుడు ప్రజల నెల్లరఁ బెద్ద పెద్దగుంపులుగా నొనర్చుకొని, కొన్నిగ్రామముల గుంపులవారేకమై సఁఘభావమున శత్రులఁ దాకవలసి వచ్చియుండును. అప్పుడే కొన్నినియములు, నిబంధనలు ప్రజలవ్యవహారము దుష్టశిక్షణము, శిష్టరక్షణము నొనర్పఁగలరాజును గోరియుండురు. ఇట్టిపద్ధతి యుండిన ముఖముగ నుండవచ్చు నని వారు తలచియుండురు. ఆకష్టముల ఫలితము లగు యోజనలే రాజు స్వతంత్రులగుట కవకాశము కలిగెను.

రాజు కలుగుట

రా జెట్లు సృజింపఁబడెనో తెలిసికొనుట కీ సందర్భమున కొంతివర్ణమునందుఁ జెప్పిన యొకకథ వినినవో మన కికాలమునం దిట్లుండియుండవలె ననుమనయూహలకు బలము చేకూరుచున్నది.

"భీష్ముడు ధర్మరాజుకు దండనీతిజన్మప్రకారం లెఱింగించుటః—

* "రాజోకండు శూర లేజన్విబుద్ధి మజ్జుల నెట్లు దనవంబు నేయ నిలువఁ జెఱుప నెల్లయలను నేల దై వనిభుఁ డగుచు మొక్కుగొనఁగ జాతె 2.197

[ఆంధ్ర మహాభారతము కాంతిపర్వము 2 ఆశ్వాసము 198-218 పద్యమువఱకు—]

అని ధర్మజుం డడుగ భీష్ము డిట్లు బదులు పలికెను.

"క. వినుతోల్లి కృతయుగంబున మనుజులయెడ దండనీతిమంతుండై రాజు నొకఁడు గలిగియరయుట మనుజేక్షణలేదు ధర్మమతియంద్రు తగక ॥ కాంతి 2.190

క. ఒండొరులకు రక్షకులై యుండుదు రట్లుండ దైన్య మొదవినలోభం బొండొండెవెరిగి ధర్మము ఖండితమై మొదలుకొని ర కార్యంబులకుక ॥

అప్పుడు ప్రజలు వేదకర్మలు చెడుచుండె నని భీష్మి యందఱుఁ గలిసి బ్రహ్మకథకుఁ బోయి తమకష్టములఁ దెల్పి ప్రార్థించిరి. అప్పు డతఁడు నూలువే లధ్యాయముల నీతిశాస్త్రమును రచించి యిచ్చెను. అప్పు డాబ్రహ్మలలాటమునందు విరూపాక్షుండు విశాలాక్షనామమున జన్మించి యాగంధమును సంతేపించి పదివేలధ్యాయములగ్రంథం బొనర్చి అదియే వైశాలాక్షింబు. పిమ్మట ననేకు లని సంతేపించుచు వచ్చిరి. అట్టి వారిలో శుక్రుఁ డొకఁడు. దానినే శుక్రనీతిసానం బందుము. అప్పుడు ప్రజ లందఱును కష్టము నుపహరించి, నీతిశాస్త్రోపైత్తిని వివరింప నకిండు తనమానసపుత్రు విరజుఁ బుట్టించె. ఆకిండు రాజ్యము నాకక్కఱలే దనెను. తత్పుత్రుండు కర్ణుండుననపే షీతరాజ్యుడైతపంబున కరిగె. ఆతనికొడు కనంగుండు. ఈతఁడు దండనీతి నయించి భూప్రజలఁ బాలించెను. ఆతనికొడుకు నీతి. ఈతఁడు మహారాజ్యమున కభిషిక్తుడై స్త్రీలొలఁదై ప్రజలకు విరుద్ధుండయ్యె. అప్పుడు మహామునులుగూడి యేతెంచి. మంత్ర పూతఁబు లగుటకసంపదయంబుల నతనిం బ్రకృమితునిం జేసి తద్దక్షిణోరుతలమున మధించిన

క. వినుకాలిన కొఱవి తెఱెం గున కల్లదనంబు మిగుల కుటుచయెడలు నె ట్టని కన్నులనై యశుచిక త్వ నిరూఢుండొకఁడుపుట్టె ధర్మతనూజు ॥ కాంతి 2.206 వానిని మునులు నిషేదయన తత్సంతతివారు నిపాదులైరి *

* కొందఱు విమర్శకు లిది యాద్యులవైన నాద్యుండు పాలకుండగుట యని నిర్ణయించి రది సత్యముకానెరదు. వానిపుత్రులు క్రూరులై గప్పు దారాజు దక్షిణజాహువును మధించిన నందుండి శరశరాసోజ్యులత్తవనభాసమానుండును. వేదవేదాంగ భవ శ్వేద పారగుండు నగు పరమాకారుండు పుట్ట నతని సకలదండనీతియునాశ్రయించెను. ఆతఁడు వే నుండు. ఆతని మునుల భి నంపించిరి. తఁడు ఆకామకోధముల విడిచెన ననియు, సర్వజంతుసముడనగుచు ధర్మము నడుపుచు ననియు, దండనీత్యాశ్రయధర్మపరుఁ డగుటకు విప్రులదండ్యులనుటకు నంగీకరించెన ననియుఁ జెప్ప బ్రాహ్మణు లాతనికి సాయపడిరి. శుక్రుండు పురోహితుండు. వాలభిజ్యులయందు సారస్వత్యగణం బమాద్యులును, గగ్గండు సాంకల్పికుండు యైన నడచిరి. మున్ను మహి విమమ మగుట (Rugged) యు నమ్మునజపతి సమమార్తి గావించుట (Levelled Suiting Cultivation) యు విందుము. కర చరణాద్యవయవంబులతో నవనియు, సాగరంబులు, మహాగిరులు గగ్గరుప్రభావు భజియించెను. అతనికిమంత్రపురోహితుల సాయ మునసంకల్పమాత్రమున విభవము భవము, బంగారము, సంపద, రథకరితులఁగ భటావసులు వచ్చెను. పాములవలన భయము లేక ప్రజలు సస్యసంపద గల్గియుండిరి.

తే. బ్రాహ్మణక్షత్రాణ శత్రురకఁజేసి

క్షత్రియాభిధానంబు రంజనముక నెల్ల ప్రజకుఁజేయట కతమున రాజనామ మును బ్రవర్తిలై నాస్యపాలునకు నధిప. కాంతి.

తత్సంజాతులెల్లను దత్కల్పలయ రాజత్వంబు వహించి దండనీతి పాలించిరి. ఈరాజుకులగుట, రాజ్యసాధనము, రాజు మిగిలినర్తంప్రజలు రాకుండుట, రాజునిష్క్రంశానంధూతుఁ డగుట మొక్క లందును." అని భీష్ముండు చెప్పినకథయందు మనము సంపూర్ణవిశ్వాస ముంచినను, ఉంచవచ్చును మనకీకథ మానవులు మెట్టమొదట నేటిధర్మగ రాజు నేర్పవలసికొని యుండు రు ను తలంపులకు సాయపడును. ఆకాలము నందలి రాజధర్మములవై వారి కుండుభావములు మనకుఁ దెలుపుట కనుకఁబలుముగ నున్నది. అదిచాలును.

రా జెందులకు?

రా జేల యవసరమో యాకింకఁ దెల్పెనున్నాడు. "ఉత్తరుగుణభ్రాజిష్ఠ రాజు నభిషిక్తుం జేసికొని యెల్లకార్యంబులు దనస్మృతింబునఁ జెల్ల నుఖు బుండునది. లేకున్న ననౌన్య దారధనాపహరణ మాచరితురు. బలవంతులు బలహీనుల భక్షింతురు. కృషి నేయుట బేహామాడుట, గోరక్షణకావించుట మున్నగుక్రితకదుతెరవులు గానియగును. తొల్లి కట్టుబాట్లు కలిగి క్రూరుత, మ్రుచ్చిమి, అంతు వైపక యందఱుగూడి దుర్జను కాసింపవారు. అది బహుకారణములఁ జెడ మహిపు నిమ్మని బ్రహ్మను వేడ నతఁడు మనువుఁజావె. మనువు ప్రజలసత్వవరితులని యెల్లకుండె. అప్పుడు ప్రజలమ్మహాత్మునితో నీకుం బుయి లోడ నేల ప్రజలచేతఁ బశువులయందును బండిని నేఁబడి యగునంశంబును ధాన్యంబున దశమభాగంబును భండారంబుగాఁ బుచ్చుకొని శస్త్రోపకరణ నెల్ల నీవారిం. జేసికొని, బలవంతుఁ

దేశ చుట్టూ గ్రహించి పాలన వాచరించును. మేముండము ననుగించి నీపనులు సేయంగలవార మనిచెప్పి మాభర్తముల వాతపాపాల నీకు జెందు" నని రి. అందులకు మన మంగీ కరించెను.

మైకభక్తుల బిమ్మటనే యున్న యాకభక్తుడైన బ్రజల స్వరక్షణార్థము రాజును నియమించుకొని యాతనికి వారికి సమ్మ తమై భాగము నిచ్చి సేవచేయించుకొనిరి. దానికి బ్రతిఫలముగ రాజునందు బ్రజలు భక్తులై యాతని తమప్రభువుగా, రక్ష కునిగా గలవని సేవించిరి.

రాజునకు బ్రజలకు గల సంబంధముకూడ నిట్లు చెప్పియుం డెను.

"రా జొక్కయెడల బాడి దొరంగినను ప్రజలు గౌర వించిన క్రమపు లాతనికి లొంగుదురు. తతికి బ్రజలు జెలమట యొప్పును. రాజు భోగియని ప్రజలు మనకలెను.

చ|| అతడును మందహాససహితాలపనంబునుసత్యభాషణ

క్రమమును సంవిభాగనిర వద్యతయుక సమభావముక గృత జతయు జతేంద్రియత్యము బ్రసాదఫలంబును గల్గిభూమికిం బితృయుండై విరోధిజనభీషణ సారత నొప్పించెనుగన్ ||

కాంతి 2. 268.

ఇదియునుగాక భీష్ముడు భగ్మజానితో రాజు తోటలు, జేతనంతులు, రాజుసంచరించుభూములు, నగరద్వారములకు రక్షకబటులనుంచి, జనకునివలె బ్రజల జరికింతుడు మన్మథా గముఁ గొనుతుఁ బాలుకలసినప్పు డావును చాగుగ మేసినప్పుడే యధికమిచ్చును గావున నట్లే కృషీవలుల వృద్ధిచేసి తా భిక్షుని నొందవలెననియుఁ జెప్పెను.

(కాంతి 2-300)

బండారవృద్ధి

దీనినిగూర్చి ధనము నమృదిధానములు రాజనీయు నిట్లు వచియించెను.

క. వినుకర్ష కులను, వణిజులు

నాభాగోరితులను ధర్మాధీశునకున్

ధన మొడంగుడెదువోటుల

కనేకవిధములకు నెల్ల నాద్యస్థలముల్" 2-391

"అరియేటఁ గ్రమప్రకృత హాసట్టులుగాఁ గొనఁ

గవచ్చు" 2-394

"విధుఁ డనరాల్గి, జేసిజెడగొనుఁగావుల్

సభయుల్ గావంత ధనం బుభయజగత్తిది" 2-397

అట్లేప్పడినరాజు ప్రజలకు క్రమబాధ లేకుండఁ జేయుట త సాయుధు లగుబలశతుల వైర్య మేర్పఱచి, తదంగములఁ గూర్చులసి వచ్చెను. ఇదియే భండారవృద్ధి. ఈ భండారవృద్ధికే బ్రజలవలన పన్నులు, ధనధాన్యములును, ప్రజలలో నాయభోష జీవుల సైనికులగును దీసికొనుచువచ్చెను. కొన్ని దేశములందు కర్షకులే కలిసి యుద్ధమునకుఁ బోవుటయు, వారింటికిఁ దిరిగి వచ్చునదికే బంటలు మృగములు తినిజేసికాని, పండి రాలిపోవుటకాని జరిగి నప్పుడు వచ్చుట గ్రహించి, వైర్యమునకుఁ గుటుం బమునం దిరువురుముగ్గురున్న వారు మాత్రమే పోయి, కొందఱు పురుషులు గృహతేత్రములఁ గాపాడుచు వచ్చిరి. మనవ్యులఁ బంపలేనివారు ధనధాన్యముల నిచ్చి తాము యుద్ధమునకుఁ బోవ లసినయగత్తము లేకుండఁ జేసికొనుచు వచ్చిరి. ఈనీతికి వచ్చు టకుఁ బూర్వము నెన్నియో సంఘమునందు మార్పులు గలిగి యుండును.

మన ప్రాచీనగ్రంథముల యందలి కాకుంతులము మొద లగుకథలయందుఁగూడ మనము రా జెందుల కేప్పడినది తెలిసికొ నుట కనువగువిషయములు కనబడుచున్నవి. శ్రీతిప్రబంధమునం దును కర్షకు లరణ్యసంపదల రాజునకు బహుమానములఁ దెచ్చి తమపంటలు మృగబాధలే జెడుచున్న వని గోలపెట్టినప్పుడు రాజులు వేటుకుఁబోయి యాబాధ నివర్తించుచు వచ్చుట మన ము కనుగొందుము. దువ్యంతుడు మునిపల్లెలో మడంకమునకై వచ్చినట్లును మనము కనుగొందుము. కావున రాజు ప్రజల కక్షిం చుటకుఁ బ్రజలచే నియమితుండై వారిచే బన్నులు స్వీకరించును. ఈజన్నులు తీసికొనుటప్రాచీన మగునీపద్ధతి యెట్లుగ్రహించెడు వారు? ఎవ రెంతపన్ను జేసి ననుసరించి ధనధాన్యరూపములలో "జేవిధముగ నియమిం నని నియమము లేర్పఱచిరి? ఆనవిషయ ములు చర్చించుకొందము.

పండిత ఇక్ష్వాక్ నారాయణ ఎం. ఎల్. సిగారు కాక పూరులో మనకర్తవ్యము అను విషయమునుగూర్చి బహిరంగ సభలో నుపన్యసించుచు మనము మరల క్రొత్తవిచ్చిలులు జేసి క్రమాభివృద్ధిని జొందవలయుననిరి.

చెన్న పురి ఆంధ్ర మండల జాతీయ మహాసభ

4-వ ప్రకటనము

భిక్షు ప్రదర్శనము

ఇదిగఱకు ప్రచురింపబడిన ౨, 3 ప్రకటనములందు కర్షకు ప్రదర్శనము విషయమై పాఠకులు గమనించియే యుండురు. ది ౧౦ జూలై ఆంధ్రప్రదేశ్ కయందు సంపాదకు లీ ప్రదర్శనమువలని లాభములను వ్రాయుచు ఆంధ్రులెల్లఁకు సహాయము చేయవలసినదిగ (వాసియున్నారు. ఇకను ఈ ప్రదర్శనముయొక్క ప్రాముఖ్యతను విశేషించి వ్రాయనక్కఱలేదు. ప్రదర్శనమున కెటువంటివస్తువులు ప్రదర్శనార్హములలో కర్షకువ్యాపకమునందలి మానముగలవారైన, వర్తకులును, శ్రేణిపనివారిఁడును గమనింప గోరుచున్నాడను.

వడకునాలు తీయుటకు పనికివచ్చు రాటములనుమాత్రమే ప్రదర్శింపవలయును. లేదా వడకునాలును, వడుకునాలు వస్త్రములను మాత్రమే ప్రదర్శింప వలయునని యనకో నక్కఱలేదు. ఈనూతనోద్యమమునకు సంబంధించిన వస్తువులన్నియు ప్రదర్శనార్హములే. కొన్ని వస్తువులకు ఈ క్రింది పట్టికయందు వ్రాయబడి యున్నవి. వానిని పాఠకులు గమనించి తమకు సాధ్యమయినంత వట్టులకు వస్తువులనుపి ప్రదర్శనము చేక్కగ జలుగు నట్లు చేయవలెగాక యని కోరుచున్నాను.

౧. వివిధములగు రాట్టుములు ఇటీవల రెండుమాడు పోగులు తీయవచ్చుననియు అట్టి రాట్టుములు తయారయినవని వదలిగలదు. అట్టివానిని పంపిన బాగుండును. కదురుకు తనం తట తానే దారమును పోసికొను నటువంటి రాట్టుములు తప్పక ప్రదర్శింప బడవలెను. ఎటువంటి కర్రతో చేసిన చాకగట్టుతో అట్టివాటితో తయారయిన రాటములను పంపగోరుచున్నాను.

రాటమునకు పనికివచ్చు వస్తువులు

౨. ఏకులు:—వివిధములగు ఏకులుగలవు. పొడూరు ఏకులు, ఏకుచేయెట మున్నగునవి కావలెను. వీనిప్రతిమూ పంప బడిన బాగుండును.

3. ఆములు, పంటలు మున్నగునవి, పడుగుపోయుట కనువగునట్లు ఒకేపర్యాయము పడి, యిరువది పోగులను పోయు నట్టి యంత్రము బయల్పెడలినదని వదలి. అట్టిదేదయిన యున్న తప్పక పంప ప్రార్థించుచున్నాను.

౪. నేతబట్టలు:—క. సన్నని నూలుచే తయారయిన బట్టలు, ముడుకనూలు బట్టలు ఇందు ఎక్కువ పుంజములను నెట్టి చక్కగ దట్టునుగ నేసిన నీటిని గయితము మూటగట్టవచ్చు ననిచెప్పెడుర. అద్దానిని ప్రత్యేకముగ జూపిన బాగుండును. అవదంతి సత్యము గాకున్నను అంతటిదట్టుముగ నేయబడిన వస్త్రముల పంప వేకుచున్నాడను. కందువారు భోవతులు మున్నగు నాటియందు అంచులు విడతేపు రంగునూలున కీయబడుచున్నవి. అట్టివానియందు విడతేపురంగునూలు, కద్దరు రంగునూలువాడబడి నది నూచింప వలయును. చ. జల్తారు అంచులుజేసి నమూనాలు పంపవలెను. పొందూరు వారిదిగఱకే వారివస్త్రముల జల్తారు నేయుచున్నారు. అట్టివి ప్రదర్శనమునకు లాభకారిగ నుండును.

ట. కుప్పడపుత్రులకుండు నూలునూలుపుడములు, పట్టు కుప్పడములు వివిధరంగుల కుప్పడము లుండవలయును (వీటియందును కుప్పడపుత్రులకర్షకు, విడతేపునూలు నూచింప బడవలెను) తి. పట్టుచులు నేయబడినకర్షకు వస్త్రములు, (నెలము పంచలు, మధురపంచలు నమూనాలు).

గి. రంగునేయబడిన వస్త్రములు.

ఁ. అద్దకములు.

క. కాలువలు (ఇందువివిధరకముల పూలుచీయ బడినవి కావలెను).

చ. చాకములు చీరలు వగయిరా పరిణాగుడ్డలు రవిక గుడ్డలు.

ట. బల్లలపై పజుగుడ్డలు.

త. తెలర కుపయోగించు గుడ్డలు (జోరుకర్షున్న).

థ. దుప్పట్లు, యును కాళములు.

ఈ అద్దకములు నేయుట యందు వివిధతరగతులనమోనాలు.

2. కద్దరుగుడ్డనుపయోగించి చేయబడు నిలిర వస్తువులు.

ఊదా. గొడుగులు.

౩. కద్దరునిర్మాణమున కనువగు యేర్పాటులు.

బందరు, కాతరం, అంగలూరు, మున్నగు స్థలములందు నూత నముగ నవలంబింప బడినపద్ధతి ఎల్లటకు తెలియబిధమునఘాయా పఠములుకాని, చిన్నరకమున కర్రలచే చేయబడిన బొమ్మలుకాని

సమకాలికాభిప్రాయములు

చేతుల అపరిశుభ్రత.

చేతులు అపరిశుభ్రముగా నుండుటచే నెట్టి హానికలుగు నో జనులు సాధారణముగా గుర్తింపజాలకున్నారు. మాస్తముల ను పరిశుభ్రముగా కడుగుకొనక పోవుటచేతనే ఆ నేక వ్యాధులు వ్యాపించుచున్నవనియు తన్మూలమున జనులు పల్కుదురు చనిపోవు ట తటస్థించుచున్నదనియు ఒక ఘనవైద్యుడు అభిప్రాయపడుచు న్నాడు. పాలకు పిడుకువారు గాని, మాంసము కాయగూరలు మొదలైన వస్తువులను అమ్మువారుగాని, వంటలు చేయువారు గాని తమకరములను అపరిశుభ్రముగా నుంచుకొన్నచో మితిలేని అపాయమును వారు చేయుదురు. విషజ్వరమునకుగాని కలరా మొదలైన వ్యాధులకు సంబంధించిన నూత్నజీవులు చేతులలో అంటుకొని యున్నచో అవి నిమిషనిమిషమునకు అసంఖ్యాక ముగా వృద్ధిజెంది చెప్పవలవిగాని. అపకారమును జనులకు కలుగ జేయును. డాక్టరు బర్ అను నొక వైద్యుడు వైఫాయిడు అను విషజ్వరమునకు సంబంధించిన నూత్నజీవులను దెబ్బదియెనిమిది టిని నిర్మలమైన పాలలో పడవేసెను. 24 గంటలలో అవి 60,000 అయ్యెను. 48 గంటలలో అనగా రెండు దినములలో అవి 10,800,000 అయ్యెను. ఒక వాచముదినములలో అవి 48,000000 వఱకు వృద్ధి అయ్యెను. శుభ్రముగా నుండుటకు అనకాళము గలవారు సయితము తరచుగా తమహస్తములను పరిశుభ్రము చేసికొనకుండుట తాను స్వయముగా కనిపెట్టెననియు, ఇకసా మాన్యజనుల గూర్చి చెప్పవలసిన దేమున్నదని అజైయ్యడుప్రశ్నించుచున్నాడు. ఇట్టి సందర్భములలో మిఠాయి దుకాణములు, పూటకూలియిండ్లు మొదలైన ప్రదేశములలో పరిశుభ్రత యె ట్లుండఁజో మనము ఊహించుకొన వచ్చును. కాని చేతులను పరిశుభ్రముగా నుంచుకొనుట యెంత అశక్యకమో మనము మన బిడ్డలకు చక్కగా బోధింప వలయును. కాని ఈసం దర్భమున ఒక్క సంగతిని గూడ మనము జ్ఞాపకము పెట్టుకొన వచ్చును. నూత్నజీవులు ఎంత త్వరగా వృద్ధిజెందుకో నూన్య రక్తి సోకినపుడు అవి అంత త్వరగా వాతము చెందును. ఎట్ల యినను చేతులను శుభ్రము చేసికొనక తిన్నెదపద్ధతియు ఎక్కడ బట్టిన నక్కడ ఏది పట్టిన నది తిన్నెద పద్ధతియు మంచిది కాదని మనము గ్రహింప వచ్చును. పూర్వాచార పరాయణుడగు ఏ హిందవుడును కాళ్లు చేతులు శుభ్రముచేసి కొననిది యేమి యు భుజింపజొల్లదు. నరనాగరికునికే ఇదియొక పెట్టిగా గానినం పవచ్చును గాని ఆరోగ్యవిషయముగా ఆలోచించినపుడు అపద్ధ తియెంతో శ్రేష్ఠమైవది గదా!—(భర్తృసాధుని)

చాలయుపయోగకరములు. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలవారు కాని మతియేఇతరులుకాని వైకార్యమునకు పూనుకొని (నమూనాబా మ్మ) కమపద్ధతి బోధపడు నటుల విశ్వామిత్రస్పృష్టి చిన్నపైజా నచేసి పంపుదురని కోరుచున్నాను. ఇతరులును తమ తమ కర్మా గారముల ఛాయాపటముల పంపుదురని కోరుచున్నాను.

ఆంధ్రకేశపు పఠమువాసి యందు భిక్షు కర్మాగారము లుండుస్థలములను పేర్కొన నుద్దేశించినారము. రంగులుజేయు స్థలములు, వడుకునూలుదొఱకు స్థలములు విడతేపునూలుచే త తూరు కాబడు స్థలములకు సయితము అందునూచింప దల చినారము. కావున ఆయావోటివారు వివిధనిష సములను వ్రా సిపంపిన అట్టి పఠమును తయారుచేయబడును. మగ్గుములసంఖ్య రంగులు నేయువారిసంఖ్య బొమ్మలుఅద్దవారి సంఖ్యలు కావలెను.

ఆంధ్రులెల్లఁకు శ్రమదీనుకొని ప్రదర్శనముల నంపెదరని నమ్ముచున్నాడను. ప్రతియొక్క స్థలమునకు ప్రత్యేకము వ్రాయుటకు నలను కానందున పత్రికా ముఖముననే ప్రకటించినా రము. పూర్వము మగ్గుమై చొక్కాలాగును నేయువారిని (అనగా వేలు ట్టుపనితో ఏలాటి యవసరములేకయే నేయబ డునట) వదలికలదు. ఎన్నోటైన అంతటి నిపుణత్వముం గన బజుచు నేతగాండ్రున్నటులయిన అద్దానిని తయారుచేసిపంపిన అయ్యదిప్రదర్శనమున కెంతయు దిగ్భ్రజ్జీతి నొసంగుననుట కే సందియమును లేదు.

గోనుగుంట్ల వేంకటసుబ్బారావు
(ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శి)
ది ౧౨-2-౨౨
౧2 నారాయణ మొదలివీధి, కార్యస్థానము

ఫారెస్టు పంచాయతులు

బైస్ నివేదికము

ప్రభుత్వపుటు తరుపు

చెన్నై రాజధానిలో ఫారెస్టు పంచాయతుల అభివృద్ధి జరగావలయును గూర్చి విచారించుటకు డి. జి. క్లౌన్ గారు వి. సి. యస్. స్పెషలు ఆఫీసరుగా ఆగష్టు నెలము నియోగింపబడిరి. బైస్ గారినివేదికము ప్రచురింపబడెను. దానివైఫారెస్టు ఫిభుకన్నరేటరుగారి రిమాన్యుల రెవిన్యూబోర్డువారికి పంపబడెను. పిదప ప్రభుత్వమువారు పీసినీ టిని సంగ్రహించి యీ క్రిందియు తరువును గావించిరి.

ప్రభుత్వపుటు తరుపు.

ఫారెస్టు క్రిందియంద్యోగులు గ్రామస్థులకు పశువుల మేపుకొను విషయములో ఇబ్బందిపెట్టుచున్నారను ఆక్షేపణ రాగా, దానివై 1912 ఫారెస్టు కమిటీవారు పశువుల మేయుటకు తగిన ఫారెస్టు రిజర్వులను V తరగతి ఫారెస్టులను గ్రామపంచాయతులకిచ్చి ఫుల్లరిని కనూజచేయుటకును, చెట్లు పెరుగునటులు జేయుటకును అధికారమొసంగిరి. ఆపంచాయతుల నియమించి గ్రామస్థులకు యీ క్రిందియంద్యోగులకును సంపర్క మేమాత్రము లేకుండజేయుటకు ద్వేషింపబడెను. ఈ ఉద్దేశముతోనే పంచాయతుల వైశాధికారము జిల్లా కలెక్టరులకును రెవిన్యూ డివిజను ఆఫీసరుకు నొంగి, అప్పడప్పుడు జిల్లా ఫారెస్టు ఆఫీసరు వచ్చి తనిఖీజేయునటుల కమిటీవారు సలహానిచ్చిరి. ఈ తనిఖీ ఫలితము కలెక్టరుకు గాని రెవిన్యూ డివిజను ఆఫీసరుకు గాని తెలుపగా వారు పంచాయతుల కమైన్డెత్తు తరువు జేయువాడు.

2. ఈ కమిటీ సలహాలవై ప్రభుత్వము వారు ఫారెస్టు పంచాయతులు నిర్మించుటకు ప్రారంభించి 1914 లో చాల వరకు నిర్మింపబడి పిదప అనేక జిల్లాలలో గూడ ప్రాపింపబడెను. 1919 నల్ల ములో యీ పద్ధతి అనుకొనినంత జయప్రథముగ నుండలేదని ప్రభుత్వమువారికి దెలుపబడెను. ఈ పంచాయతీ పద్ధతిని బాగుగ పనిజేయించి యింకను అభివృద్ధిజేయున ద్వేషముతో ప్రభుత్వమువారి సమన్వయగూర్చి విచారించుటకు డి. జి. క్లౌన్ వి. సి. యస్. గారిని నియోగించిరి. బైస్ నివేదిక ము బట్టి చూడ పశువుల మేతకు పనికివచ్చు ఫారెస్టు రిజర్వు భూములను పంచాయతీ పరిపాలన కొసంగుటకున మిగుల సభివృద్ధి జెందినటుల దెలియుచున్నది. V తరగతి రిజర్వులు 8801 గలవు. విస్తీర్ణము 724000 యెకరములు ఇందు 198 రిజర్వులు, 321020 యెకరముల భూమి 1919-20 సంవత్సరాంతమునకు 854 పంచాయతుల పరిపాలనమున కొసంగబడెను. దీనికి తోడు IV తరగతి రిజర్వులను రిజర్వులు కాని భూములను మొత్తం 21650 యెకరములు 18 పంచాయతుల పరిపాలనమున కొసంగబడెను. 1919-20 సంవత్సరాంతమునకు ఫారెస్టు కాఫురి పాలనము క్రింద V తరగతి రిజర్వులు 182 ను 40, 102 యెకరములుండెను. పంచాయతీ పద్ధతి యిటుల సభివృద్ధి జెందినను బైస్ నివేదికముబట్టి చూడ ఫారెస్టు పంచాయతుల పరిపాలనము చాల విషయములలో లోపభూయస్యుగ నున్నటుల గానించుచున్నది. ఇందులకు కారణములు దెలుపబడును. మరల యీ సమన్వయగూర్చి కొన్ని విషయము లుద్ఘటించుచున్నది.

- (1) ప్రభుత్వమున్న ఫారెస్టు పంచాయతుల పద్ధతిని అభివృద్ధిజేసి విస్తరింపజేయ ప్రయత్నింపవలెనా? ఆటులైనచో యెవరి తనిఖీకొండ?
- (2) కాకున్నచో గ్రామస్థుల కేసంగుటలగూర్చి బాగుగ బోధజేయుట నాపివేయవలయునా? ఆపివేసినచో ఫారెస్టు ప్రదేశములు యథాప్రకారము ఫారెస్టు కాఫు పరిపాలనకొండకు రావలయునా లేక అడవి కొట్టివేయవలయునా?
- (3) ఈ ప్రదేశములు మరల ఫారెస్టు కాఫు అధికారము క్రిందికివచ్చుటకు ప్రభుత్వమునా రిజ్తపడెడు. అందువలన కష్టములు మరింత యెక్కువై యిదివరలోగల్గి పోరాటములు మరిల ప్రారంభమై యెక్కువగును. పోనీ ఆ ప్రదేశములందు అడవిని కొట్టివేసి రిజర్వుభూములు కాకుండ జేసెదమన్నచో, పూర్వ నుభవము తెలిపినటుల, అది గ్రామస్థులకు నేమియు లాభకరముగ నుండక, పశువులమేతకు చాలయిబ్బంది కలగజేయును.
- (4) ఇకను గ్రామస్థుల కీర్తివిషయమై విద్య నేర్పుటకు వదిలివేసెద మన్న యెడల కొన్ని ఆర్థిక సమస్యల విచారింపవలయును. రైతులకు చాల పశువు లుండును. అందుకొన్ని దున్నుటకు పనికిరానివుండును. వాని నుంచుకొనుటకున యెరువును, చర్మమును దొరకునన్నును ఉంచుకొనుట న్యాయముగాదు. మేతభూములలో వ్యవసాయమునకు పనికివచ్చుపశువులకే చాలకుండ నుండును. ఎందునకు పనికిరాని జంతువులుండుటవలన మంచితరగంపశువులను పెంచుట కాటంకముగ నుండును. కావున ప్రభుత్వము వారు రైతులకు పనికిరాని గొడ్డలను మేపుకొనుటకు వనరుజేయగూడదనియు, యందులకు ముందుగ ప్రభుత్వమువారు మేతకు దగిన అడవులను రిజర్వుజేయకుండ

నుండవలెననియు దెలుపబడెను. ఈ కారణములచే, పంచాయతీ ఫారెస్టు లన్నియు, అడవి కొట్టివేయించి, వానిని సాగుకు పనికి వచ్చునటుల జేసి పట్టామీద ఇయ్యవలెనని యనుచున్నాడు.

5. ఈ పద్ధతికి విరుద్ధముగ కొన్ని విషయములు దెలుపబడినవి.

- (1) రైతు వ్యవసాయపు పనులకు పనికిరాని పశువుల ననేకముల నుంచుకొనుట వలన నష్టములు మాట యెటులున్నను, అట్టిపశువుల కలన భీకరైతులకు మాత్రము లాభముండునని చెప్పవలయును. వానివలన యొకప్పుడు మృతయేగాక యిండియాగోకల్ల పెక్కువతోళ్లు తియ్యారగు చెన్నై రాజధానిలో తోళ్లకక్కరకు వచ్చును. అట్టితోళ్లనిచ్చు పశువులను త్వరలో నశింపజేయు పద్ధతివలన దేశీయ పక్షిశ్రమ యగు తోళ్ల పక్షిశ్రమాభివృద్ధి కాటంకము గలుగజేయుట యగును.
- (2) అడవులను కొట్టివేయుటవలన రైతులకు పశువుల గడ్డిలేకపోవుటే గాక యెరువుకు ఆకులలేకను, కంచెవేయుటకు ముళ్లకంపలు లేకను గ్రామస్థులు యిబ్బందిపడుదురు.
- (3) సాగుకు పనికివచ్చు భూముల వేసినైనను పట్టామీద నిచ్చుపద్ధతి మొదలు పెట్టినయెడల, యెవరో కొందరు భాగ్యవంతులకొకట, సాధారణముగా గ్రామస్థుల కందరకును వానివలని లాభములేకుండ జేయుట యగును. గ్రామస్థులలో నసంతృప్తి ప్రబలును.
- (4) రైతులు వ్యవసాయము నకు పనికివచ్చు పశువుల నుంచుకొనుటకు గాను, వారలకు వ్యవసాయ సాయమునుగూర్చియు, పుల్లరులను బాగుగ వాడుకొనుటగూర్చియు బోధ జేయవలయును. ఫారెస్టు పంచాయతుల పద్ధతి, జ్ఞానవంతులును, సాధిమునులనగు వారు నడిపిరేచి బాగుగ సభివృద్ధి జెంది గ్రామస్థులకు మంచి యుపయోగ కరముగ నుండును.

6. ఈ క్షిప్ర సమన్వయ గూర్చి యిరుపక్షముల వారొసంగిన యభిప్రాయములును కారణ యుక్తములుగ నేయున్నవి. ప్రభుత్వము వారు అంత్య నిర్ణయమును జేయుటకు ముందు 1914 లో ప్రవేశపెట్టబడిన ఫారెస్టు పంచాయతీల కొనసాగించి దానితో సహా కార స్వపరిపాలనా భావములను గ్రామస్థులలో సభివృద్ధిజేయుటకు తీర్మానించిరి. ఈ పద్ధతియందు యింతకునున గల్గిన యనుభవముల బట్టిచూడ, గ్రామస్థుల యజ్ఞానముకల్లను, అంతఃకలహముల వల్లను, బాగుగ సాధిమానులై నడుపువారు లేకపోవుట వల్లను, విషయమునకు ఆటంకము గల్గెనని తెలియుచున్నది. ఈ పద్ధతిప్రకారము ఫారెస్టు పంచాయతులతో ఫారెస్టు క్రిందియంద్యోగుల కేమియు సంబంధములేకుండ జేబడినది. క్రొత్తపంచాయతుల నేర్పరుచుటగాని, వున్నవానికి సలహానిచ్చుటకు గాని, రెవిన్యూ డివిజను ఆఫీసరుచేతులలో వదలి పెట్టబడెను. ఆయనకు క్యవధియు నుండదు; యీ విషయములలో కష్టపడి పనిజేయుటకు యిష్టము నుండక పోవచ్చును. కొలవలేటిపు కాఫులో, అకాఫు ఉద్యోగులు దారిజాపి సహాయము జేయుచున్నటుల, ఒక చిన్న స్పెషలు స్టాపును నియమించి, యిప్పుడున్న పంచాయతుల నభివృద్ధిజేయుటకును, క్రొత్తపంచాయతుల స్థాపించుటకును, రైతులకు సహాయము జేయుచుండినచో చాల లాభకరముగ నుండును. ఈ పద్ధతుల మీదనే బైస్ గారు భావ్యభివృద్ధిని నూచించిరి. ఈ సలహాలను ఫారెస్టు ఫిభుకన్నరేటరు గారంగీకరించిరి. ఫారెస్టు కమిటీవారుగూడ నీ విధానమును జూచి, పద్ధతిని మొత్తముమీద నంగీకరించిరి. ఆగ్రికల్చరల్ కాఫువారు గాని రెవిన్యూబోర్డువారుగాని యీ పరిపాలనమును తీసికొనుట దుస్సాధ్యము కావున స్పెషలు స్టాపును నియమించుటకు ద్వేషింపబడెను. ఈ స్టాపు స్థానిక అటవీ ఉద్యోగులతో సంబంధములేక ఫారెస్టు ఫిభుకన్నరేటరు చెప్పినటుల పనిజేయుచుండును. అందులకు ప్రభుత్వమువారు మూడు సంవత్సరములవరకు యీ క్రింది సిబ్బంది నియమించుట కంగీకరించిరి. కొలవలేటిపు కాఫు పనియందు అనుభవముగల డెప్యూటీ కలెక్టరు ఒకరు. ఆరురు డెప్యూటీ తహశీల్దారు గ్రేడు యన స్పెక్టరులు 150-5-200, 8 బంట్లూలు రూ 12-18 ఒక గుమాస్తా బ్రెటివాడైనచో తీతం 35 రూపాయలు గవన్న మెంటు సర్వీసులోనున్న వాడైనచో ఆ జీతమే పొందును. తమతమపనులలో చేరకముందు డెప్యూటీ కలెక్టరును యన స్పెక్టరులను ఫారెస్టు మ్యానేజిమెంటునందు ఫిభుకన్నరేటరు జైసినంతకాలము శిక్షణము బడయవలయును.

7. ఈ పద్ధతిరాజధాని యంతటనాచరణలో పెట్టవలయునని బైస్ నివేదిక మూహించుచున్నది. ప్రభుత్వమువారిది ముఖ్యమని యూహించుటలేదు. బాగుగ విచారించి జూచిన యీ స్టాపు ముందుగ కొద్దిజిల్లాలలో మాత్రము పని ప్రారంభించి బాగుగ పని సాగునటుల జేసిన చాలును. ఏవీధానములలో ముందీపని ప్రారంభింప వలయునోపై స్థానములకు యెవరిని నియమింపవచ్చునో ఫిభుకన్నరేటరు త్వరలో దెలుపవలయును.

నాతావరణ స్థితి

1922-23 సంవత్సరం నాల్గై నెల 14-వ శుక్రవారము.

ప్రదేశము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము
గోదావరి యా కాంక్ష	84.4	74.2	2.90	40.40	...
హిమాలయ	86.2	76.5	0.19	28.13	1.45
సింధు ద్వీపము	...	...	...	...	...
జెనండు ద్వీపము	88.8	78.2	0.88	22.97	12.78
సాగరు ద్వీపము	84.2	78.9	0.22	25.52	7.94
నాపాలపురం	86.9	75.6	0.65	73.7	2.02
కొలవలేటి	8.12	70.	...	12.17	2.95
రిశాబుపల్లి	98.4	88.8	...	2.25	4.57
కాకానాడ	97.6	82.9	...	4.28	8.80
చిత్తీశబ్దము	97.8	80.2	...	2.78	8.54
గుంటూరు	99.0	80.1	...	5.97	1.48
తెలంగాణ	99.9	84.1	0.02	1.82	6.92
మద్రాసు	100.9	79.	0.07	3.07	0.88
కడప	96.8	78.7	0.40	2.44	0.18
చాగపల్లి	99.1	80.5	...	2.00	0.07
పొలం	92.1	79.1	...	0.08	0.82
బ్రీంకోమి	94.7	77.4	...	2.27	...
కొలవలేటి	88.4	76.4	...	12.86	1.70
ఇదేమిదము	80.0	78.0	0.42	27.68	10.74
కొచ్చి	78.3	71.5	0.88	47.88	7.19
కాళికట్టు	75.8	72.3	2.80	64.66	15.72
చంగురూరు	79.2	73.2	4.90	64.80	8.25
మోకాడ	65.5	60.9	1.59	51.13	5.44
కాకానాడ	83.2	76.7	1.80	60.25	2.79
కర్నూలు	83.1	74.9	18.0	59.28	...
బొంబాయి	84.4	76.8	0.75	36.82	4.54
హైదరాబాద్	84.4	78.9	0.14	8.74	8.49
రైచూరు	94.8	72.1	0.11	2.18	3.88
అనంతపురం	94.8	75.2	...	1.48	1.60
కర్నూలు	92.5	75.5	...	0.82	2.35
కర్నూలు	96.0	76.2	...	1.08	4.28
కడప	102.6	81.2	...	2.27	2.58
హన్మంత	77.2	64.7	0.11	2.48	8.76
బెంగురూరు	82.5	65.8	...	3.98	1.04
కాకానాడ	62.0	52.2	0.11	5.40	1.03
ఉదకమండలము	58.6	52.4	0.22	70.1	3.57
కొలవలేటి	82.9	69.2	...	2.87	0.08
కొలవలేటి	96.0	78.0	...	7.27	8.18
కలము	99.1	78.0	...	5.95	1.87
తిరుచానూరు	97.8	78.1	...	0.61	1.84
చిత్తూరు	97.5	78.0	...	1.61	1.80
మధుర	95.1	76.9	...	2.84	0.42
అనంతపురం	...	...	...	0.25	0.55

సర్కారులు, కర్ణాటకము, నెల్లూరు, దక్షిణములందు ముఖ్య లాకమాదిరిగ నుండెను. హైదరాబాదునందు స్వల్పము. మిగిలిన ప్రదేశములందు దధికము. పశ్చిమతీరము, పర్వతప్రాంతములందు ఆర్ద్రత హెచ్చుగ నుండెను. సర్కారులు, దక్కను, కర్ణాటకము, పశ్చిమతీరములందు తగ్గెను. మిగిలిన ప్రదేశములందు సాధారణముగ నుండెను. దక్షిణము, మైసూరు, హైదరాబాదులందు వేడిమియందు మార్పులు లేవు. కర్ణాటకము నందు హెచ్చెను. మిగిలి; పదేశములందు తగ్గెను. పశ్చిమతీరము వర్ష వాయువులు బలముగ నుండెను. ఎన్. ఆర్. యు. సామ్రా. నాతావరణ కార్యము.

పట్టు ఖద్దరు దూది పట్టుకలసిన శ్రేష్ఠమైన కోటింగు గడ్డ మావర్ష నున్నది. 27 అంగుళములు నిడివి గలదు. గజము 1-కి ధర రూ 1.2-0. 14 గజములు కొనువారికి తపాలాభర్త మేమే భరించెదము. (219) ఉత్తరములు ఇంగ్లీషులో బ్రాయవలెను. B. Ali Mohamed & Sons Ikbalganj, Ludhiana.

దేశీయ వార్తలు

మౌలానా హజరతు మోహని గారి కేసు

బొంబాయి హైకోర్టు - న్యాయమూర్తి క్రంపుగారిశీర్షు
అజ్ఞోలంఘనసంఘము - నాగపూరులో గొప్ప బహిరంగ సభ-ఉపన్యాసము-పండిత నైహుగారు వచ్చుట
శీర్షి కాంగ్రెసు సంపాదకుని అరెస్టు - బహిరంగ సభ-పత్రిక నిలచిపోవుట
చైన్ చెరసాలలో నెకవలంటీరును నూతులో తలక్రిందుగ ప్రేలాడదీయుట
శ్రీయుత రంగయ్య, భాస్కరతీర్థస్వాములు - కారాగృహమున సందర్శనము
కొయంబూరు చెరసాలలో అంబువ్యాధులు
సర్ శంకరనాయుడుగారిపై సర్ మైకేలు ఓడ్యారుగారు మాననవ్యపుకేసు తెచ్చెదననుట
బీ అమ్మ మహమ్మదాలీ బేగం గార్ల సంచారము - కరాచీవచ్చుట
లాహోరులో అకాలీపత్రిక సంపాదకుని అరెస్టు
వంగరాష్ట్రము గవర్నరు - అసహాయోద్యమము.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

పి. జగన్నాథదాసుగారు (తుని) కారాగృహవిముక్తులై చెన్నపురికివచ్చుట
15 వ తేదీ శనివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు తిరువళ్ళిక్కే బీబీలో సభ
నారాయణవరములో భజనచేసినందులకు నలుగురికిశిక్ష.

మౌలానా హజరతు మోహని గారి కేసు

బొంబాయి హైకోర్టు
న్యాయమూర్తి క్రంపుగారిశీర్షు
సంపూర్ణ వివరణము

(స్వకీయవిలేఖరి-బొంబాయి-తంతివార్త-జూలై 13)

మేమీ కేసులో తీర్పు చెప్పటకు జిల్లాజడ్జియును జూరరులును తెలిపినవిషయములు మాకింతగా నుపకరించుట లేదు. విషయముతో మాకునిమిత్తము లేదు. ముద్దాయి ఉపన్యాసమునకు సరియగు వ్యాఖ్యానము చేయుటయే ముఖ్యకర్తవ్యము. క్రమిణలు కేసులలో దోషము పూర్తిగా రుజువు కావలెను. సంశయమున కేమాత్ర మెడమున్నును ఆలూభమును పొందుటకు ముద్దాయియే అర్హుడను విషయ మంద రెగినదే యైనను యిది చాల ముఖ్యవిషయ మగుటచే దీనిని తదవ తదవకును స్మరించుచు ఉత్సవనము. ముద్దాయి (మౌలానా హజరతు మోహని గారు) రాజువైయోధ్యమునకు సహాయపడుట అను నేరము చేసెను ప్రోత్సాహ పరుచుట మౌలానా న న త దు స హ య ప డె న ని కేసు చేయబడెను. అట్టి ప్రోత్సాహము లేనట్లు యుపన్యాసమునకు తేలుచున్నదా! ప్రోత్సాహమునగా క్రయాపూర్వక మగు నూచన. ఒకపనిచేయుటకు కలయు భావోద్వేగమును కలిగించుట. ఇచట పనియనక యుద్ధముచేయుట. యుద్ధముచేయుట యనగ ప్రజలకందరికిని సంబంధించిన యొకకార్యమును సాధించుటకు దౌర్జన్యసాధనముల నుపయోగించుట. ఇచట కార్యమునుగూర్చి గొప్ప మేమియును లేదు. తప్పికుప్రభుత్వము సేర్పించి యిండియాదేశమునకు సంపూర్ణ స్వాంత్ర్యమును బడయుటయే కార్యము. దానిని బడయుటకు దౌర్జన్యము నుపయోగించుట అచరణపూర్వకముగ ప్రజలకు బోధించిన వారు దౌర్జన్యము చేయుటకు తగిన భావోద్వేగమును వాడియును కలిగించిన ముద్దాయి దోషియే యగును. ఆభావము స్పష్టపడుచున్నపుడు దాని నెరుగు గూఢార్థముగ నుపయోగించినను అతడు శిక్షార్హుడే అగును. ఆ యుపన్యాసము 124 ఏకింద నేరమేయైనను అందు దౌర్జన్యప్రోత్సాహము లేనిదో దానినిబట్టి 121 క్రింద ముద్దాయిశిక్షార్హుడు కాదు. అందుల కానుపన్యాసము సంతక ప్రతిపదమును విడిచి దానిని విన్నవారి కెట్టిభావము కలుగునను దానిని నిర్ధారణ చేయవలెను. అపదములకు సహజార్థమునే చెప్పవలెను. అపదము లేకును నున వాడబడెనో ఆక్రిమముననే వాని నన్వయింపవలెను. అట్లు చేసినపుడు కేసు మహామును తప్పు చేరుఫలితము కలుగనిదో ముద్దాయి దోషి కాదు. ముద్దాయి యుపన్యాస మెంత హానికరమైనను అతడు సభ్యులను దౌర్జన్యమునకు ప్రేరికొల్పెనని స్పష్టముగా చెప్పి సాధ్యము కానిదో ముద్దాయిని కడలవలసినదే.

ఉపన్యాస సంగ్రహము

- (1) ఇంకొకరి సభ్యునిగా నియోజించిన బాగుండెడిది.
- (2) దేశీయమహమ్మదీయ మహాసభ బలహీన స్థితియందున్నది.
- (3) దేశీయులు స్వాతంత్ర్యసాధనముల నన్నిటి నుపయోగించి

స్వరాజ్యమును బడయువలెననునదియే ఇంతవరకుసభవారు నిర్ణయించిన లక్ష్యము. (4) మహమ్మదీయుల కొరకప్రకారము స్వరాజ్యమును నిర్వచించక పోవుటవలననే ఇతరు దౌర్జన్యము కలిగినది.(5) ఈదౌర్జన్యమును పోగొట్టుటకు "స్వరాజ్యమునగా సంపూర్ణస్వాంత్ర్యము"నిర్వచించవలెను. ప్రభుత్వవిధానము ఇండియాసంయుక్తరాష్ట్రముల పద్ధతిని రిజిస్టరుగా నుండవలెను. "స్వాతంత్ర్యము" మార్గము లనుటకు బదులు "సాధ్యమైన తగిన" సాధనములని ఏర్పరుపవలెను. (6) ఇండియానిబట్టికే సేర్పరుచుట కలన చాలలాభములు కలుగును. ముఖ్యముగా బ్రిటిషువారి అధికారము తొలగును. ఇప్పుడు బ్రిటిషువారి అధికారము కలననే హిందువులకును మహమ్మదీయులకును వికమత్వము కలుగుట కభ్యంతర మేర్పరుచున్నది. ఇందులకు నులబారులోని మావలాలకమ్మమలే నిదర్శనము. (ఇచట ముద్దాయి మావలాలగుర్చి దీర్ఘముగ ముచ్చటించెను). (7) ఒక్క అసహాయోద్యమము కలననే స్వరాజ్యము లభించు ననునమ్మకము లేనివారును, అదియొక్కటియే సాధనమని తలంచనివారును ఇతర సాధనములనుగూడ నవలంబింపగోరువారును, అసహాయోద్యమము కడవరకును దౌర్జన్య రహితముగా నుండునని తలంపనివారును, భావమునందుగూడ దౌర్జన్యవిరహితమై యుండ నొల్లనివారును గూడ మహాసభలో సభ్యులుగా నుండ వీలు కలుగుటకు యీ సవరణలను చేయవలెను." అని ముద్దాయి నుడివెను.

ఇతర భాగములు

"మనము సంపూర్ణ స్వరాజ్యమే మనపరమావధియని నిర్ణయింపవలెను. దౌర్జన్యము నంగీకరించువారును దౌర్జన్యము కూడ దనువారును గూడ సభ్యులుగా నుండ వీలుకలదు సాధన సంపదను విఫలమొనరింపవలె"నను వాక్యమునవరకును ముద్దాయి ఎట్టి కార్యవిధానమును బోధించలేదు.

"ఒక దొరతనమును తొలగించి మరొకదొరతనమును నెలకొల్పుటకు రెండు సాధనములు మాత్రమే కలవు. ఒకటి ఖడ్గసహాయమున సంపాదించుట రెండవది ప్రతిప్రభుత్వము సేర్పరుచుట. ప్రతిప్రభుత్వసాధనమునే అవలంబింపవలయును. అందులకు వెంటనే స్థిరపద్ధతులపైని పాఠశాలలు స్వాతంత్ర్యములు మున్నగువాని సేర్పరుపవలెను. అట్లు చేసినను కొంతకాల మగునంతే దొరతనమువారభ్యంతరములను కలిగింపకమానరు. వారు నైతికాననమును ప్రయోగించెదరు. అప్పుడు దౌర్జన్య విరహిత మగు అసహాయోద్యమము పూర్తిగా విఫలమగును అప్పుడు కాంతిమార్గములు పనికిరావు. తక్కినవా రెట్లు చేసినను ఫింగి నెరుక్కొనవలసి వచ్చినపుడు మహమ్మదీయులు మాత్రము ఖడ్గము నుపయోగించి అత్యంతము మొనరించుకొనుట నిశ్చయము. మొత్తముమీద నైతికాననము వచ్చినపుడు దేశమున కొండయుద్ధము ప్రారంభము గాకతప్పదు. "వాక్యకాడ కనబడిన నక్కడ చంపుమని" ఖురానులో వ్రాయబడినదిని దేశీయులు చేసెదరు గాని దీనికంతకును దొరతనమువారే కారకులగుదురు. దొరతనమువారు సంకల్పవేయుట చెఱసాలలలో నుండుట మాత్రమే జరుపునంతకాలము అసహాయోద్యమము సేర్పన్నీతి నే అంతవరకునుగూడదౌర్జన్యవిరహితముగా నుండును. దొరతనమువారు రంతటితో తృప్తిపొందక ప్రతిక్షిలనుచేయుటకును మరఫింగులనుగాల్చి ప్రజలను నాశనము చేయుటకును ప్రారంభించినపుడుమాత్రము అసహాయోద్యమము దౌర్జన్యహితముగా నుండవలదు." అని ముద్దాయి నుడివెను.

సర్ శంకరనాయుడుగారు

"గాంధీ అరాజకము" అను గ్రంథమును ప్రకటించుట

నాయుడుగారిపై సర్ మైకేలు ఓడ్యారుగారు మాననవ్యపుకేసు చేయదలచుట

గాంధీమహాత్ముడు ప్రారంభించిన అసహాయోద్యమమును నిరసించుచు గాంధీ-అరాజకము అను నర్థముగల "గాంధీ అసార్వీ" అను గ్రంథమును సర్ శంకరనాయుడుగారు రాంగ్లమునవ్రాసి ప్రకటించిరి. పంజాబురాష్ట్రమునకు లెప్టినెంటు గవర్నరుగా నుండిన సర్ మైకేలు ఓడ్యారుగారు అప్పుడు దుమ్మరిపాలన మొనరించెనని ఆ గ్రంథమున సర్ శంకరనాయుడుగారు వ్రాసినందులకు ఆయనపైని మాననవ్యపుకేసు తెచ్చెదనని సర్ మైకేలు ఓడ్యారుగారు సర్ శంకరనాయుడుగారికి రిజిస్టరు నోటీసు పంపిరి. అట్లు ఓడ్యారుగారు కేసు చేసినచో తాను ఎదిరించి వాదించెదననియు దేశమందున్న వారును చెఱసాలలలో నున్నవారును వాయకులను పలువురను సాక్ష్యము చేసెదననియు శంకరనాయుడుగారు తెలిపిరిని ఆంగ్ల దేశమునుండి తంతివార్తలు వచ్చెనని లాహోరునుండి 13 వ తేదీని పంపబడిన తంతివార్తలన తెలియుచున్నది.

గయాని హిరాసింగుగారిఅరెస్టు

లాహోరు అకాలీపత్రిక సంపాదకుడు

124 ఏకింద కేసు

లాహోరులో అకాలీపత్రిక సంపాదకుడు గయాని హిరాసింగుగారిని 124 ఏకింద అరెస్టుచేసిరి (లాహోరు-జూలై 13)

బీఅమ్మ మహమ్మదాలీ బేగముగార్లు

సంచారోప న్యాయములు

కరాచీ చేరుట

బీఅమ్మ, మహమ్మదాలీ బేగముగార్లు సంచారముచేయుచు అసహాయోద్యమమును గూర్చియు విదేశకత్తె న్యాయస్థాన బహిష్కరణమును గూర్చియు అనేకస్థలములం దువ్యాసించిరి.

"మనము కాంతిమార్గమునే అసహాయోద్యమమును సాగింతము. బహుశా కొంతకాలమైనపిమ్మట దొరతనమువారు నైతికాననమును ప్రయోగించి మరఫింగులను కాల్యుగలరు అప్పుడు దేశీయులలో కొందరు కాంతిమార్గమును వదిలి అత్యంతక్షణికారకు దౌర్జన్యమునకు గడంగగలరు." అనునదియే దీని భావము.

ఈ భావ యుద్ధప్రోత్సాహక మనిసింపకొనునా? "భావములను ప్రకౌ ప న ము ల నొ న రిం చు ట కు ను మ న స్మ న కు (దేశమును కలిగించుటకును మాత్రమే ఒకడు ప్రయత్నించుచో అతనినేరము రాజద్రోహముమాత్రమే యగును. యుద్ధమును ప్రారంభించుట అతడు నిర్ధారణను స్పష్టముగను బోధించినయెడలమాత్రమే అతడు రాజువై యుద్ధ ప్రకటనమునకు ప్రోత్సాహపరిచిన నేరము చేసిన వాడగునని" గజేశదామోదర సవార్కురుగారిపైని లేబడిన కేసులో న్యాయమూర్తి హిటనుగారు తీర్పుచెప్పిరి. ఇప్పుడీ కేసులో ముద్దాయి (మాడెరు మోహనిగారు) ఎట్టికార్యమునకును ప్రోత్సాహపరిచినట్లు నాకు తోచలేదు." వీలయినంతకాలము కాంతి మార్గమునే ఉద్యమమును సాగింతము. కొంతకాలమైనపిమ్మట మనలో కొందరు దౌర్జన్యము నవలంబించుట తప్పని విధిగా సేర్పడవచ్చును. వారపుడు అత్యంతక్షణికారకు దౌర్జన్యమును బూనవలసివచ్చునని" మాత్రమే ముద్దాయి తెలివెను. ఎంతకొనముగ వ్యాఖ్యానము చేసిననుగూడ ముద్దాయిభవిష్యత్తు చెప్పెననియు లేక దొరతనమును తెదరించెననియు మాత్రమే ఏర్పడును గాని ప్రస్తుతము యుద్ధము చేయుటదని నూచించెననిగాని ప్రోత్సాహ పరచెనని గాని ఏర్పడదు. 121 క్రింద తేలు చేయబడిన కేసులలోని తీర్పులను చదివినచో యీ విధేదము స్పష్టముగా తెలియకపోదు. కాన ముద్దాయి 121 క్రింద నేరము చేయలేదు. 307-428 శక్తును లీ కేసుకు వర్తింప ననుటలో ప్రధానన్యాయమూర్తితో నేనుగూడ కేకభింపించుచున్నానని న్యాయమూర్తి క్రంపుగారు ప్రత్యేకముగ తీర్పుచెప్పిరి. ప్రధానన్యాయమూర్తి తీర్పు సంపూర్ణముగ నిన్నటి (13వ తేదీ) ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటించు యున్నాము.

ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘము

పండిత నైహూగారు నాగపూరులో కలసికొనుట

ఉపన్యాసములు

11 వ తేదీ మంగళవారమునాడు రాత్రి పండిత మోతీ లాలు నైహూగారు నాగపూరుకు వచ్చి సంఘసభ్యులను కలసికొనిరి. ఆచట రెండుగోడలు విచారణ జరిగినది. డాక్టరు ముంజి, అభయంకరు, గొట్టే, డాక్టరు కరంజపి, సునియల్లాను ఆజ్ఞోల్లంఘన, దేశపాండి, దేశముఖు, అంబోకరుగారును, మండలకాంగ్రెసు ఉద్యోగులును, ఇతరులును, నిన్ను జాతుల ప్రతినిధులును సాక్ష్య మిచ్చిరి. నిన్ను జాతుల ప్రతినిధులతో సంఘసభ్యులు చాలసేపు ధారాశ్రమము మాటలాడిరి. 12 వ తేదీ రాత్రి సంఘమువారు నాగపూరునుండి ఆకోలాకు బయలుదేరిరి.

బహిరంగసభ

నాగపూరులో 12 వ తేదీ సాయంకాలము డాక్టరు భేరుగారి అధ్యక్షతన జరిగినది. హెడ్జువారుగారు సంకల్పము కలిగితిరి ననుభవించి చెరసాలనుండి వచ్చినందులకు సభ వారు వారి నభినందించిరి. ఆసభకు వెంకటేశ్వరమంది వచ్చిరి. వారిసంఖ్య అతివిశేషముగా నుండుటచే రెండుగంటలుగా చేసి ఒకసభలో మాకింతజ్వలభావము పండిత నైహూగారును మరి యొక సభలో డాక్టరు అన్నారీ, వి. జే. పటేలుగారు నుపస్థి నించిరి.

మా కీం జే

బాబ్జోలీ తీర్మానములు స్వరాజ్యమును బడయుటకు చేయబడలేదు. స్వరాజ్యమును బడయుటకు దేశమును ప్రజలను సిద్ధ పరుచుటకు మాత్రమే చేయబడినది. హిందూమహమ్మదీయ మైత్రిని మిరచిదరును దృఢపరచలేనని నాకింజీ నుడివెను.

పండిత నైహూగారు

మధ్యరాష్ట్రముల వారి నిష్పంధమును గూర్చి నే సభి నందించు చున్నాను. సంయుక్తరాష్ట్రములం దున్నంత తీవ్రముగ మధ్యరాష్ట్రములందు నిష్పంధముండలేదు. అసహాయ వారు లందరును తమకు విశోధులని ప్రభుత్వమువారు తలంచు చున్నారు గాని గాంధీమహాత్ముడు దౌర్జన్యరాహిత్యమును బోధించినందున నతడు ప్రభుత్వమువారికి పంచమిత్రుడేగాని శత్రుడుగాడు. శ్రీనివాస కామ్రీగారి ప్రపంచయాత్ర కేవలము నిష్ఫలము. అతడు మితవాదుల అభిప్రాయములనుగాని బాతీయ వాదుల అభిప్రాయములనుగాని ఆ దేశములవారికి తెలుపుట లేదు. దేశీయులందరును బాబ్జోలీ తీర్మానములను పూర్తిగా నెరవేర్చినచో స్వరాజ్యము త్వరలో లభించును. ప్రజలుసంసిద్ధు లగునవరకు ఆజ్ఞోల్లంఘనము నిలిపియుంచబడినది. స్వరాజ్య సిద్ధికి మొదటిమెట్టు బాబ్జోలీతీర్మానముల కొనసాగించుట. గాంధీ మహాత్ముని ఆజ్ఞలను నెరవేర్చుటకై మనము క్రమపద్ధతిగలవారమని ప్రపంచమునకు వెల్లడించుటకై గాంధీమహాత్ముడు సర్వ యించిన విధానమును సాగింపుడు. లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకు, గాంధీ మహాత్ములవంటి మహాపురుషులు అవతరించుట చాల ఆరుదని నైహూగారు పండితుడు నుడివెను.

కోయంబత్తూరు చెఱసాల

గ్రహణి కలరావ్యాధులు

అదనము వైద్యసిబ్బంది

కోయంబత్తూరు చెఱసాలలో శిక్ష ననుభవించుచున్న ఖైదీలలో గ్రహణి కలరావ్యాధులు ప్రబలుచుండుటచే ప్రత్యేక ముగ నొక వి. ఎం. ఎస్. ఆఫీసును కొంతమంది సహాయ వైద్యుల నవటికి పంపిరి. వారు కాయగూరలను ఆకుకూరలను పూర్తిగా నిలిపివేసిరి. అంతటితో వ్యాధులు తగ్గిపోయెను. పనికిమాలిన ఆకుకూరల నన్నిటిని తెచ్చి ఉద్యోగులు కొళం బులో వేయుటవలననే యీ వ్యాధులు కలిగినవి. (స్వరాజ్య).

కల్లుత్రాగవద్దనిన రైలుకిందపడి చచ్చుట

తిరుచనాపల్లిలో పాలక్కరాయి రైల్వే కేవరీలో నా కరుగా నున్న వీరప్ప అనువాడు చాల త్రాగుడు మరిగి తీతము నంతకు దుర్వ్యయ మొనరించుచుండెను. వాని ఆలుబిడ్డలు తిండి లేక బాధపడుచుండిరి. వానిభార్య కుటుంబమును పోషింప జాలక వానిని కఠినముగా మందలించెను. 6 వ తేదీ మధ్యాహ్నము వారిద్దరును కలహించిరి. ఆకోపముచే వీరప్ప పరిగెత్తిపోయి పాలక్కరాయి పురుగుదలలో గేటువద్ద అపుడే చచ్చుచు న్ను మెయిలు బ్రెయినుక్రింద పడినది. ద్రోవరు బండి నాపినను వానికి బలమగు దెబ్బలు తగిలి వాడు చనిపోయెను.

నిర్బంధవిధానవిజృంభణము

వంగ రాష్ట్రపు గవర్నరు సంచారము

ఖుల్నాలో లిటనుప్రభువు ప్రసంగము

18 వ తేదీవైద్యమునకు లిటను ప్రభువు సశీసమేతుడై ఖుల్నాకు వచ్చెను. ఆచట మున్సిఫలు, జిల్లాబోర్డు, ప్రజా, మహమ్మదీయసంఘములవారు గవర్నరుకు సన్మానపత్రముల సమర్పించిరి. లిటనుప్రభువు వారందరికిని ప్రత్యుత్తరముగా ఒక్క పుష్పావళిని పంపెను. "దొరతనమువారధికి ముగ నిర్బంధవిధానమును సాగించుచున్నారనియు చెరసాలలలో నుంచబడి న వారందరిని కదలవలెననియు మీరు కోరితిరి. దొరతనమువారు తీవ్రముగ నిష్పంధవిధానము నవలంబించలేదు. నాసహకారం దరును రాష్ట్రముల అభివృద్ధికిని వ్యాపకములగుప్రజలకోరికల నెరవేర్చుటకునే అధిక శ్రద్ధ గలిగియున్నాడు గాని వేరుతలంపు లేవరి కినిలేవు. రాజకీయాంధోభులపద్ధతి ననుసరించి వ్యాపకాసనముల నుల్లంఘించుటయు ప్రజలస్వాతిత్వములను భంగపరుచుటయు ఆక్రమములను జరిగినచోటమాత్రము నిష్పంధవిధాన మవలంబింప బడినది. ఆక్రమములను నేరములను జరిగినచోట శిక్షలను విధించుట ప్రభుత్వమునకు ముఖ్యకర్తవ్యము. ఇప్పుడు చెఱసాలలలో నున్న వారిలో కొందరు ప్రబల దౌర్జన్యముల నొనరించిరి. సాక్షు ను నష్టపరచిరి. విప్లవమున పాల్గొనిరి. మా తల్లలకు గూడ సంశయించలేదు. అట్టివారిని విడుదల చేసినచో వ్యాపకము భంగమగును. పరిపాలనకును కాంతికిని నష్టము కలుగును. రాజకీయాంధోభులు దౌర్జన్యమునకు గడంగుతుండెను కాసనముల నతికమింపకుండను, ఇతరులను లేదనించి లోబరుచుకొనకుండను ప్రకరించినచో నేనందరి పట్లనుగూడ కాంతిభావమునే పూనెదనని లిటను ప్రభువు నుడివెను.

మౌలానా కుతుబుద్దీనుసిద్దికుగారు

అరెస్టు కాబడినందులకు గొప్పసభ

శ్రద్ధానందస్వామి అధ్యక్షత

అన్నారీ బేగంగారి సందేశము

10 వ తేదీ రాత్రి ఢిల్లీనగరమున శ్రద్ధానందస్వామి అధ్యక్షతన గొప్పసభ జరిగినది. ఆ సభకు 10 వేలమంది వచ్చిరి. మౌలానా సిద్దికుగారి దేశసేవనుగూర్చి శ్రద్ధానందస్వామిద్విగోప వ్యాస మొసంగెను. సిద్దికుగారి నభినందించుచు తీర్మానమును కారీసాహెబుగారు రుపపాదించుచు మౌలానాగారి దేశసేవను గూర్చి విపులముగ నుడివెరి. రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు కార్యదర్శి లాలా నా వ త్రి సా హే బు గారు ను వ దించిరి. సగూరు గోరతుసింగు (మం. కాం. సం. ఉపాధ్యక్షుడు), నసీరాబీఖాను (ఖిలాఫతు సంఘ కార్యదర్శి) మహారాష్ట్రీయ, మౌలానా కిఫాయతుల్లా, గోస్వామి చల్లీలాలు (మధుర), గార్లా తీర్మానమును బలపరచిరి. తీర్మాన మేకగ్రీవముగా నాకూరింపబడినది.

మౌలానాగారి నభినందించు ప్రజలను హెచ్చరించుచు అన్నారీ బేగంగారు (వాసికలేఖను భారీగారు చదివిరి. (స్వరాజ్య).

ఒకవలంటీరును నూతిలో తలకిందుగ

వేలాడలేయుట

కృష్ణకాంతమాలవ్యాగారు తెలిపినవార్త

నెలీ చెఱసాలలో అక్రమములు

క్యాన్సరు వలంటీరులలో మొదట చెఱసాల కేగిన కైలాసనాథుగారు నెలీటాలుచెఱసాలలో నున్నారు. అతనిని చాల సారులు చెఱసాలలో నుద్యోగులు కొరడాతో కొట్టిరి. మానెగానుగను లాగుటకును నాగలితో దున్నుటకును నియమించి బలవంతమున పనిచేయించిరి.

ఒకనాడు కైలాసనాథుగారిని ఉద్యోగులు నూతిలో తలకిందుగా వేలాడదీయగా నేను స్వయముగా చూచితిని యిప్పుడు చెఱసాలనుండి వచ్చిన పండితకృష్ణకాంతమాలవ్యాగారు చెప్పిరి క్యాన్సరులో హిందీభాషయందు ప్రకటింపబడుచున్న వర్తమాను అనుదినపత్రిక వ్రాసినది. (స్వరాజ్య)

నారాయణవనములో భజన

నలుగురికి విడిచైదు

ఒకరికి 4 నెలలు తక్కినవారికి చెరి 2 నెలలు

తిరుపతిలో స్వరాజ్యపత్రికకు ఏజెంటుగా నున్న ఎం. శ్రీనివాసాచారి, రాఘవరెడ్డి, కేశవమూర్తి అయ్యంగారు, శేషచార్యులుగారు నారాయణవనమున భజన చేసినందులకు వారి నైని 280 క్రింద న్యాయస్థానము చేసిరి. శ్రీనివాసాచారిగారికి 100 రూపాయలు జూర్యానా లేనిచో 4 నెలలు విడిచైదు. తక్కినవారికి చెరి 50 రూపాయలు జూర్యానా లేనిచో చెరి 2 నెలలు విడిచైదువిధింపబడినది. శ్రీనివాసాచారిగారు తానునిర్దోషిని వాదించెనుగాని చివరకు నలుగురును జూర్యానా చెల్లింపక చెఱసాలకు పోయిరి.

శ్రీయుత రంగయ్యగారు

భాస్కర తీర్థస్వామి

చెఱసాలలో సందర్శనము

ఖైదీలకు మామిడిపండ్లు

నేను చెఱసాలలో శ్రీయుత రంగయ్యగారిని భాస్కర తీర్థస్వామిని సందర్శించితిని. వారిద్దరును ఆరోగ్యముగా నున్నారు. జూలై 22 వ తేదీని అయ్యంగారిని సెప్టెంబరు 1 క తేదీని స్వామిలవారిని వదలివేయుదురు. ఇండియన్ షాన్రీ కను హిందీభాషలోగూడ ప్రకటింపవలెనని రంగయ్యగారు తెలిపిరి. ఫిజబాదు చెఱసాలలో వారిద్దరున్నారు. ఆచెఱసాలలో మొత్తము 106 గురు రాజకీయఖైదీలున్నారు. వారి కందరికిని వారమునకు చెరి ఆరుమామిడిపండ్ల నుద్యోగు లిచ్చుచున్నారు. ఖైదీల కేమియును యిచ్చుది లేదని ఒకరు ఆజ్ఞ పత్రికకువ్రాసిరి. (స్వరాజ్య)

దీర్ఘికాంగ్రెసు పత్రిక నిలిచిపోవుట

సంపాదకుని అరెస్టు

మౌలానా కుతుబుద్దీను సిద్దికుగారు

ఢిల్లీ నగరమున ప్రకటింపబడుచున్న కాంగ్రెసు పత్రిక సంపాదకుడు మౌలానా కుతుబుద్దీను సిద్దికుగారిని అరెస్టు చేయుటవలన ఆపత్రిక నిలిచిపోయినది.

అహమదాబాదుజాతీయకళాశాల

విద్యార్థులు జాతీయగీతములను పాడుట

భిద్దరును విక్రయించుట

అహమదాబాదు జాతీయ కళాశాల విద్యార్థులు ప్రతి ఆదివారమున జాతీయగీతములను పాడుచు భిద్దరుబట్టలను విక్రయించెట తిరిగి విక్రయించుచున్నారు.

బ్రిటిషుపాకడు నైలొ డబ్ల్యూ కే, స్కూల్ గారు ప్రపంచముచుట్టును 9000 మైళ్ల ప్రయాణముచేసి వీనాంగునుండి కరాచీకి వచ్చిరి. తూర్పునుండి పడమరకు 1919 సెప్టెంబరులో బయలుదేరిరి. ప్రపంచమునంతను జయించు గోరిక గలవాడై యుండెను. కరాచీనుండి ఢిల్లీకిపోయి వెరిషియా అరేబియా గుండా యూరపు కేగెదరు. సామ్యుగాని, ఆయుధములు గాని ఆస్తిగాని ఇతనికద్ద లేదు. ప్రయాణమునంతను అధికొత్సానముతో జేయుచున్నాడు.

శ్రీ అల్లూరు కృష్ణ విలాససభవారు

బెజవాడ మైలవరం రాజావారి

హాల్ లో

17-7-1922 సోమవారము

రామ దాసు

నాటకమునుపురజనుల కొరికపై మజల నొకమారు ప్రదర్శింతురు. కడపటి ప్రదర్శనము.

ఆంధ్రపత్రిక

1922-వ సం॥ జూలై నెల 14-వ తేది

శుక్రవారము

అడవులు:

పంచాయతులు

—:O::O:—

అధికారవర్తము చేసేడి ఏర్పాటులు, ఆర్పాట ముతో మొదలిడుచుండును. తుదకు ప్రజల కవి ఎట్టి యుపయోగము గలిగింపక తొలగిపోవు చుండును. ఇందుకు కారణము, పరిపాలనా విధాన స్వభావమునందేగనుపించును. స్థానిక స్వపరిపాలనము చాలకాలము క్రిందటనే నెలకొల్పబడెను. కాని, ఆచరణయందది ప్రయోజన విహితమయ్యెను. లోకలుబోర్డులును మ్యునిసిపలు సంఘములును స్వపరిపాలనమునకు దారి జూపుటకు నూరుగ అధికారప్రతిపాదనములుగ పరిణమించెను. అట్ల హాసముతో ప్రవేశపెట్టబడిన మింటో మార్గ సెన్సరణములు త్వరితకాలములో నిరుపయోగమని వెల్లడియయ్యెను. మరల నెలకొల్పబడినమాంటుఫర్డు సెన్సరణములవలన, ప్రయోజనము లేదని కక్షశ్రు ముగ బయల్పడెను. స్వపరిపాలనమునందు శిక్షణము నొసగుట కేర్పడిన ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము పని జేయ దను ఘోష ఆసేతు హిమాచలపర్యంతమే గాక ఖండాంతరములకుగూడ వ్యాపించినది. క్రొత్త సెన్సరణములను ప్రవేశపెట్టుట యత్యంతావశ్యక మని మితవాదులు సయితము ఘోషిల్లుచున్నారు. ఒక్కసంగతి స్పష్టమగుచున్నది. తునకలుతునకలుగ స్వపరిపాలనమునిచ్చుట, దేశాభివృద్ధి కిసుమంతయు తోడ్పడదు. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమున కది మార్గము జూపదు. అధికారవర్తము పరిపాలనాధికారమును వహించునంతవరకు, ప్రజాపరిపాలనము పెంపొందుట గగనకుసుమము. బాధ్యతాయుత పరిపాలనమునకును నిరంకుశ పరిపాలనమునకును మధ్య అంతరము లుండుటకు వీలులేదు. సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము లేకుండునంతవరకు, ఎన్ని సెన్సరణములను ప్రవేశపెట్టినను ఆచరణలో నవి విఫల మగును. అడవుల పంచాయతుల చరిత్ర జూచిన, ఈ సంగతి గోచరించును. ఫారెస్టుకమిటీవారు, అడవుల యద్యోగులచేతులలో ప్రజలు పడెడి బాధలను నివారించుటకుగాను, అడవుల నాటుభాగములుగ విభజించిరి. అయిదవ రకపు అడవులను గ్రామపంచాయతులకు పూర్తిగ స్వాధీనము జేయ పలయుననియు, నాల్గవ రకపు రిజర్వులను గ్రామ పంచాయతులును ఫారెస్టుశాఖవారును కలసి నిర్వహింపవలెననియు సూచించియుండిరి.

ఫారెస్టు కమిటీవారు సిఫార్సులను సూచించి ఇప్పటికి పదివత్సరములు గడిచెను. అవి ప్రచురణ మైనపుడే, ప్రజలకుసంతృప్తికరముగ గనుపింప లేదు. ఏలనన, పంచాయతులకు శాసనబద్ధమగు స్థానము లేదు. పంచాయతులకు తమ నిర్ణయములను కొనసాగించుకొనుటకు అధికారములేదు. ఒకవంక అధికారులబద్ధితులు. వేరొకవంక ప్రజల నిర్లక్ష్యము. రెంటిమధ్య పంచాయతులు తమ ధర్మము నెటుల నిర్వహింపగలవు? పంచాయతులకు అడవులపరిపాలన మునకై పూర్ణావకాశములను పూర్ణాధికారమును ప్రసాదించి ఆపివేట్ట, నవి ఎటుల పనిజేయుచున్నవో విచారించిన సమంజసముగ నుండును. అందుకు మారుగ, అన్నివైపులను బంధించి పంచాయతులు

పనిజేయవని చెలుపుచో, లాభ మేముండును? ఇట్టి యభిప్రాయము తుదకు తెలుపబడు నని, దూర దృష్టి గల వారలు వెనుకనే సూచించియుండిరి. ఫారెస్టుపంచాయతుల పరము చేయనెంచిన అడవులకొలదిమాత్రమే గలవు. గ్రామములకు దగ్గర లేనట్టి రిజర్వులును, కలపకు బనికేవచ్చునట్టి రిజర్వులును, వంటచెట్లకు రిజర్వులును, సంపూర్ణముగ ఫారెస్టుశాఖవారి యధీనముక్రిందనే యుండవలెను. మేలకు బనికేవచ్చెడి రిజర్వులయినను, వానిలో చెట్లుగూడ నున్నయడల, వానిని ఫారెస్టుశాఖవారును, పంచాయతులునుకలసి మాత్రమే నిర్వహింపవలెను. కేవలము మేలకై బనికేవచ్చు బీడుల రిజర్వులనుమాత్రము పంచాయతుల పరము జేయవలయుననియు, ఏపనికని పనికిరాని రిజర్వులను అడవులలోనుండి తొలగింపవలయు ననియు, ఫారెస్టుకమిటీవారు సిఫార్సుజేసిరి. పంచాయతుల పరిపాలనము రివిన్యూడివిజనలు ఆఫీసరు గారి వశమునం దుండవలెననియు, జిల్లా ఫారెస్టు ఆఫీసరుగారును, రేజరుగారును తనిఖీజేయుచుండవలయుననియు, పంచాయతులు ప్రభుత్వమునకు చెల్లింపవలసిన సిస్టును నిర్ణయింపవలెననియు, ఫారెస్టుకమిటీవారు సూచించిరి.

వీరి సిఫార్సులను అమలులోబెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు వెనుక నిశ్చయించిరి. కాని, ఆ నిశ్చయ మయినను తిన్నగ కొనసాగ లేదు. మొదలు కొన్ని జిల్లాలలో మాత్రమే పంచాయతులు నెలకొల్పబడెను. నెమ్మది నెమ్మదిగ జిల్లాలసంఖ్య వృద్ధిజేయబడెను. ఒక్కొక్క గ్రామమున కొక్కొక్క పంచాయతి యుండవలెనని, ఫారెస్టు కమిటీవారు సిఫార్సు జేసిరి. కాని, ఇది ఆచరణలోనికి రాలేదు. రెండుమూడు గ్రామముల కొక పంచాయతి నిర్ణయింపబడుచు వచ్చెను. పంచాయతు లెటుల బనిచేయుచున్నవో కనుగొనుటకు నియమింపబడిన బ్లెస్సు గారి రిపోర్టుజూచిన, ఫారెస్టు కమిటీవారేర్పరచిన రిజర్వుల విభాగములను ఆచరణలో బెట్టుట కష్టమయ్యెనని, గనుపించును. ఆ కష్టములు ఎన్నదగినవిగావు. వీనివలన ఫలిత మేమయ్యెను? మదనపల్లి సబుడివిజనలో పంచాయతుల యధీనము జేయబడిన అయిదవ తరగతి రిజర్వులను, ఫారెస్టు కన్సర్వేటరుగారు మొదటితరగతిరిజర్వులలో జేర్చి ఫారెస్టు శాఖవారి పరముజేసిరి. ఉద్దేశ మొకటి, ఆచరణ వేరొకటి యనుట కిట్టి నిదర్శనము చాలదా? అడవులలోనుండి అసలే తొలగింపవలసిన ఆరవరకపు రిజర్వులను నాల్గింటిని అయిదవ రిజర్వులలో జేర్చిరి! పంచాయతులలో గ్రామాధికారు లుండగూడదని, కొందరు సాక్షులు చెలిపిరి గాని, ఫారెస్టు కమిటీ వారి సూచన నంగీకరింపలేదు. బ్లెస్సుగారి యభిప్రాయము ప్రకారము పంచాయతుల పరిపాలనము అసంతృప్తికరముగ లేదు. పంచాయతుల క్రింద రిజర్వులు చెడిపోవలేదు. పంచాయతి పద్ధతిని ప్రజ లామోదించుచున్నారనియు, పంచాయతులవలన ప్రభుత్వ లాభములకు నష్టము గలుగలేదనియు, ఫారెస్టు పంచాయతులు ప్రజలలో సంఘీభావమును పెంపొందజేయుటకు అక్కరకు వచ్చు ననియు, బ్లెస్సుగారు తలచుచున్నారు. ఇందు నుబట్టి పంచాయతులలో లోపము లున్నయడల, వాని ఏర్పాటునందే గలదుగాని ప్రజల శక్తి సామర్థ్యములందు లేదని, వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు. పంచాయతుల నిర్మాణమునందు ముఖ్యలోప మెక్కడ గలదో పయిన తెలిపియుంటిమి.

ఈ లోపము బ్లెస్సుగారికిగూడ కనుపింపక బోలేదు. ఫారెస్టు కమిటీవారు పంచాయతులకు శాసనాధికార మిచ్చుటకుగాని, రాజ్యాంగమునందు వానికొక స్థాన మొసగుటకుగాని అంగీకరింపరయిరి.

ప్రభుత్వమువారుగూడ ఫారెస్టు కమిటీయభిప్రాయ మామోదించిరి. పంచాయతులకు నేరములను కంపౌండుజేసేడి అధికార మిచ్చుట వాంఛనీయమని ప్రభుత్వమువారు సూచించిరి గాని, కలెక్టరులు అది ఎంతమాత్రము బనికీరాదని నిర్ణయించిరి. ఇప్పటివరకును కలెక్టరులట్టి యభిప్రాయమునే చెలుపుచున్నారు. బ్లెస్సుగారుగూడ, అన్నిపంచాయతుల కట్టియధికారము నిచ్చుట వాంఛనీయము గాదని అంగీకరించుచున్నారు. కాని, గ్రామస్థుల విశ్వాసమును చూరగొని బాగుగ పనిజేసిన పంచాయతులకు అట్టియధికార ముండవచ్చునని మాత్రము మినహాయింపు, సూచించుచున్నారు. అధికారముగాని, పలుకుబడిగాని లేని పంచాయతులవలన ప్రజలు తగినంతలాభము పొందనిచో, ఆబాధ్యత పంచాయతులను నిర్మించిన అధికారులపై నుండును గాని పంచాయతులపై నుండజాలదు. పంచాయతి రిజర్వులలోనికి మేకలు అసలేరాకుండ జేయవలయునని, బ్లెస్సుగారు సూచించిరి. నర్సారావుపేటలో ముచ్చటించుచు, మద్రాసుగవర్నరుగూడ ఇటులనేబలికిరి. కాని మేకలవలననే జీవించెడి వారు పలువురుగలరు. మదనపల్లి తాలూకాలోనిట్టి వారు అధికమి గగలరని, బ్లెస్సుగారు రంగీకరించుచున్నారు. మేకలను బీడురిజర్వులలో నసలేమేయనీయక బోవుచో, రిజర్వుల యుపయోగము గ్రామప్రజల కసలేయుండదు. ప్రజలకు అక్కరకురాని సిద్ధాంతములను ప్రతిపాదించు చుండునంతవరకు వ్యవహార మితిరుగనే యుండును. రివిన్యూయద్యోగుల యాజమాన్యము అడవులకు లాభింపలేదనియు, ఫారెస్టు పంచాయతులగూర్చి శ్రద్ధవహించుటకు వీరికి తీరిక లేదనియు, ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశము. అటులగుచో, మరల ఫారెస్టుయద్యోగుల యాజమాన్యముక్రిందనే పంచాయతులు బనిచేయవలసి యుండును.

ఫారెస్టుయద్యోగుల నిరంకుశత్వము నుండి గ్రామస్థులను కాపాడుటకు, ఫారెస్టుకమిటీవారు మొదటపంచాయతుల నేర్పరచిరి. వానిని రివిన్యూ డివిజనలో ఆఫీసరు యాజమాన్యముక్రింద నుంచిరి. ఇప్పుడు వీనిని మరల ఫారెస్టు యద్యోగి. యాజమాన్యముననుంచుటకు ప్రభుత్వమువారు దలపెట్టిరి. కాల మెట్టిమార్పుల దెచ్చును? గ్రుడ్డిలో మెల్లగనున్న ఫారెస్టుకమిటీ సూచనలను గూడ మార్చి మరల వెనుకకుబోవుట జూడ, అధికార వర్తము అభివృద్ధి కెట్టి యాటంకముల బెట్టునో కనుగొనవచ్చును. ప్రజల సౌఖ్యమును వీరు ప్రధానముగ పాటించరని వెల్లడియగుచున్నది. ఫారెస్టు కన్సర్వేటరుగూ కాక్కుగారు, బ్లెస్సుగారి యభిప్రాయములను గూడ అంగీకరింపజాలకున్నారు. ఫారెస్టు కమిటీవారు ప్రజల ఘోషను నివారించుటకు వెనుక తొందరపడి సిఫార్సులజేసిరిని వీరి యుద్దేశము. ఫారెస్టుల విభజనము, కాక్కుగారికి రుచింపలేదు. పంచాయతుల నిర్మాణమువలన, ప్రభుత్వలాభములకు నష్టము గలుగలేదని బ్లెస్సుగారు తలచుచున్నను, కాక్కుగారు మాత్ర మిందుకు సమ్మతించుటలేదు. పంచాయతులవలన, ప్రభుత్వ జేమమునకే గాక ప్రజాజేమమునకు గూడ భంగము కలిగెనని, కాక్కుగారి యుద్దేశము. పంచాయతుల వలన ప్రజలకు ప్రబోధము గలిగెనను సంగతిని, కాక్కుగారేమాత్ర మంగీకరించుటలేదు. ఇకముందు నుండియు పంచాయతులను రివిన్యూ డివిజనలు ఆఫీసరుల స్వాధీనమునుండి తప్పించి, ప్రత్యేకపు యద్యోగుల పరము జేయవలయునని వీరు తలంచుచున్నారు. వీరిపై ప్రధానపు ఫారెస్టు కన్సర్వేటరు గారికి అధికారముండవలయును. పంచాయతులవలన

కాక్కుగారికి గిట్టుకున్నను, వానిని నామమాత్రముగ నుంచి ఫార్మెస్టు యుద్ధోగ్యులవరము జేయవలయునని వీరు ద్వేషించుచున్నారు. ఫార్మెస్టు కమిటీవారి సూచనలు ఆచరణలో నెటుల భగ్నమగుచున్నవో గ్రహించుట కిది చాలును.

బైస్సురిపోర్టును విచారించి, ప్రభుత్వమువారిచ్చిన యుత్తరువును వేరొకచో ప్రచురించితిమి. నామమాత్రములగు పంచాయతులకన్న పంచాయతుల సలలే లేకుండుటమేలు. హిందూదేశము నందు దుక్కికి బనికొని పశువులు రయితుల కుండుట సహజము. కొందరు ద్యోగులిది యనర్థకరమని తెలుపుచున్నారు. ప్రయోజనకరముగాని పశువుల నుంచుకొనుట ఆర్థికదౌర్బల్యహేతువని చెలుపుచున్నారు. వీరి ఆర్థిక సిద్ధాంతము తెలులున్నను, ప్రజల సాంప్రదాయములు వీరికి గోచరించినటుల లేవు. మానవుని కుపయోగించునంతవరకు జంతువులను మేపుచు, ఆ పిమ్మట వానిని నాశనముజేసేడి ఆచారము హిందువులలో లేదు. ఆవుపాలనయినను త్రాగుటకు సమ్యగ్తీతక, గోవును మేపుచు పూజించెడివారు హిందువులలో గలరు. అందుచే అడవులలో మేత దగ్గ నను తలంపుతో, హిందువులు వయసుమీరిన పశువులను నశింపజేయుట అసంభవము! హిందువుల మనోభావములను గ్రహింపజాలనివారు, విరుద్ధ సిద్ధాంతములను ప్రతిపాదించుటచే నెట్టి చిక్కులయినను తటస్థించును. కేవల పాశ్చాత్యదేశముల ఆర్థికలాభనష్టసిద్ధాంతములను ఈ దేశమునందు జొప్పించదలచుట, ప్రమాదభూయిష్టము; అశాంతి ప్రవర్ధకము. ప్రభుత్వమువారు పంచాయతులగూర్చి ఉత్సాహము జూపలేకున్నను, కొంతకాలమువరకు మరలనివి ఎటుల బనిచేయునో కనుగొనబయత్నించుచున్నారు. ఇకముందు పంచాయతులను దివివ్యా ఉద్యోగుల యాజమాన్యమునుండి తొలగించెదరు. అడవుల కన్నేర్పడుగారు, వీని యాజమాన్యమును వహించెదరు. వీరికింద బనిచేయుటకు ఒకడిపూట కితెచ్చరును 6 గురు ఇక్స్సెక్టురులును ఉండురు. వీరికి ఫార్మెస్టుల నిర్వహణమునందు శిక్ష గలపడును. ముందుగ నీపద్ధతి కొన్ని జిల్లాలలో అమలునందు బెట్టెదరు. ప్రభుత్వమువారి ప్రస్తుతపు యుత్తరువు, ఫార్మెస్టుకమిటీవారి సూచనల ప్రయోజనము నసలే బోధింపలేదు. వీరు దివివ్యుల యాజమాన్యమును, మరల ఫార్మెస్టు ఉద్యోగులకు నప్పగింపు పెట్టుచున్నది. ఇదివరకే నామమాత్రాధి కారము గల పంచాయతులను మరింత నిర్బంధము గావించుచున్నది. పదివత్సరములలో, ఫార్మెస్టు వ్యవహారములు ముందుకు బోవుటకు మారుగ ఇంకను వెనుకకు బోవుచున్నవి. ఈయుత్తరువుప్రజాభిప్రాయమును పాటించుటలేదు. ప్రస్తుత పరిపాలనా విధానముకింద ఇట్టి యుత్తరువులు వెలువడుట సహజము. పరిపాలనా విధానము స్వపరిపాలనమునకు చోటిచ్చిన గాని, ప్రజాభిప్రాయము ఫలంపదనియు, ప్రజాక్షేమము పెంపొందదనియు, నానాటికి ధృవపడుచున్నది.

హేగుసమావేశ మంతరించుట

జనోవాసమావేశమునందు రుష్యాతో సమాధానపడుటకు జేసిన ప్రయత్నములు ఫ్రెంచివారి ప్రతికూలప్రవర్తనము వలన భగ్నమయ్యెనని, చదువరులకు తెలియును. అంతటితో నూరుకొనక, మరల నీ విషయమై యోచించుటకు, హేగునందు మరియొక సమావేశముచూర్చిరి. ఈమారును ఫ్రెంచి, బెలియను ప్రతినిధులు అడ్డుపడిరి. తుదకు, ఎట్టి సమాధానము గుదురకుండ, హేగు సమావేశము

చెదిరిపోయెను. వ్యవహారము మొదటికి వచ్చినది. జర్మనీ దివాలాపెత్తుచున్నది. రుష్యాతో సమాధానము గుదురలేదు. తుర్కీసమస్య ఇంకను పరిష్కారముగాలేదు. యూరపుఖండ స్థితి అల్లకల్లోలముగ నున్నది. సమావేశముల నెన్నిటి నేర్పరచినను, ప్రయోజనము గలుగుట లేదు. కారణమేమి? యూరపుఖతుల హృదయము మారలేదు. ధర్మము వంకకు మనస్సు దిరుగలేదు. పశుబలప్రయోగముపై యభిమానము వదలలేదు. అందుచే బాహ్యజంబరమంత జేసినను, వ్యవహారము చక్కబడుటకు మారుగ మరింత సంక్లిష్టమగుచున్నది. ప్రపంచ పునర్నిర్మాణము కలలోనివార్త యగుచున్నది.

సర్. మైకేలు ఓడ్వయరుగారి ప్రతాపము
సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారి పరిపాలనమును గూర్చి సర్ శంకరన్ నాయరుగారు ప్రచురించిన "గాంధీ, అరాజకము" అను గ్రంథమునందు విమర్శన గావింపబడెను. దానిలో మానవత్వకరమగు సంగతులు కలవనియు, నష్టము రాబట్టుకొనుటకు వ్యాజ్యము వేయబడుననియు, శంకరన్ నాయరుగారికి ఓడ్వయరుగారు నోటిను నిప్పించినటుల చెలియుచున్నది. శంకరన్ నాయరుగారు ఈ కేసులో ప్రతివాదము జేసెదరనియు, ప్రముఖులగువారిని సాక్షులుగ బిలచెదరనియు, తెలియుచున్నది. ఈ కేసులో, ఓడ్వయరుగారి పరిపాలనమే ముఖ్యసారాంశముగ నుండుటచే, విచారణ మిగుల వినోదముగ నుండునని భావించెదము. గాంధీమహాత్ముని తీవ్రత్రువులు సయితము, వారి సిద్ధాంతములను విమర్శించిరి గాని, వారికి దురుద్దేశమును, కపటస్వభావమును ఆరోపించి యుండరయిరి. సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారుమాత్రము, ఇందుకు సాహసించిరి. గాంధీవంటివారు కపటద్రోహులనియు, హత్యోద్దేశమును మనమునం దుంచుకొని నటించుచుండురనియు, వీరు ఉపన్యసించిరట. ఓడ్వయరుగారి ప్రతాపము వెల్లడియగుటలేదా?

నిర్బంధములు లేవా?
కూల్నాలో నుపన్యసించుచు, వంగదేశమునందు తీవ్రనిర్బంధ మెక్కడనులేదని, లిట్టును ప్రభువుగారు సూచించిరి. క్రిమినలుల సవరణచట్టము క్రింద, వాలంటిర్లుగ జేరినవారిని వేసకు వేలుమందిని కారాగృహములలోనికి బంపుట నిర్బంధము గానిచో, సుప్రసిద్ధనాయకులను శాంతిప్రియులును, త్యాగశీలురు నగు చిత్తరంజనదాసు, శ్యామసుందర చక్రవర్తి, జితేంద్రలాల్ బెనర్జి, మొదలగు నాయకులను చెజసాలలోనుంచుట నిర్బంధముగానిచో, నిర్బంధవిధానమున కర్థమేమియో తెలియదు. హిందూదేశములో నవలంబింపబడిన నిర్బంధముల జూచి నాగరిక ప్రపంచము తత్తరపాటుజెందుచున్న నీసమయమున, నిర్బంధము లంతగ లేవని చెలుపుటకును, రాజకీయ నిర్బంధితులసంఖ్య చాలతక్కువ యని చెలుపుటకును, ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. కాని ఇట్టి ప్రయత్నములవలన, నిర్బంధవిధానపు వికృతరూపమును కప్పిపుచ్చుటకు విలుండదు.

ఒక్కటే సమాధానము
మదనపల్లి రయితుల విన్నపమునకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు ఇండియా ప్రభుత్వమున కీయవలసిన ధనపు భారము తగ్గనంతవరకు మంత్రులు ప్రజలకుపకారముజేయలేరని, అభివృద్ధి శాఖామంత్రిగారు సూచించిరి. తేనాంపేటతోటలకు గ్రాంటు దగ్గించుట కీ భారమే కారణమయ్యెనని, గవర్నరుగారిటీవల సూచించిరి. ఈ రాష్ట్రమున అభివృద్ధి లేకుండుటకు,

ఇండియా ప్రభుత్వమువారే కారకులని, మద్రాసు పాలకులు అనవరతము చాటుచు అపజయ బాధ్యతను వారిపై మోపుచున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారేమని సమాధాన మిత్తురో చూడవలయును. ప్రజలకు కావలసినవి, మాత్రము సమాధానములుగావు. సమాధానములతో వారికి కడుపునిండదు. ఫలితములబట్టియే, వారు సంస్కరణముల విలువను గ్రహించెదరు.

స్థానికవార్తలు

తిరునల్వేళ్ళి సంగీతసభ:—ఈసభయాజమాన్యము 15 వ తేదీ శనివారము సాయంత్రము 5 గంటలకు ట్రిప్లికే నెం 1 వ వెంకటాచల చెట్టివీధి గృహమున బిడారం కృష్ణపు గారి గౌరమున, చాడయ్యగారి ఫీడేలును పి. సామియ్యగారి మృదంగమును గల పాజకచేరీ జరుగును.

చీరాలమ్యునిసిపాలిటీ:—జులై 16 వ తేదీనుండియు చీరాల మ్యునిసిపాలిటీ కాన్సిలరులు వారివారి ఉద్యోగముల స్వీకరించెదరు మ్యునిసిపాలిటీ పనిమరల ప్రారంభింపబడును. 1920 నవంబరు 9 వ తేదీ గెజటులో ప్రదురించినటుల చీరాలమ్యునిసిపలు చెర్మను ప్రభుత్వముచే నియమింపబడునను విషయము రద్దుచేయబడినది.

భారతపారిశ్రామిక ప్రదర్శనము-కరాచి:—భారతకళల యొక్కయూ, చేతిఫలయొక్కయూ పరిశ్రమల యొక్కయూ ప్రదర్శనము అక్టోబరుమాసముధ్వమున, కరాచీ భారతపారిశ్రామికవాణిజ్యాభివృద్ధిసంఘ యాజమాన్యమున జరుగును. వస్తునిర్మాతలును, వర్తకులును త్వరలో తమతమ ప్రదర్శకములను పంపప్రార్థితులు. ఇంక నేమైన సంగతుల దెలిసికొనగోరువారు ఆసభకు వ్రాసికొనవచ్చును.

ఫోర్జ్ రీ నో టు

ఒక కాబూలువాస్తవ్యుడు శిక్షింపబడుట
కాబూలు వాస్తవ్యుడు అగు అబ్దుల్లాఖాన్ గారు వెయ్యి రూప్యముల పోర్టర్లీనోటును వానియంబాడిమందలి వర్తకులకు కాక అబ్దుల్లాహమీదు గారికిచ్చి చిల్లర ఇవ్వవని కోరిరి. కడపటకు యానోటుకప్పు నోటుఅని నిరూపింపబడెను. ఈకేసును జూజిటవును మాజిస్ట్రేటు అగు జె. నారాయణ రెడిగారు విచారించి నిందితుడు దోషియని తీర్మానించి రాబోవు హైకోర్టు సెషన్సులో విచారణ పొందవలయునని తీర్పు చెప్పిరి.

చెన్నపురిలో దొంగలు

చెన్నపురిలో దొంగతనములు ఇటీవల అధికమగుచున్నవని పోలీసువారికి కంప్లెయింటులు వచ్చుచుండెను. అందు ముఖ్యముగ చాకలపేటలో గడచినమాసమున 12 దొంగతనములు జరిగెను. దాదాపు వెయ్యిరూప్యములు విలువగల వస్తువులు ఆపహరింపబడెను. ఈవిషయమై పరిశీలన మొనర్చుటకు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు కందస్వామి మొదలిగారు ప్రత్యేకాధికారిగ నియమింపబడిరి. చిన్న సామి అను ఒక పాకదొంగ కొరవసంఘమునకు చేరినవారిని కొందరను చేర్చుకొని యాదొంగతనములు చేయుచున్నాడని సబ్ ఇన్స్పెక్టరు తెలిసికొనెను. ఈనెల 2 వ తేదీ రాత్రి తిరుపట్టియూరు హైకోర్టులో నున్న వకీలుకృష్ణ మాచారి ఇంటిలో దొంగతనము నులుపవలయునని దొంగలు తీర్మానించుకొనినటు పోలీసువారికి తెలిసెను. పోలీసువారు కామగొనియొండి వకీలు ఇంటిగోనుండి బైటికి వచ్చుచుండగ చిన్నసామిని అతని అనుచరుని పోలీసువారు నిగ్బంధించిరి. చిన్నమధ్యాహ్నము రాజధాని మాజిస్ట్రేటువరుట యాదొంగల కేసు విచారణ ప్రారంభమయ్యెను. విచారణ జరుగుచున్నది.

ఒక బహిరంగసభ

పి. జగన్నాథదాసుగారు
తునివాస్తవ్యులును, బాతీయగీతములను రచించి ప్రసిద్ధి గాంచినవారును అగు శ్రీయూత పి. జగన్నాథదాసుగారి టిటీవలనే రాజమహేంద్రవరము కారాగృహమునుండి విడుదల కాబడిరి.వీరిని గౌరవించుటకై తిరునల్వేళ్ళిసముదాయమున కేపు (15 తేదీ) సాయంకాలము 6 గంటల కొకబహిరంగసభ జరుగును. సేవకు ప్రశంసించుచు కొంతధనసహాయము చేయుటకు ప్రయత్నములు గావించబడుచున్నది. అన్నికటలవారు సభకురావచ్చునని వి. యల్. శాస్త్రి, నుబ్రహ్మణ్యశివ, పి. కుమారస్వామిశెట్టిగారు ప్రకటించుచున్నారు.

విదేశ వార్తలు

బిరిష్టు విప్లవము

ప్రజాస్వామ్యము నెలకొల్పబడుట

లండను జూలై 12:—కార్యకర్తలనుండి ప్రజాస్వామ్యము ప్రకటించినది యొక వార్త దెలుపుచున్నది. ఈ వార్త ఇంకను రూఢిపరుపబడలేదు. కార్యకర్తలనుండి ప్రభుత్వ ప్రభుత్వములకు సరిగ్గ నడుచుట లేదు.

పార్లమెంటు సమావేశము

లండను జూలై 12:—దక్షిణ యెర్లందు పార్లమెంటు 15 వ తేదీన తెరవబడు నని ఇదివరకు ప్రకటించబడినది. కాని ప్రస్తుత సంతక పరిస్థితులనుబట్టి సమావేశము నిలుపు జేయ బడినది. ఎప్పుడు సమావేశ మగునది ఇంకను నిర్ణయింపబడలేదు. చట్టమార్గము గుండా కార్యకర్తలనుండి రాకపోకలు ప్రారంభింపబడినది. కాని ఇదివరకు నగరమునుండి యెట్టి వార్తలును వచ్చుటలేదు. వే. వే. గా నున్న ప్రజాస్వామ్య పటాలములను ఒకటి గలసికొనవలసిందే జేయుటకు గాను తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పటాలములు వానిని చిల్చుకొని ప్రవేశించుచున్నది. తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పటాలములు స్టిగ్గ్ వద్ద ప్రజాస్వామ్య పటాలం బెల్జియము పార్లమెంటును ముట్టడించి ఆయుధములగుండు సామగ్రి సహితముగ ప్రజాస్వామ్య పైనిట లను పట్టుకొనెను.

ప్రభుత్వ పటాలముల నెదుర్చుట

ప్రజాస్వామ్య పైనిటలు ద్రవీకృతముగ గతరాత్రి లెటెర్స్ నీకి జనుచున్న తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పైనిటల మోటారు శక్తి తమను పొంది యుండి యెదిర్చిరి. ప్రభుత్వ పైనిటలం దొకడు పాతు దయ్యెను. ఇద్దరకు గాయములు తగిలెను. ఒకడు గనించుట లేదు.

బెల్జియన్లనుండి జూలై పండుగ

లండను, జూలై 12:—ఈ దినమున బెల్జియన్లనుండి జూలై 12 వ తేదీపండుగ యత్యధికముగ జరిగెను. ఏబివేల మంది యూరేగింపునందు పాల్గొనిరి. ఊరేగింపునకు గాను జాలప్రభుత్వము లానర్పబడినది. అల్లరులు జరుగుటకు నపాయక ప్రదేశములందెల్ల సామర్థ్య శక్తి పైనిటలు నిలుపబడిరి. ఊరేగింపు పొదుగునను పైనిటలు లుంచబడిరి. ఆరెంజి గ్రాండు మాస్టరు 50 జోసెఫు చేవిపను గారి యధ్యక్షత క్రింద బెల్జియన్ల నొక పెద్దసభ జరిగెను. అందు 50 జెమ్మ్యుక్రెయిగుగా రుపర్యసించిరి.

మందు గుండు సామాను నంపుట

గత మే 10 వ తేదీన బర్మింగ్ హాముందు, విర్లందు లోని ప్రజాస్వామ్యవాదులకు ఆయుధములను ఎగువతి జేయు ముండెను కేరముక్రింద 11 మంది విరిపు దేశీయులు పట్టు కొనబడి కేసు చేయబడిరి. ఈ దినమున బర్మింగ్ హాము అన్వేషణ మునందీ కేసు విచారణకు పిలువబడగా నొక్క ఖయిదీమూత్ర మే హాజరయ్యెను. ముద్దాయిల తరపు న్యాయవాది పద్మనైదు దినములకు పూర్వము ముద్దాయిలలో కొందరిని డబ్బిను నగరము నందు గాంచితి ననియు వారు కొద్దనకు హాజరయ్యెదమని దెలిపి రనియు నుడివెను. వారు ప్రస్తుత మెచ్చటనున్నది న్యాయవాదికి దెలియదు. వారు పోరాటములో బహుశః ఖయిదీయులుగ బట్టుకొనబడియుందురు, లేక మరణించియుందురు, లేక కొండలయందెచ్చటనో దాగియుందురు. అని యాతడు నడివెను, ముద్దాయిలు అనివార్యము లగుజట్టియు, తమ యభిప్రాయము లే నట్టియు అటంకములవలన రాజాలకపోయి రను నుద్దేశమునందు న్యాయాధిపతిగూడ ముద్దాయిల తరపు న్యాయవాదితో నేకి భవించి కేసునకు వాయిదావేసెను.

జర్మను నష్టపరిహారములు

పారిసు, జూలై 12:—నష్టపరిహారములను గురించి వెంటనే సమాధాన మొనర్చుకొన నిది పరిస్థితులు వశము దప్పి పోవునని భయముగ నున్నది. ఈ వత్సరము ఈయవలసిన వాయిదా మొత్తమునకును 1922, 1924 సం॥ల వాయిదాలలో కొంత భాగమునకును తరువాత నిచ్చునట్టివై వాయిదాలను వెంటనే యూపీవేయవలెనని జర్మనివారు నష్టపరిహార సంఘము వారిని గోరిరి.

ఈరాకు మాండేటు

రద్దుజేయవలె నను తీర్మానము వీగిపోవుట

కామన్సు సభయందు చర్చ

చర్చిల్లుగారి ప్రసంగము

లండను, జూలై 11:—బ్రిటిషువారు మెసపోటోమియా వదలి వేయవలయునని సర్ జోవాల్డు మెక్లీనుగారి దినమున కామన్సు నందు అధినివేశకార్యాలయ చర్చ సందర్భమున నూచించెను. ఈ విషయమున అధినివేశకార్యాలయ వ్యయము తగ్గింప వలెననియు, మెసపోటోమియాలోని ఆరబ్బీయులసంస్కృతి ప్రాచీనదినియు స్వతంత్రము నపేక్షించుచుండినదియు, మెక్లీనుగారు దెలిపిరి.

చర్చిల్లుగారి ప్రసంగము

ఈరాకు నందు వ్యయము 350 లక్షలనుండి 100 లక్షల సవరణల వరకు తగ్గింప బడినది. రాబోవు వత్సర మిది 50 లక్షలు మూత్రమే యుండునని యెంచెదను. తరువాత మిలికల్ తగ్గిపోవును. గత 18 మాసములలోను, ఈరాకునందు గాని పాలస్తీను నందుగాని ఒక్క బ్రిటిషు యుద్ధోగ్నియును హత్య యొనర్పబడలేదు. ఈరాకు దేశమునందు కాంతిని కాపాడుటకును వెలుపల ఆపాయములనుండి రక్షించుటకును ఆరబ్బీ వైస్యముల నుపయోగించు పద్ధతి విజయమునందెను.

మాండేటు పదము

“మాండేటు” అను పదముపై ప్రాచ్యము నందు వర్ణింప సాధ్యము గాని ద్వేషము వ్యాపించెను. “మాండేటు” అనగా బానిసత్వము, అధః పతనము అని వారు భావించుచున్నారు. మాండేటును గురించి యెక్కుడుగుండవండ్ బ్రిటిషు ప్రభుత్వముతో సరాసరి రాజబారములు జరుపుటకును ఈరాకును వాగిరిక రాజ్యస్థితికి సహాయ మొనర్చిన యెడల బ్రిటిషు వారికి ప్రత్యేక పాక్షికము నడుపాయములను నొసగుటకును ఈరాకు వారు సిద్ధముగ నుండిరి. కాని ఇదివరకప్పుడు వారిందులకు సమ్మతంపరు. మాండేటును 500 కొని ఈ వ్యవహారమునందు సంబంధమును త్యజించుకొను సధికారము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి జేతులయందే గలదని అమీరు వెజులుగారికి దెలిపిరి. మాండేటును రద్దుజేయ వలెనని ఇంతవరకును గోరుచున్న ఈరాకు వాసులలో కొందరు ప్రముఖులు బ్రిటిషు వారు వెదలి పోవుట కంటే ప్రజలును మాండేటునకు సమాధానపడకుటైనా రద్దుదమని దెలుపు చున్నారు. ఈనియముపై సంస్కృతి కరమగు సమాధానము త్వరలోనే వరుదనని యెంచుచుంటిని

ఆరబ్బుల సలహానొసగు యుద్ధోగ్ని యగు కల నలోరాతె న్ను గారు, ఈ రాకు పాలస్తీనులందు పరిస్థితులు చాల నభివృద్ధిపంతములుగ నున్నవనియు భవిష్యత్తు పరిస్థితులు చాల కాంతిపదములుగ నుండుననియు, అందుచే భాష సం॥కి 1000 సవరణల వేతనము కొనుట యుచితమని యెంచుటలేదనియు, వేతనములేకుండగనే గౌరవముగ పని చేసెదననియు దెలిపెను. (హర్షము)

హై కమిషనరు వ్యయము

హై కమిషనరు నివాసమున కిగు వ్యయమును నిరసించుచుండుట యుచితము గాదు. ఆయన తన యపారమగు అనుభవమును పలుకు బడిని యుపయోగించి ఈ విధానమును సాగింపవలెను. బ్రిటిషువారింత తక్కువ వ్యయము నొనర్చినను, వారొనర్చిన సేవకు మారుగా వారిహోదావ దగిన నివాసమున కగు వ్యయమునైనను ప్రభుత్వమువారు వహింపవలెను. ముందుముందు ఒక హై కమిషనరుగాని ఏజెంటుగాని అవునరము. సైనికబల మధికమైన కొలదియు మాండేటరీ రాష్ట్ర ప్రతిష్ఠకు తగినట్టియు, పలుకుబడిగలట్టియు నొక యధికారి యుండుట అవునరము. అతడు ఈరాకు పాలకునకును, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికిని సలహా నిచ్చు సామర్థ్యము గలవాడై యుండవలెను.

నూనెగనుల హక్కులు

ఈరాకు పాలస్తీనులందలి నూనెగనుల విషయమున బ్రిటిషువారికి సంపూర్ణాధికారము లేదు. బ్రిటిషువారు కొన్ని నూనెగనుల హక్కుల నంగీకరించిరి కాని ఆమెరికావారు వాని నంగీకరింపలేదు. ఈవిషయమున, సంగ్రామపూర్వ హక్కులను, గురించి ఆమెరికావారితో సమాధానమునకు వచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించు చున్నారు. ఈలోగా నూనెగనుల నుపయోగములోనికి దెచ్చు ప్రయత్నములకు ప్రభుత్వము వారు పూనుకొనలేదు.

దక్షిణకుర్ది స్థానము

బ్రిటిషువారు రవలించిన విధానము జయప్రదము గావలెనని టర్కీలో సంధిగావించుకొను టాకట్లము. దక్షిణకుర్ది స్థానముగొరకు ప్రభుత్వమువారు తమ శక్తికొలది పాటుపడుచున్నారు. కాని యెట్టివాద్యములను నొసంగుటలేదు. దక్షిణకుర్ది స్థానమును బలవంతముగా వెజులు అమీరుపాలనక్రిందకు దెచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు యెంచుటలేదు. వారిపై మైన యెడల ఎన్ని కలం దు పాల్గొనవచ్చును. అట్లుగాని చో పాల్గొనకుండు నుండవచ్చును. దక్షిణకుర్ది స్థానముయొక్క కోర్కెలను విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారు కుతూహలముతో నుండిరి. స్వల్పమార్పులతో ఈ రాకాకువలెనే వారికిగూడ స్వపరిపాలనము నొసగుటకు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించెదరు. దక్షిణ కుర్దిస్థానము ఈరాకులకు చాల అన్యోన్య సంబంధములు గలవు. అందుచే బ్రిటిషువాకి బలవంతములేకయే నిరుదేశములను ముందు ముందు ఒకటిగా గలియగలవని దృఢముగ నమ్మెదను.

సవరణ వీగిపోవుట

సర్ జి. మెక్లీనుగారి సవరణకు 79 అనుకూలముగను 210 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నిచ్చుటచే వీగిపోయెను. అధినివేశకార్యాలయ వ్యయపట్టిక యంగీకరింపబడినది.

పాలస్తీను మాండేటు

కామన్సు సభయందు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము లిచ్చుచు చర్చిల్లు గారిట్లు నడిపిరి:—1915 సం. న పాలస్తీను అంబుల కెట్టి వాదానములను ఒనర్చబడలేదు. మిక్రమండలి కిబ్బందిలేకుండ నుండునంతవరకు బ్రిటను ఆరబ్బుల స్వాతంత్ర్యమును బలపరుచునని అప్పుడు ప్రభుత్వమువారు వాదానమొనర్చిరి గాని పాలస్తీనున కావాదానము వర్తింపదు. 1916 సం. న పారాను రమ్మోదేశములతో గావించుకొనిన యెడింబడికను బట్టి ఇది నువిదిత మగును. పాలస్తీనునయెడల ప్రత్యేకవిధాన వలంబింపబడునని అందు గలదు. 1921 జనవరి 20 తేదీన అమీరు ఫెజుల నకును అధినివేశకార్యాలయ మువారికిని జరిగిన యుత్తర ప్రత్యుత్తరములలో ఫెజులుగారి లేఖనుబట్టియే ఇది రూఢిపదమన్నది.

సిలోను ప్రభుత్వము

లండను, జూలై 11:—కామన్సునందు కలొనియలు కార్యాలయవ్యయచర్చ సందర్భమున, సిలోను ప్రభుత్వ సమస్యను పరిష్కరింపవలెనని గోరుచు భారతదేశము నందు వంటి చిక్కులే సిలోనునందుగూడ రానున్నవని కలనల్ వెడ్జి వుడ్డుగారు పలికిరి. మేజరువుడ్డుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు సింహళీయులందు పరస్పరలాభములకు పోటీలు గలగుటయే ఇందుకు గారణమని నడివెను. కాననసభాసభ్యత్వస్థానములను నిర్ణయించుటకు కాననసభవారి కోరికపై నొకసంఘము నియమింపబడినది. దానికి అధినివేశకార్యాలయము వారిని నిందింప పనిలేదని నుడివెను.

కెన్యాసమస్య

అధినివేశకార్యాలయచర్చ సందర్భమున కామన్సుసభ యందీదినమున తిరిగి కెన్యాసమస్యను గురించి ప్రశ్నింపబడినది. మేజరు వుడ్డుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు దానును వింటర్నను ప్రభువును ఈవిషయమునుగురించి చర్చించుచుంటి మనియు ఇరుపక్షములవారికిని సంస్కృతికరమగుటలు పరిష్కరించెదమని దెలిపిరి.

లండనునందు భారతనాటక సమాజము

చాలమంది భారతీయభిరుకుల సహాయముతో హిమాంశునాథ రాయగారి యాజమ్యమున త్వరలో లండనునందొక భారతీయనాటక సమాజము స్థాపింపబడునన్నది.

ప్రస్తుతము “బాసిడర్స్ థియేటరు” నందున్న భారతీయ నటకుల నభినందించుచు యువరాజుగా రొకలేఖ నంపిరి.

లండను నుండి భారతదేశమునకు ఆకాశవిమానరహదారిని గురించిన ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఇంపీరియల్ మెయిలు సర్వీసునుగురించి సలహాసంఘమువారింకను ఆలోచించుచుండి రనియు త్వరలోనే ఫలితములు ప్రకటింపబడు ననియు దెలుపబడినది.

జూలై 12:—జర్మను మార్కు ధర హెచ్చుచుండెను. ఈదినమున సవరణకు 1885 మార్కుల నిచ్చుచుండిరి.

హేగు సమావేశము

భగ్నమగుట

సోవియటుల మూర్ఖపు పట్టుబట్టయే కారణము?
లండను, జూలై 12:—రష్యనుల మూర్ఖపు పట్టుబట్టన

రష్యనుల సాగించిన ప్రశ్నలు

హేగు, జూలై 12:—అనుకోనినట్లే హేగు సమావేశ
ము భగ్నమైనది. గ్రీకు ప్రభువు, కమాండరు హిల్టను యుగు

ప్రత్యేకవ్యక్తుల ఆస్తుల సమస్య

హేగు, జూలై 12:—ప్రత్యేకవ్యక్తుల ఆస్తుల యుప
సంఘ సమావేశము ౪౦ పిలిపివచ్చింది గ్రీకుగారి యధ్యక్షత

సమీప ప్రాచ్య సమావేశము

బ్రిటిషువరతులు

పారిసు, జూలై 11:—సమీపప్రాచ్యమును గురించి
బ్రిటిషువారంపిన నోటునకు పాయింట్లగారి ప్రత్యుత్తరము

జన్మనీయందు కార్తననం దొక ప్రేమకువలన 30 మంది
హతులైరి. మొత్తముమీద 145 గురికు గాయములు తగిలెను.

స్పెయినునందు గెలిషియా యెక్స్పిరియెంట్లుబండియు,
వెలిషియా మెయిలుబండియు దీక్షితులుచే 80 మంది హతు

వంగరాష్ట్రీయ శాసనసభ

కలకత్తా, జూలై 18:—వంగరాష్ట్రీశాసనసభయొక్క
సమావేశ ఆర్థికపత్రిక చర్చ వేటి యుదయముతో ముగిసినది.

ఈ పర్యాయము అధికారసభ్యులు ఓడిపోయిరి. రెండు
గ్రాంటులు అంగీకరింపబడినది. సమావేశ ఆర్థికపత్రికములో అడి

విక్టోరియా మెమోరియలు హాలును కాపాడుటకు 25000
రూప్యములు కావలయునని ౪౦౯ బాక్ కరుగారు సేద సభలో

లక్ష్మణపుర వార్తలు

లక్ష్మణపురములో 14 తేదీన జరిగిన సంయుక్తపరగణాల
భూస్వాముల సభకు ఆగ్రా రాష్ట్రవాసి లెఫ్టినెంటు రాజా

సంయుక్త పరగణాల భూస్వాముల సభయందు గవర్నరుగారి
ఉద్వేగ కాలమును హెచ్చించ వలయునని అసహ

భిలాభతు విషయముపట్ల భారతీయుల ఆశయముల
పట్ల ఆయనకు గల సానుభూతికిని ఆయనను శ్లాఘించెదరు.

౪౦ హాల్స్బరీ బట్టరుగారు 14 తేదీన బారిర్ రూర్కిన్
సిస్టాలకు బయలుదేరెదరు. లక్నోకు 28 తేదీన తిరిగి వచ్చెదరు.

త్వరలో లక్ష్మణపురములో వెలువడనున్న శ్రీ ఇండియా
యను దినపత్రికకు భూలేఖకు ఎం. ఎ. ఎల్. కే. బి. గారు

పోస్టుటెలిగ్రాఫు డైరెక్టరు జనరలు 16 తేదీన సంచారము
బయలుదేరి 17 తేదీకి కలకత్తాకు చేరెదరు. అవట పది దినము

ఇండియా గవర్నరు మెంటువారు బొంబాయి రాజధానిలో
కావలసిన యభివృద్ధి పనులకు సామ్యము ఇండియా ప్రభుత్వము

ఈ మధ్య ప్రతిదినము విస్తారముగ వర్షము కురియుటచే
గొప్ప వరదలు వచ్చి తిరువనంతపురములోను ఆవుట్టు ప్రక్కల

దిగుక ఉత్తరపు వంతు ఎస్. ఆర్. చాన్ బాక్టరు
గారు వంగరాష్ట్రీయమునకు గిబ్బన్సుగారి స్థానే ఆధ్యక్షులు జెన

నూతన శాసనసభా ప్రారంభోత్సవ సందర్భమున తిరు
వాల్ నూరు మహారాజుగారు బడిన సందేశమున దివానుగారు

ఈ నెలాఖరున ౪౦ చార్లెస్ టాడ్లంటుగారు తిరువనం
తపురమును సందర్శించెదరు.

సంయుక్తపరగణాల భూస్వాముల సభ

లక్నో, జూలై 18:—వై సంఘమువారి అసాధారణ
సభయందు ఎన్నేటు ప్రాప్తయిటో హక్కులు నిరంకుశముగ
అనుభవించుచున్న సమయమున ఆ హక్కులను తొలగించుటకు

౪౦ హెన్రీ నాన్సు గారు పరమూహవ తేదీన ఇంగ్లాండు
నకు పయనమైరి.

బర్మా ఎక్స్క్లెన్సి ఆర్డినెస్ గజటులో బర్మా ఎన్నికనూ
త్రములు ప్రకటింపబడినవి.

బర్మా శాసనసభను, శిల్లాగభను బహిష్కరించు విష
యములో భిన్నాభిప్రాయములు బయలుదేర చున్న వనియు

ఆయిలు ఎంజినులు

రెండు 3½ హెచ్. పి. హార్వర్స్ ఆయిలు
ఎంజినులు (వాడినవి) అమృతమున కున్నవి. ఎంజి
నులు బాగా పనిజేయుచు మంచిస్థితియందున్నవి.

ఆంధ్ర పత్రిక
1, తంబుకెట్టిపేటి, మద్రాసు.

రామనాథుజిల్లాలో ప్రత్యేక పోలీసుదళము

(ప్రచురణసంఘము)

రామనాథుజిల్లా కమిషనరీ గ్రామమున ప్రత్యేక పోలీసుదళము నుంచవలసి వచ్చిన కారణము లీ క్రింద వివరింపబడినది. 1897వ సంవత్సరమున గ్రామమునందున్న సుందరేశ్వర దేవాలయము లోనికి నాదరులు ప్రవేశించిరి. ఇది సాధారణదాయములను ఆచారములను విరుద్ధముగ నుండెను. దేవాలయములోనికి పోవుటకు అధికారముండవలయునని నాదరులు కేసు పెట్టిరి. పీవికొన్నింటిని వారు నాదరులకు వ్యతిరేకముగ తీర్పు చెప్పిరి. ఈ కారణములవల్ల నాదరులు వ్యాపారములకు అధికముగ భయముగడించుచుండుటచేతను మారవారులకును నాదరులకును భేదభావములు మనస్సులకు అధికమయ్యెను. 1899 సంవత్సరము కాన్ మాసమున పరిస్థితులు విషమించినవి. కేవలము కుమడి గ్రామముననే కాక శివకాశి కోయిలపట్టి నుండి మున్నగు గ్రామములందు కూడ అల్లరులు బండిపోటులు జరుప ప్రారంభించిరి కొన్ని ప్రదేశములలో ఇండ్లుకూడ కాల్చబడెను. పోలీసువారు యీ అల్లరులను అడచి చెదరిరి.

1909వ సంవత్సరము కరకు పోలీసువారు యీ గ్రామములందు కాటలాకాయించుండిరి. అల్లరులు దొంగలు. 1918వ సంవత్సరమున తిరుగ అల్లరి ప్రారంభ మయ్యెను అందువై ప్రభుత్వము వారు ప్రత్యేక పోలీసు దళమునుంచుట యుక్తమని తీర్మానించిరి. ఇందువై కొంత ఆందోళనము జరుపబడెను. మార్చి నెలలో బడ్జెటునందు పోలీసుకాఖ కొరకు ప్రత్యేకింప బడిన 17291079 రూప్యములలో లక్షరూప్యములు తగ్గించవలయునని కాసన సభవారు తీర్మానించిరి. ప్రస్తుతము కుమడి గ్రామము నందలి పోలీసుదళమును తీసివేయుట యుక్తముకాదు. అట్లా నర్చిన తిరుగ అల్లరులు జరుగవచ్చును. కావున 1921 సంవత్సరపు సెంట్రలబరు మాసమున ప్రచురింప బడిన ప్రకటనను అనుసరించి యీ ప్రత్యేకపోలీసు దళపు ఖర్చులు 1922 సంవత్సరము సెప్టెంబరు మాసాంతమువరకు ప్రజలనుండియే వసూలు చేయబడును. పిమ్మట యీ ఖర్చును ఎవరు భరించవలయునో అవిషయమును కాసనసభవారు తీర్మానించెదరు.

న్యూజీలాండు ఇమిగ్రేషను ఆక్టు

(ప్రచురణ సంఘము)

1920 వ సంవత్సరమున ఆమోదింపబడిన న్యూజీలాండు ఇమిగ్రేషను ఆక్టులన్ని భారతీయులకు ఇబ్బందికలుగు నేమోయని కొందరు భయపడుచున్నారు. ఇట్లు భయపడుటకు ఎట్టి ఆశ కాశము కనబడుటలేదు. న్యూజీలాండునందు నివాసమేర్పరుచుకొనవారు ఎట్టి అర్హతలు కలిగియుండవలెనో యీ చట్టములో నిర్ణయింపబడినది. సామాన్యమునందు స్వపరిపాలన మనుభవించు దేశములకును ఇట్టి అధికారముండుట సహజము. ఇందులకు భారతీయుల పరిస్థితుల కెట్టి మార్పు కలుగజాలదు.

బ్రిటిషువారు న్యూజీలాండునకు ఎట్టి అభ్యంతరములు లేక పోవచ్చును. ఇతరులు అనుమతి పొందవలయును. న్యూజీలాండులో నివాసమేర్పరుచు కొనదలచినవారు రాష్ట్రీయాధికారుల అనుమతిని పొందవలెను. అభ్యర్థి అర్హతలను పరీక్షించి అధికారులు అనుమతి ఇచ్చెదరు. వ్యాపారార్హమైనను దేశముమాడవలయు నను ఉద్దేశముతో నైనను న్యూజీలాండునకు వెళ్లదలచినవారికి రీ మాసము లందుటకు అనుమతి ఇవ్వబడును. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి వద్దనుండి పాసుపోర్టు పొందినవారికి ఎట్టి అభ్యంతరములేక తాత్కాలిక నివాసమునకు అనుమతి నిచ్చుటకు న్యూజీలాండు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించిరి.

ప్రతిసంవత్సరము ఇతర దేశముల నేకులు న్యూజీలాండునకు వచ్చి నివాసము లేర్పరుచుకొనుచున్నారు. యోగ్యతగలిగినవారే దేశము నందుండవలయు నను ఉద్దేశముతో యీ చట్టమేర్పాటుపబడినది. నానాజాతిసమితియందు ఆమోదింపబడిన తీర్మానమును యీ ప్రభుత్వమువారు సంపూర్ణముగ ఆమోదించుచున్నారను విషయమును చుచు గమనించవలెను. న్యూజీలాండులో నివాసము లేర్పరుచుకొనియున్న భారతీయులందఱయలవలసినమాన హక్కులుగల వారై యున్నారు. ఒక భార్యను ఆ భార్యబిడ్డలను యుంచుకొనుటకు వీరికి అధికారమున్నది.

వ్యవసాయ పారిశ్రామిక సహకార సమావేశము

కలకత్తా, జూలై 12:— వ్యవసాయము పరిశ్రమలు, సహకారములయందు యభివృద్ధిగల అధికార అవధికారుల సభ మంత్రి మౌనవాబు ఆలీ చవుదరీగారి యధ్యక్షత క్రింద కలకత్తాలో నేడు సమావేశమయెను. లిట్టెక్ ప్రభువుగారు సభను తెరచిరి. తత్సందర్భమున ఆయన ఇట్లు నుడివరి. వ్యవసాయ పారిశ్రామిక సహకార కాఖలు చాల ముఖ్యమైనవి. భారతదేశము నందు సహకారసంఘములు నాటుకొని పని జేయుచున్నందుల కెంతయు సంతోషించుచున్నాడను. ఈయుద్ద్యమము వ్యవసాయముమీద ఆధారపడు దేశమునకు చాలముఖ్యము; ప్రాణదాయకము. అయ్యది ఇప్పుడు వంగదేశములో జయప్రదముగ వ్యాపించుచున్నది.

వంగరాష్ట్ర వ్యవసాయ కాఖ

వారి పనులనుగూర్చి ఇట్లు ప్రస్తావించిరి:— పశుజాతిని యభివృద్ధిజేయుట కి కాఖవారు పూనుకొనిరి. వీరి పరిశోధనలు అందుకును వినియోగించుటయు ప్రయత్నించెదరు గా! విల్లెనములను పంచివెట్టుపనిని ఈ కాఖవారు మానివేయుటవసరము అవనిని లోపాయికారి ఆసామిలకు వదలివెట్టువలయును. దీనిని వదలి ప్రస్తుతమందున్న వ్యవసాయ పద్ధతులను యభివృద్ధిజేసి కొత్తవిధానములకు చేయుత నొసగవలెను.

పారిశ్రామిక కాఖ

వారు చుంచుకొన్నట్లు నెత్తి గాని ఆర్థిక పరిస్థితులు ప్రతి కూలముగ నుండుటచే ఆకాశంగులైరి. ప్రముఖమంత్రియంతో ప్రభుత్వమువారు పారిశ్రామిక విషయములందు పోటీవెట్టు కొనరాదు. నూతనపరిశోధనలను గావించి దేశముయొక్క పరిశ్రమలను యభివృద్ధి జేయవలెను. కొత్తపరిశ్రమల స్థాపించవలయును. లేక ఇదీవరలో ఎవరును ప్రారంభించని సాధనసంపత్తిని యభివృద్ధి జేయవలెను.

మౌనవాబు ఆలీ చవుదరీ గారు

సభవారి నుద్దేశించి నైమాడు కాఖలవారి పనులను ఆమూల్యగ్రహముగ చర్చించి యుండు జేయవలసిన యభివృద్ధిని గూర్చి ప్రస్తావించిరి. ప్రజాయత్తకాఖ లిఖితు బాధ్యతాయుతులైన మంత్రుల హస్తగతమై: వారి పాలనములో నున్నయవి. కాన ఈ కాఖలవిషయములో ప్రజలకుతగినపలకుబడి యుండుట న్యాయము. ప్రజలసలహాను గోక్షుట్టు లేదు. ఈ సిద్ధాంతము ననుసరించి నేటిసభ జరుగుచున్నయది.

ఆర్థిక కక్ష ములు

అన్ని తెగలవారికిని ఇబ్బందిని కలుగజేసినది. దీనికంతకును మంచిమార్గము వ్యవసాయమును పరిశ్రమల నభివృద్ధిజేసి ఉత్పత్తిని పెంచుచేయుటయే. ఆయాకాఖల వారందరును సహకారముతో మెలగవలెను. మంత్రిగణున్న కాలములో వ్యవసాయ పారిశ్రామిక పను చికిత్స, విగడములు, సహకారకాఖలన్నియు కలిసి పనిచేయవలెను. అనవసరమగు పనిని మానివేయవలెను. ఒక కాఖవారు చేసిన పనులను రెండవ కాఖవారు జేయరాదు. ఈ కాఖల యందు ప్రత్యేక జ్ఞానముగలవారు లభించినపుడు తప్పక నియమించబడు చున్నారు. వీరుతనుసలహా నొసగెదరు. సాంకేతికవిద్యను గ్రహింపటకు సాధ్యములను కలుగ జేయుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. పాతాశగంగ నూతులను త్రవ్వటను గూర్చి ప్రస్తావించుచు మంచినిరును ప్రజలకు తెలుగుటకు సప్తయు జేయుట కి నూతి మంచిని. వ్యవసాయమునకు నీటి సప్తయు జేయుటకు ఆర్థిక పరిస్థితులు ఇంతవరకు అంగీకరించడ లేదు.

ప్రత్తి విధానము

వ్యవసాయ కాఖకార్యక్రమమునుండి ప్రత్తిని పూర్తిగ తొలగించిరి అనుకొనుచున్నారు. దీనికి కారణము అసహాయ వాదుల సిద్ధాంతమే. ఇది నిజముగాదు. వ్యవసాయకాఖవారు ప్రత్తిపంటను గూర్చి శ్రమపడి పనిచేయుచున్నారు. తెంగాలు దేశమునందు ప్రత్తి పంటను కాశ్యత్ముగ ప్రవేశ జెట్టదలచినాడను. కాని ప్రపక్షుతము వ్యవసాయదారులు ప్రత్తి పంటయందు ఆశక్తులుగ లేరు. జవపసార పంట లాభకరమని ఎంచుచున్నట్లుల కానించుచున్నారు. పల్లెటూళ్లయందు విత్తులను పంచివెట్టుటకు అసహాయవాదులు ప్రయత్నించిరి. ఇది గూడ వారియనుభవమే. ప్రత్తిపంటను యభివృద్ధిజేయుటకు నేను సంసిద్ధుడనై యున్నాడను. దీని ననుసరించి ప్రత్తిపంటయందు పరిజ్ఞానముగలవారిని అసాధికారుల నియమించి, రాష్ట్రీయ ప్రత్తిసంఘము నొకదానిని నియమించితిమి.

రాటము

దేశము మొత్తము ఒక రాటముచేతనే బాంధజాలదు. కాని రాటము సహాయక పరిశ్రమగాయున్న దేశముయొక్క బట్టల పరిశ్రమలో ఆర్థిక పరిస్థితులను బాగుచేయును. ఈ కారణముచే పారిశ్రామిక కాఖవారు నూలును వడికించుట చేతిచక్కములతో నేయించుట ప్రారంభించవలయునని జెప్పినాడను. సహకార కాఖవారిని నేతగాండ్రను జేరదీసి సహకార సంఘముల నేర్పరుపమంటిని. దీనివలన వారికి ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగుపడును. గృహపరిశ్రమలను పునర్వివితములుగ జేయుటకు నేను ప్రయత్నించుచున్నాడను. పారిశ్రామిక కాఖవారు ఈ పరిశ్రమలకు గట్టి సహాయముచేయవచ్చును. పల్లెటూళ్లయందు గాని కొంచెముపల్లె గ్రామములకుంటే పెద్దవగు గ్రామములయందు చిన్న కర్మాగారము వద్ద తిమిద జరుపుచున్న పరిశ్రమలకును మంచిసహాయము చేయవలయును. పారిశ్రామిక కాఖవారు రాష్ట్రీయ పారిశ్రామిక సాధనసంపత్తిని పరిక్షిజేయవలయును. పరిశ్రమలకు ఆర్థిక సాయ మొనర్చుట గొప్ప సమస్యగ నున్నది. చిన్న పరిశ్రమలకు సహకారపద్ధతియే మోక్షదాయకము. కొన్ని విషయములు చర్చించుటకు కాన్కరమున జేర్చబడినవి. వాని నాలోచించుటకు 12 ఉపసంఘములు నియమించబడినవి. వీరు అవిషయములను పర్యాయించి సభ మరల 14 తేదీని గూడునపుడు తెలియజేయవలయును.

మైనూరు ప్రభుత్వమునకు ప్రధాన కార్యదర్శిగనున్న డి. ఎం. నరసింగరావు గారు ఇ.ం. డూరు సంస్థానములో జమిన్దారుమంత్రి పదవిని అంగీకరించిరి. ఇప్పుడియన సాఖాలో ప్రధానమంత్రిగనున్నారు. కొత్తయద్యోగములో త్వరలోనే ప్రవేశించెదరు.

యేలూరు పి. డి. ము. కోర్టులో

ఏలూరు కావరముడు యీమని భీమశంకరంగారు వాదిగా వుండి ద్రోహరాజు రమణారావు డాక్టరుగారిమీద 25-0-0 లకు సదరు కోర్టులో దావా తెచ్చివున్నాడు. సదరు దావా 27-7-22 తేదీకి వాయిదా వేయబడివున్నది. సదరు వాయిదాకు ప్రతివాది ద్రోహరాజు రమణారావుగారు కోర్టులో హాజరుకానియెడల ఎక్స్ పార్టి చేయబడి డిక్రీ కావించబడును
Ellore } M. Venkata Ramaiah,
10-7-22 } (215) Pleader.

చాపట్ల నబుకోర్టుఫయిల్

O. S. 92/21
పోతుచ్చి శ్రీరాములు, వగైరాలు వాదులు.
అందు
విజిల్ల వెంకటసుబ్బయ్య వగైరాలు, ప్రతివాదులు.
ఈ నెంబరున నాగండ్ల గ్రామములో వేంచేసియుండే శ్రీ మాధవస్వామివారి ఆదాయమునుగురించి స్క్రిము/ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా దావా దాఖలుచేసియున్నాము. అందుకు రి-న ప్రతివాది విజిల్ల చినవెంకటసుబ్బయ్యకున్న రి-న ప్రతివాది విజిల్ల రాఘవయ్యకున్న నోటీసులు నిమిత్తము ది 1-8-22 తేదీకి వాయిదా వేయబడియున్నది. గనుక ఆ టే. పణ లున్నయెడల ఆరోజున తెలియపరచుకోవలసినది.
కొమరవోలు మానుమంతరావు పంతులుగారు,
(216) ప్లీడరు.

నోటీసు.

యేలూరు ప్రిన్సిపలు డిప్టీ క్లర్కు

ముననబుకోర్టులో

O S 159/1922
వాది సారాబంటి వీరేశలింగము.
ప్రతివాదులు 1 నిడమర్తి శీతారామయ్య 2
అడ్డ రామలింగము.
యీదావా వాదులపైన వాది దాఖలు చేసిన యీదావా 20-7-1922 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది. ప్రతివాదులకు ఆ టే. పణలు పున్నయెడల ఆ టేదీని కోర్టులో తెలియపరచుకోవలెను.
11-7-22. కే. రాజన్న. వకేలు.

అదృష్ట చక్రము.

నూలు వలన గలుగుము క్తి.

నేడును అందు అభీరియము ప్రతిక యిట్లు ప్రాయమున్నది.

గాంధీమహాత్ముడు జెయుటనం దున్నాడు. ఆతనికి విధించిన శిక్ష వ్యాయమా అవ్యాయమా యని తర్కించుట యనన సరము. భారతీయులు లక్షలకొలది, ఆతని మహాత్మునిగను, అవతారపురుషునిగను భావించురు. అవతారపురుషులను అధికార జాతివారు ఉన్నదవకారునిగను, ఆందోళనాపరునిగను భావించి శిక్షించుట కిదియే మొదటి పర్యాయముగాదు. గాంధీగారు రాజకీయములను మతమును కలిపినాడు. ఈకలయిక తగినది గాదని మేము విధిలేక తలంపవలసి వచ్చినది. ఏది యెట్లున్నను, మహాత్ముడు జెయుటనం దున్నాడు. అతని సహాయనిరాకరణోద్యమము అణగిపోయెనని యనుచున్నాడు. ఉద్యమము శాంతియుతముగ మార్గముల సాగవలెనని ఆతడు తొలుతనుండి యుద్దేశించెనని మాకు తెలియును. దౌర్జన్యము, భటులము తన యుద్ధమమునందు చొరగూడదని ఆతని మఃభోద్యోదేశ్యము. స్వాత్మికనిరోధము తీవ్రగతిని సాదించిన సరియే, శాంతియుగ, ధైర్యయుగ ప్రాణముల సర్పింపవలసినను సరియే. సహాయ నిరాకరణోద్యమము శాంతియుతముగ సాదయట ఆతడు చూపిన ముఖ్యమార్గమును వెల్లడిజేసెడి యొక చిన్న పుస్తకము మాకిప్పుడే భారతదేశమునుండి వచ్చెను.

అదృష్టచక్రమును గ్రంథమును మదరాసు గణేశ కంపెనీ వారు ముద్రించిపంపిరి. అందఱుగ కద్దరుతో జైండుచేయబడినది. మహాత్ముడు తనదేశము ఈ కద్దరువలననే బాగుపడుననియు, బౌద్ధత్వస్థితికి వచ్చుననియు, ఎంచుచున్నాడు. ఈ కద్దరువైననే యాధ్యాత్మిక చేసికొని తన కార్యవిధానము నేర్పరుచుకొనెను. గాంధీ గత రెండు సంవత్సరములనుండి ప్రాసిన వ్యాసములనుండియు, ఒకరినొకరుప వ్యాసములనుండియు ముఖ్యముగ నుండునది యీ గ్రంథమునకు కైకొనబడెను. ప్రతి వ్యాసమునందును, ప్రతి యుపవ్యాసమునందును నూలు వడకుటను గూర్చియు, మగ్గుములతో బనిజేయుటనుగూర్చియు గలదు. దీనిని 'అధికపరిశ్రమ' యని భలుమారు వ్యవహరించుచున్నాడు. ఈ పరిశ్రమవలన, విదేశపుబట్టలు దేశమునకు దిగువతి కావని ఆతని యుద్దేశ్యము.

స్వదేశీ, బహిష్కారము

మహాత్ముడే తన యుద్ధ్యమమును బహిష్కారముతో ముడిపెట్టుటకు నిరాకరించెను. బహిష్కార మొక శిక్షయనియు, ద్వేషమనియు ఆతను చెప్పెను. నిరాకరణము స్వాతంత్ర్యమునం దొక శిక్షావిధానము. విదేశపుబట్టల తగుకు బెరువలను, నాకాకును వజ్రతిపెట్టికట్టి మురుకబట్టలను, కంగునేయని తెల్ల బట్టలను, ఇంటినుండు తియారు చేయబడినవానిని కట్టుకొనిన యెడల ఆతిథిణమును పోషించుటయగును. ఈమార్గము మాంచె స్తరు వ్యాపారమును ఆచిరకాలములో భగ్నము గావించును. కాని యిట్లు విదేశముల వ్యాపారము భగ్నము గావలెనని ఆతని యుద్దేశ్యముగాదు. బహిష్కారమునందు కృత్రిమాద్దేశ్యము లేదు. కాని పాశ్చాత్యుల కీ నూత్నత తెలియదు. మాంచెస్టరునకు నష్టము గలిగించుట యుద్దేశ్యమే కాదో వారు చూడరు. నష్టముమాత్రము కలుగుట సంభవమయ్యే వాకు గ్రహించురు. ఈ యభిప్రాయము, నుమారు పదునాలుగువందలవరకుల క్రితము తలయెత్తిన బహిష్కారమువలన గలిగినదియే. అప్పటి యభిప్రాయ మింకను నిలిచియున్నది. కాని మొదటి స్వదేశీ కేవలము రాజకీయమైనది. వివాదము కలిగింపవలెనను నుద్దేశ్యముతోనే సడచెను. ఆ స్వదేశీకి ముఖ్యసాధనము బహిష్కారము. "మన పాటలకు జేబులు తడవినగాని వారు మనమాటవిన్నారు" అను సిద్ధాంతముతో వెనుకటి బహిష్కారము సాగెను. ఆ సిద్ధాంత మొంతవక క్షాత్రాకాశో చూడుడు. తూర్పు బంగాళమునందు ఒక పసిబిడ్డ "అమ్మ! ఈరోజు యంగ్లీషుదా, స్వదేశీదా" యని ప్రశ్నించెను. "స్వదేశీదే" యని రిల్లి ప్రత్యుత్తర మియగా, "అట్లేతే, నేను చంపను" అని అబిడ్డ ప్రత్యుత్తరము.

మత సమన్వయము

ఇంగ్లాండు మృత్యుమును ఛేదించుటకు రాటును నొక ప్రాయోధముగ గాంధీ మహాత్ముడు దీక్షించిరేమో యుండలేదు. రాటును తన దేశవిముక్తిని సంపాదించెడి సాధనము. కాటును మతసమన్వయమని. "కొట్టకొలదిగనుండుమనవారు విదేశాత్మ్యములను ఛరించుటకును ఉపయోగించుటకును నిరాకరించియుండలె

నత్యుత్తి చేసికొనగల సామాన్యమగు బట్టలతో తృప్తిపడియుండి రేని, మన స్వయంసహాయమును, ఉత్సాహమును, స్వాతంత్ర్యమును, శక్తిని గలవారని విధింపవలెను. మన యవసరములను మనమే సేకరించుకొనుటకు సామర్థ్యము గలుగును. బాత్మిమొక మత్యము నది ప్రదర్శించును. ఈ ముత్పత్తికి లక్షలకొలది స్త్రీలు తమతమ గృహములందు నూలు వడకవలయుందురు. ఉత్సాహ వంతులు ఏకులను పందిపెట్టి, నూలును మహిమచేసి సామ్యు వారి వారి కీయవలయుండురు. రాటును లక్షేములు కాలసి యుండును. వంశపారంపర్యముగ నేతపనిచేయుచు మధ్య వదలుకొనినవాని మరల యీ గొప్పవృత్తి చేపట్టవలయును. వారికి నూలునిచ్చి, వారు నేసిన బట్టలను విక్రయింపవలెను. ఈ విధముగ నే, స్వదేశీ చురుకుగ జరుగును. అప్పుడే యిది నిరాకరణోద్యమమునం దొక ముఖ్యాంశముగ నుండును."

రాటును స్త్రీల మానమును సంక్షోభించునట. కాటకమును తప్పించునట. ధనము తగ్గునట. రాటుమే స్వరాజ్యము నొసగునట. "విదేశీవర్తకుల యక్రమపద్ధతుల"ను బానిసలైన తమ పూర్వీకుల పాపములకు పరిహారముగనుండుటకు ఈనూలువడకుట యే తగిన ప్రాయశ్చిత్తమని గాంధీ తలంచుచున్నాడు. అనేకుల వలె, ఆతడును, సవీనయంత్రజలమునందు రాక్షసత్వము గల దని తలంచుచున్నాడు. మరియొకవోట యంత్రము "తైలాను పెట్టిన మోస"మనియు రాటును భగవంతునిచే ప్రసాదించబడిన దనియు వ్రాసెను. "రాటుపుగానము హోర్మోనియము, కాన్సర్టివా, ఆక్టోయనుల గానమునకన్న మనోహరముగ నుండు" నని యనెను. దీనితో హోర్మోనియమును చేర్చియు, ఆతనితో నేకీభవింపవచ్చును. పాతకాలమునందును, కళాశాలలయందును రాటును నెప్పడును బ్రాతికలు బాలురు అభ్యసించవలెనియు మిగిలిన చదువును కట్టిపెట్టి ప్రాయశ్చిత్తకాలమున దీనినైననే కాలమునంత వినియోగింపవలెననియు ఆతని కోరిక. దినమునకు చాలుగుంటలు రాటును త్రిప్ప వట్టివాడు దినమునకు 1½ పానుల నూలును వడకగలడు. 64,000 మంది విద్యార్థులు రాటు మును త్రిప్పిన దినమునకు 16,000 పానులు నూలు వడకగలరు. ప్రతి సాతీకును దినమునకు రెండుపానుల నూలును నేయగలడు. అందువలన 16,000 పానుల నూలుతోను 2,000 మంది సాతీలను పోషించుటయగును. ఈ నేత ఎంతనిడివియో, ఎంత వెడలోనో, మనకు తెలియదు. లాహోరునంద ఒక గ్రామములో నివసించు ఒక సాలెవాని నొకని యీ వ్యాసకర్త కలసికొనుట తటస్థించెను. ఆ సాలెవాడు దినమునకు వదిగజముల బట్టను నేయగలనని చెప్పెను. ఆ పదిగజములు గజ నుయదజ్ఞాలవంతున విక్రయ మగును. ఆతని భార్య నూలు వడకుచుండును. సంవత్సరమున కొక్క మనిషికి పదమాడు గజముల గుడ్డ కావలెనని గాంధీ మహాత్ముడు చూచా వేయుచున్నాడు. అందువలన సామాన్యముగ బట్టలకై మూడు నాలుగు రూపాయలు చాలును.

యంత్రములు

ఒక గట్టిరాటును ఏమనూపాయలకు వచ్చును. రాటుముల నధికముగ కొనుటవలన, సామ్యు త్యయమగుట నిజమే. కాని యంత్రములను విదేశములనుండి తెప్పించుకొనవలసిన యావశ్యకత యుండదు. విదేశపు బట్టలక్రిందను నూలుక్రిందను ఆరు కోట్ల రూపాయలు పోవుచుండుననియు, అది తిప్పవలెననియు, ఆతని యభిప్రాయము. ఒక్క బొంబయియందే నుమారు నూరు బట్టల యంత్రములు గలవు. ఈ యంత్రములు, యంత్రసామగ్రి, అడుగుంటలవలననే నూలు యడిగిన అట్టుడుగంటిన తనకు డిజిఖము కలగవలెననియు అయినను విదేశములకు సామ్యు పోకుండుటయే తన మఃభోద్యోదేశ్యమనియు ఆతను ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ఆసామ్యు తన దేశముననుండును. అది జాతీయ సేవయని ఆతని భావము. రాజకీయసంస్కరణములను గూర్చి ఆతని యభిప్రాయముడిగిన, ప్రజల హృదయమును చంపుటకు సృష్టింపబడిన మత్తుపదార్థములని వానిని ఖండించును. రాజకీయ సంస్కరణములు కాలమును వృధాసేయునట్టివి. స్వదేశీయం దేమియు వృథా లేదు.

నేత

ఒక విషయముమాత్రము గోచరింపక మానదు. స్త్రీలు, విద్యార్థులు, విద్యారంతులు అందఱును యథాశక్తి నూలువడకుచో, ఆనూలు నుపయోగించి బట్టలను నేయువా రెవరు? నేతను ఒక్కదినములో నేర్చుకొనుటకు లేదు. విరామకాలమునందు అభ్యసించుటకును వీలులేదు. మహాత్ముడే విషయమును బాగుగ విప్పిచెప్పలేదు. ఆతడు పంజాబులో నుఖముగ ప్రభువునుండిన జాలియానాతి ఢిల్లీ కొకవో వగమను. పంజాబీలు నిరపరాధులగు వారిని హత్యచేసి సంపాదించుకొనెడి వృత్తి మానివేసి నేత పరిశ్రమకు లూనుకొనుట బాగుగనుండునని మతియొకవో

విశ్వసించును. ఎప్పుటికైనను నేతపరిశ్రమ మాతకవృత్తి కన్న పౌరుషముతో గూడినదని గట్టిగ చెప్పుచున్నాడు. "విదేశములనుండి దిగుమతియగు బట్టలతో నిమిత్తము లేకుండ వేయుటకు తగినంతమంది నేతగాళ్లు కలరనియు, తగినన్ని మగ్గుములు గలవనియు" మరియొకవోట ఆతను తెలుపుచున్నాడు. కాని యీ మగ్గుములన్నియు ప్రస్తుతము జపాను, మాన్యెస్టరు మున్నగు వోట్లనుండియు దిగుమతియగు నూలుతో పరిశిమాలిన వానిని దేవామనంతను వెల్లడిచేయు వానిని సన్నని మజ్జెములను తయారుచేయుటతో కాలముజరిగిపోవుచున్నదని ఆతనియభిప్రాయము. యంత్రము బడులు మగ్గుము నుపయోగించిన, సాలెవానికి ఎంతవగకు టూభుము కలుగునో, నిశ్చయముగ తెలియలేదు. కూలీల వివరములు మాకు తెలియదు. కాని కొలదిసంవత్సరముల క్రిందటివరకు ఇంటియందు మరమగ్గుము నుపయోగించి బట్టలు నేసి కొనెడి ప్రతిసాలెవాడును మానమునకు ఇరువదిరూపాయలను సంపాదించుచుండెను. కాని యంత్రమువలన పదునెనిమిది రూపాయలను మాత్రమే సంపాదించుచుండెను. దక్కాలో మునుపుచేసెడి సన్నని మజ్జెములను ఆవులు పచ్చి గడ్డిమిని భ్రమిసి నాకుచుండెడివి. ఇప్పుడంతటి సున్నితపు బట్టలను కొనవారు తక్కువైనందున, వానిని నేయుట మానివేసినారు. నేత గాళ్లు తమ యిండ్లయందు నిపుణతతో నేయుచుండ యీ వ్యాస కర్త స్వముగ జూచెను. సాలెవాకిది సుఖమైనదని చెప్పెను. కాని బొంబయి మిల్లులలోని నేతగాళ్లుడంటే నుఖమనియే నిష్కర్షగ చెప్పవచ్చును. దుమ్ము, గందరగోళము అధికముగ నుండు కర్మాగారమున దినమునకు విరామము లేక పదమాడు గంటల కాలము గాలిలేక పనిచేయుటయు, అపనికై వారమున కొక రూపాయ అద్దెయిచ్చి కుటుంబ మంతయు ఒక చిన్న చీకటి కొట్టునందు బడి జీవింపవలసియుండుటయు తప్పను.

భారత సంచలనము

గాంధీ కోరునది ముఖ్యముగ ఆర్థిక సంస్కరణముగాదు. ఆతను కోరునది భారతదేశాభ్యుదయము. విదేశపుబట్టలను ఒక అంగుళమును ఛరించినను ఉపయోగించినను, "భారతము నెడలన, మానవాళియెడలను మహాపాతక మొనరించుట"యని ఆతను గట్టిగ బలుకుచున్నాడు. ఆయన భక్తి విశ్వాసములు ఆత్మశ్రద్ధయు కలిగింపకమానవు. "ఈ నిరంతర దాడిద్రవ్యమునుండి తప్పించుకొని స్వాతంత్ర్య మార్గమున సడయటకు భారతమునకు శక్తి కలదనియు, భారతమునం దందులకై సంచలనము గలిగిన దనియు నాకు విశ్వాసము గలిగినందువలననే-లంకణములుచేసి నేను ఆత్మహత్య గావించుకొనక బిగబట్టియుండుటయైనది." ప్రాత పద్ధతులకు నిర్లబించిన, నవనాగరకత సృష్టియగునని ఆతడుద్దేశించును. 'నిర్లబనము' నందు మాకు విశ్వాసము గలదు. కాని రాటుమువలన భారతదేశము గౌరవప్రదమగునని తలంపబడుచో, అభ్యంతర వెట్టుట యూరోపియనుల పనికాదు. మన నాగరకవిధానము జయము గాంచెననియు చెప్పుటకు వీలులేకున్నది. మన మానీర్మి వమరు కృత్తి న న్యేషింపబూనుచుచో, మన పరిశోధనలకు అంత్యమేయుండదు.

వలసబోవుట

సిమ్లా, జూలై 12:—వలసపద్ధతినిగూర్చియొచ్చించుటకు సెంట్రల్ రైజిన్లేచరువారు స్థాయిసంఘమునేర్పరిచిరి. వీరిటీవలసిమ్లాలో సమావేశమై మంచిపనిని జేసిరి. వలస చట్టమున ఇట్లున్నది. ఇక ముందు భారతీయులు ఇండియానుండి వలస సెంట్రల్ రైజిన్లేచరు వారు ప్రత్యేకతీర్మానము జేసి యంగీకరించినగాని బోరారు. ఈ చట్టపు నిబంధనలు చట్టము ఆమోదింపబడిన ఒక సంవత్సరమున పిదప ఆ మలులలో పెట్టబడును. ఇట్లు చేయుటకు కారణము సింహళము మాల్దీవీలు వారు ఈ చట్టము ప్రకారము తమ వ్యవహారములను సరిజేసికొనుటకు అవకాశము నిచ్చుటయే. ఈ దేశములయందు ఇంతవరకు వలస పద్ధతి నిరాటంకముగ జరుగుచున్నది. భారతదేశ హొలీను సంపాదించువిషయమై సింహళము మాల్దీవీలు ప్రభుత్వము వారుచేసిన సూచనలను స్థాయిసంఘము వారు చర్చించి రని తెలియుచున్నది. ఇకముందు ఆ దేశములకు బోవు కూలీలకు మంచి పోకర్యములు ఏర్పడు మార్పులను స్థాయిసంఘమువారు జేసిరి. ఆ ప్రభుత్వమువారి ప్రత్యుత్తరములనుచ్చింపింప స్థాయి సంఘమువారు సెప్టెంబరులో మరల సమావేశము కావచ్చును. వలసపద్ధతి ననుసరించి జేసిన నిబంధనలను కొన్ని స్వల్ప మార్పుతో సంఘము వారంగీకరించిరి.

జూ బు లు

తెలుగు తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘము
నిడదవోలులో యూనెల 20 వ తేదీని కార్యనిర్వాహక వర్గ
సమావేశమగును.

కార్యక్రమము

1. కార్యనిర్వాహక వర్గములో కాళి అయిన స్థానము
లను పూర్తిచేయుట 2. జిల్లాసంఘ సభ్యులలో కాళి అయిన
సభ్యుల స్థానములను పూర్తిచేయుట 3. ఈ తాలూకాతరపున
ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘ సభ్యులలో కాళి అయిన స్థాన
మును భర్తీచేయుట 4. ఖద్దరు కమిటీవారు తెలుగునందు నెల
కొల్పిన భారత ఖద్దరు నియములలో తయారగు వస్త్రములను
యీ తాలూకానం దంతటను వ్యాపింపజేయుటకు తగిన ప్రచార
నిధానమును నిర్ణయించుట 5. ప్రచారకులను నిర్ణయించుట.

ముదుగంటి జగన్నాథ శాస్త్రి

కార్యదర్శి.

శ్రీ కృష్ణాశ్రమము—పెదపాలెం

౧౯౨౦ సం॥ ఏప్రిల్ ౪ వ తేదీనుండి

౧౯౨౨ సం॥ జూలై ౧౪ వ తేదీనకు అయిన జమాఖర్చు వివరము

జమ

ది ౪-౪-౨౦ తేదీ నిల్వజమ-౧౦౪౬-౨౬	
విరాళములు	౪౨౫-౦-౦
పాఠశాలవరణ	
లోగడ్డి అమ్మ	౫-౦-౦
కం బాపకు	
పుస్తకముల అమ్మకం	3౫-౧౫-౦
రడ్డిభారా	౫౨-౨-౦
రాటుముల అమ్మకం	౧౨-౦-౦
కాంగ్రెసువారి	
విరాళము	౫౦౦౦-౦-౦

జమ మొత్తము ౨౧౧౧-3-౬

ఖర్చు

ఉపాధ్యాయుల వేతనములు	౯౫3-౮-౦
కార్యదర్శిగారి గౌరవవేతనము	౨౪౦-౦-౦
వడ్డిభారా	౫౧౯-౧3-౦
వార్షికోత్సవమునకు	౪౦-౦-౦
విద్యార్థులను యితరగ్రామ	
ములకు తీసికొనివెళ్ళినందుకు	౧౪-౦-౦
ప్రయాణపు ఖర్చులు	౭౯-౧3-౦
తపాలా ఖర్చులు	౧-౨-౬
అమ్మ ఖర్చులు	౬౬-౮-౦
పాఠశాల పాక నిర్మాణ	
పు ఖర్చులు పాకలు మర	౫౦-౪-౯
మృతు ఖర్చులు కలసి	
బ్రహ్మ డీడుస్థానపు ఫీజు	3౧-౦-౦
సాదరు ఖర్చులు	౪-౨-౦
ప్రేమశి (పలకలు, నీరును)	
స్నం, పుస్తకములు వగై	౭౧-3-3
రా).	
రాటుములుచేయించినందులకు	౧౫-౪-౦
కా. గ్రాన్ ఫాతాకుజమకట్టినది	3౪౪-౪-౦

ఖర్చు మొత్తము—౨౧౧౧-3-౬

(3౧-3-౨౦ నుండి ౮-౭-౨౨ వరకు)

పాఠశాలాధివన నిర్మాణమునకు అయినజమాఖర్చు

౧౯౨౦ సం॥

3౧మార్చివర

కు ప్రచురింప

బడిన లెఖి దా

ఖలా జమ

౮-౭-౨౨తే

దీ వరకు దరి

మిలా జమ

౧౯౨౦ సం॥ మార్చి వరకు

ప్రచురింపబడిన లెఖి దాఖ

లా ఖర్చు

౮-౭-౨౨ వరకు దరిమిలా

అయిన ఖర్చు

జమ మొత్తము. 3౬౦౦-౬-౦ 33౫౦-౦-౬

ఖర్చు మొత్తము 33౫౦-౦-౬

నిల్వ

౨౫౦-౫-౬

న. మానుమంతరావు,

పు. సీతారామయ్య,

ధర్మ కర్తలు.

జాతీయవిద్యాలయము, ఒంగోలు

ఈ విద్యాలయము జూన్ 29-వ తేదీ తెలుగుబడినది.

శ్రీయుత పాంచాలవరపు వెంకట సుబ్బారావుగారు, శ్రీ
కాతా చలపతిరావు బి. ఏ. గారు, వేదరాజు కృష్ణమూర్తిగారు
బ్రహ్మి. శతావధాని బొమ్మరాజు జానకిరామశర్మగారు, మఱి
కొందఱు పాఠాధ్యాయులుగా నున్నారు. హిందీభాషకు ఆంధ్ర
రాష్ట్రీయ హిందీప్రచారక సంఘమువారి తరపున ప్రావీణ్యము
గల హిందీపండితులు, ఏర్పాటు చేయబడుచున్నారు. పాఠ
శాలలోని విద్యార్థులకే గాక, యితరులకునుగూడ హిందీ నేర్పు
టకు వసతి చేయబడును. అనుభవముగల ఉపాధ్యాయులు,
ఇంకను ఏర్పాటు చేయుచు పనిచేయుగలరు. విద్యార్థులకు పాఠ
శాలలోని బోధకమాత్రమే గాక, వారి సత్వరవృద్ధిని బాగుగ
వృద్ధియగుటకు ఉపాధ్యాయులు విశేషముగ శ్రమ వదిలి
కొనెదరు.

విద్యావిధానము:— శకునిభాగము 4 తరగతులు, బాల
విభాగము 3 తరగతులు, యువవిభాగము 3 తరగతులు, ప్రథమ
భాగమున ఆంధ్రము, హిందీ, గణితము.

ద్వితీయభాగమున ఆంధ్రము లేక సంస్కృతము, హిందీ,
గణితము, ఆంగ్లము, భౌతికశాస్త్ర, కారీకశాస్త్ర, చరిత్రలు.

తృతీయభాగమున ఆంధ్రములేక సంస్కృతము హిందీ,
గణితము, ఆంగ్లము భౌతికశాస్త్రమున శాస్త్రములు.

విద్యుత్తులు. ముచ్చపాండ్ (తెలుగు లేక, ఇంగ్లీషు)
టైప్ రైటింగ్, బుక్ బిండింగ్, కలెస్ పాండ్ ను కమ్యూనియట్
బాగ్రిఫీ వీలూ కొన్ని గాని లేకనేల వద్దంగము కమ్యూనియట్ గాని
నేర్పుకొనవచ్చును. వైతరగతి బాలరును గుజరాత్ విద్యాపీఠ
పరీక్షకు పంపబడును. కావుననే వేదాభిమానులారా! మీ
బాలరు నీపాఠశాలకు బంపి జాతీయవిద్యలకు ప్రోత్సాహ
మొసంగునని కోరుచున్నాను.

ధారాగోపాలశాస్త్రి, కార్యదర్శి

రాజోలుతాలూకా జాతీయోపసంఘము

రాజోలుతాలూకా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సం
ఘము ది 9-7-22 తేదీని రాజోలులో సమావేశమై యిక్రింది
తీర్మానముల గావించెను.

(1) మార్చి 31 వ తేదీవరకు జమాఖర్చులు అడిటరు
కామోజీరావుగారు తనిఖీ చేసిన పిమ్మట ఆ లెక్కలు ప్రచు
రించుటకు కార్యదర్శులకు అధికార మియ్యబడినది.

(2) ఏనెల కానెల జమాఖర్చులు మాసాంతమున ప్రచు
రించుటకు కార్యదర్శుల కధికార మియ్యబడినది.

(3) తురగా గోపాలకృష్ణారావుగారు వసూలుచేసిన
స్వరాజ్యోధియొక్క జమాఖర్చువివరములపై ఆశ్రేయపురసంఘ
సమావేశములో తీర్మానించినప్రకారము మ-రా-శ్రీ, భ. న.
శాస్త్రిగారు, నుగర్ల రాజుగారు వైసలుచేసిన ప్రకార మామో
దింపడ మైనది. ఇకముందు సవరు గోపాల కృష్ణారావుగారు
తాలూకా కాంగ్రెసు పక్షమున ప్రచారము చేయబడుచున్న
యీ సమాచారము జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘమునకు తెలియపర
చుటకును తీర్మానించడమయింది. వారివలన మనకు రాకలసిన
రు 80-11-0 రాటులు ప్రయత్నించు చేయవలెను.

(4) గోనెల్ల సత్యవారాధణగారు రాష్ట్రఫిర్యాలో
వసూలు చేసిన లిట్ స్వరాజ్యోధి రు 200 లు వసూలుచేయు
టకు మ-రా-శ్రీ (1) నుగర్ల రాజుగారిని, గోరుగుంట్ల వెంక
టేశ్వర్లుగారిని నియమించడ మైనది.

(5) నామన బాపన్నగారికి యదివరలో స్వదేశీప్రచా
రము చేయుటకు యచ్చిన రు 500 కున్న, వారు జనూరి
చేసిన రు 260 లు స్వరాజ్యోధికిని, సరియైన జమాఖర్చులు
పుచ్చుకొని మిగిలిన సొమ్మును జనూరిచేసి కాంగ్రెసు సం
ఘమునకు యిచ్చుటకును నుగర్ల రాజుగారిని, గోరుగుంట్ల వెం
కటేశ్వర్లుగారిని నియమించడ మైనది.

(6) కస్తూరి రఘుపతిగారికి 20-12-21 తేదీని స్వదేశీ ప్ర
చారం చేయుటకు యచ్చిన రు 500 కున్న జమాఖర్చు పుచ్చు
కొని తాలూకాకాంగ్రెసుసంఘమునకు పంపుటకు మ. రా. శ్రీ
మల్లాది రామమూర్తిశాస్త్రిగారిని పోన్నాడ నూర్యారావుగా
రిని నియమించడమయినది.

(7) ఈ నెల 3 వ వారములో తాలూకాకాంగ్రెసు
సంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద జాతీయనేతపరిశ్రమ పాఠ
శాల స్థాపించుటకు నియమించి దానివివరములపై శ్రద్ధతీసికొని
బాగ్రిత్రేక పని జరిపించుటకు యిక్రింది యువసంఘమును నియ
మించడ మైనది.

(1) చిక్కిన వీరాస్వామిగారు
(2) పొన్నాడ నూర్యారావుగారు
(3) తనికెళ్ల రామకృష్ణారావుగారు
(4) జయంతి కామేశాస్త్రిగారు
(5) అఖిలభారత జాతీయసంఘమువారు ఖద్దరు ప్రచార
మునకై ప్రత్యేకించినసామ్మూలో మాతాలూకాకు ఖద్దరు ప్రచా
రము చేయుటకు రు 4000 లు జరులు యిప్పించుటకు
సంఘకార్యదర్శులు ఒక నిశ్చయక తయారు చేసి ఆంధ్రరాష్ట్ర
యోపసంఘము వారిని కోరుటకు అధికార మియ్యబడినది.

తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము, కార్యదర్శి.

ఏలూరు

(స్వతీయవిలేఖరి.)

ఆడిషనల్ సబ్ కలెక్టరు

జూలై, 12:—ఆడిషనల్ సబ్ కలెక్టరు నరసాపురమునకు
పంపివేయబడుటవలన మాపట్టణముయొక్క సందడి చాలతగి నది.
పవరు చేటలో ఇట్లు కాలేయినది. సభ్యబృందముతో కిక్కిరిసింది
నేత్రపర్వముగ బరచుచుండెడి, మాటవునువోలు చాలదైన్యముగ
కనువిందుచున్నది. ప్రజలలో నవోన్మేషమైత్రిని సంపదించుచు
మాపురమునకు జీవమువలె నుండియున్న స్థిరసౌదరు లనేకులు
నరసాపురమునకు బోవుటచే మాపట్టణము మంద భాగ్యమును
బొందినదనక తప్పదు. సకల సౌకర్యవేతమును, ధూమకేట
మార్గమునందలి వెద్దపట్టణమును నైయుండియు గవ్వ మెంటు
వారి స్వస్థిని చూపుటకు లోనగుట కడువిచారకరము. ఖైఫరు
కేవల స్త్రీమునందు జిల్లాముఖ్యస్థానముగ నేలూరు నెంచబడ
బాడదని గవర్న మెంటు వారు తీర్మానించినటుల వదంతులు
ప్రజల్లోలియున్నవి. కోర్టులను నితర గ్రామములకు పంపుచున్నా
రు. మిషన్ వారు ప్రామాణ్యము తీసివేసినారు. జిల్లాకాంగ్రెసు
కమిటీముఖ్యస్థానము ఏలూరునం దుండబాడదని ఆందోళన జరు
గుచున్నది. దీనినంతయు చూడ పట్టణములు పల్లెలగును పల్లెలు
పట్టణములుగను మారుననియెడు సామెత ఏలూరుపట్ల సార్థకమగు
నేమోమని సందియము కలుగుచున్నది.

ఆత్మహరి గోవిందాచార్యులుగారు.

అసహాయోద్యమపక్షమున నద్వితీయముగ పనిచేసి
జామీను కేసులో ఒక వత్సరము కఠినశిక్ష విధింపబడిన శ్రీ
ఆత్మహరి గోవిందాచార్యులుగారు జెయిలులో చాలజబ్బుగా
నున్నారని విని వారిమిత్రు లందరు విచారసముద్రమున మునిగి
ఆందోళనాయత్నచిత్తులైయున్నారు.

కుట్టాలం (తీన్మె వెల్లిజిల్లా)

(ఒకవిలేఖరునినుండి)

ఈ ఆపాదకుద్ధర్మార్థియ (9-7-22) యందు వ్యాసపూజా
నుహోత్సవము అతివైభవముగ శ్రీశ్రీశ్రీ పరమహంస మానా
నందస్వామిలవారి మఠమునందు జరుపబడినది. యీవ్యాస
పూజార్థము మదరాసు రాజధానియందుగల శ్రీస్వామిలవారి
శివ్యబృందమేగాక బొంబాయి గవర్న మెంటులో ఆకాంటు
జనరలుగనున్న అంబలవాణియ్యయ్య మున్నగు కొందఱు శివ్యులు
గూడ విచ్చేసిరి. భరతవర్ష ముయొక్క దక్షిణదిశయొక్క అంత్య
భాగమునందు ఆంధ్రులగు శ్రీ మానస్వామిలవారు మఠమును
స్థాపించుటయు, రాజులు, మహారాజులు మున్నగువారిచేత
మాత్రమేగాక హూణవిద్యాధికులును కాకికాధికారధూర్వ
ములగు వారిచేతను దేవతాసద్భక్తముగ పూజింపబడుచుండు
టయు ఆంధ్రదేశీయులకు అధికసంతోషకరముగ నుండునని
నేనుగ జెప్పవలయునా?

ఈకుట్టాలమునం దిప్పుడు సీజను చాలవ్యయ్యుగనున్నది
జిల్లాకలెక్టరీపుష్పడిచటనే యున్నాడు. రిటైర్డ్ ఇంజనీరు. వి.
రామస్వామయ్యగారునవారు 6-7-22 తేదీయందు ఇద్దఱు
బ్రాహ్మణబాలకుడు ధర్మోపనయనముల గావించినారు. ప్రా
కొర్టు తెజుమకాలము సమీపించుటచేత కొందఱు వకీళ్ళు
మున్నగువారు విధిలేక మదరాసునకు వెళిపోవుచున్నారు.

విశాఖపట్టణము.

విశాఖపట్టణమునుండి కోరాగారమునకు పోయినప్పిన
విద్యార్థులలో వైద్యకళాశాల నుండి తిరస్కరింపబడిన వారి
లో నైదుగురు తిప్పు మిగిలినవారందఱును తామిటులవైసి నిబంధ
నలకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించునని తీమాపణ లేఖ మూలముగ
నిచ్చిరిని తెలియుచున్నది. ఒకటవ జూలైలోపున తీమాపణ
నీయవలెననియుండెనుకాని అంతకు వారమురోజులకు పూర్వమే
తీమాపణనిచ్చిన వీరిని పాఠశాలలో చేర్చుకొనవచ్చునని జాబు
రాకుండుట కడువిచిత్రము

తే ౮ దిని శ్రీయుత వసంతరావు బుచ్చి నుండరావు
గారు రాజమహేంద్రవరము చెరసాలనుండి విడుదలయై రచ్చిరి.
ఆయన నిరసించినను ఆరోగ్యముగనే యున్నారు. పురజనులు
భజనమేళములతో ఆహ్వానించుటకునచ్చి పట్టణముంతయు నూ
చేరించిరి. సాయంకాలము సముద్రపు బొడ్డున బహిరంగసభ
జరిగెను. ఈ ఆటమూసములకును యిది పెద్దకథ. శ్రీనుందర
రావుగారి పూర్వపువాక్కును, కంఠమును పోలేదు.
సహజమైన గంభీర వచనముల పనిపూర్వపు చురుకు
దనముతో ప్రారంభించెదనని ఆయన పలికిరి. తీమాపణ నీయని
వైద్యవిద్యార్థి యొకరు అదే ధోరణిని మాట్లాడిరి.

తే ౧౦ దిని మహారాజశ్రీ భూపతిరాజు వెంకటపతి
రాజుగారు ఫిజీ ఆమెరికా, ఇంగ్లండు జర్మనీమున్నగు దేశము
లపోయి తిరిగి స్వగృహము చేరిరి. ప్రేమనువద్ద శిలువురు పుర
ప్రముఖులును వారికి స్వాగతమొసగిరి.—(ఒక విలేఖరుడు)

వెల సులభము. ఫల మధికము.
 ఏలూరులో గొప్ప మేడ తాటరీ
 మాటూరి బ్రహ్మన్న గారి
 కుమార్తె సర్వేశం తాలూకు మేడ.

రూ 16,500 లకు లాటరీ
 చీటి 1-కి రు 5 ల చొ॥ 3,300 చీట్లు
 అమ్మలారా!

కృష్ణాజిల్లా, ఏలూరు పెద్దబజారులోని మ్యూనిసిపల్
 సెం 148 రు కలిగియున్నది. రెండవవారు గలిగిన
 నామేడను అద్దాల బీరువాల ఫిట్టింగును, ఫలము సహా లాటరీ
 మూలముగా విక్రయించుచున్నాను. 1922 వ సంవత్సరము ఫిబ్ర
 వరి 10 వ తేదీనుంచి చీట్లు విక్రయించుచున్నాను. చీట్లు పూర్తి
 యగుచున్నవి. లాటరీ చీట్లు యావత్తు పూర్తియైన వెంటనే
 లాటరీ కలిపే తేదీ పత్రికలలో ప్రచురపరచి యెలూరుపట్టణ
 ములో ఘరానా మనుష్యుల యెదుట లాటరీ వేయబడును.
 గనుక ప్రతివారూ వారి వారి యదృష్టముల నిర్ణయించుకొనుట
 కిది మంచితరుణము. త్వరపడుడు. తరుణము మించిపోయిన
 తరువాత పశ్చాత్తాపపడిన లాభములేదు. లాటరీ చీటి ఒకటికి
 రూ 5 ల మాత్రమే. ఇంకా పూర్ణమయిన కలిసికట్టును, వివి
 చములను కొరవారు మా యేజంట్లవల్లగాని సేదగా నాకు
 వాసిగాని తెలుసుకోవలయును. ఈ చీట్లవల్ల వనూజ అయ్యె
 సామ్య కృష్ణాజిల్లా యేలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేటివ్ బ్యాం
 క్ లో నుంచబడును.

2 ప్రతిగ్రామమునందును మంచి యేజంట్లు కావల
 యును. మంచి కమిషను ఇవ్వబడును. వివరములు కొరవారు
 యీ కింద సంతకముచేసినవారికి వ్రాసిగాని, స్వయముగా వచ్చి
 గాని తెలుసుకొనవచ్చును. (189)

ఏలూరు } మాటూరి సర్వేశం,
 కృష్ణాజిల్లా. } మేడ నాక్కుదారుడు.
 1-7-1922 }

ది మ ద్రాసు క్లాత్ మార్కెట్టు లి మి టెడ్డ్

అలాటుమెంటు పైకమును ఇంతవరకును
 చెల్లించకుండునట్టి వాటాదారులు 1922 సెం|| రం
 జూలై నెల 31-వ తారీఖులోగా సదరు బాంధుమున్న
 పైకమును మద్రాసు, టంకశాలవీధి, 420 నెంబరు
 భవనమునం దుండు రిజిస్టర్లు ఆఫీసునద్ద చెల్లించ
 వలెను. లేనిపక్షమున వారిపేరుతో నుండు వాటా
 లు రద్దుచేసి కంపెనీకి చేప్పివేయబడు నని యిందు
 మూలముగా తెలియజేయడమైనది.

బోర్డువారి ఉత్తరవు ననుసరించి
 కల్యాణజీ అండు సన్ను,
 మేనేజింగు ఏజంట్లు.

చరక సంహిత

సూత్రస్థానము - చక్కని వ్యాఖ్యానముతో
 తెనుగున

అచ్చుబడి తయారుగా నున్నది
 776 పుటలు - రూ 10 లే.

కొద్ది కాపీలు మాత్ర మున్నవి.
 వలయువారు:
 డాక్టరు ఆచంట శ్రీనివాస బి. ఎ. ఎం. బి. సి.
 మేనేజింగు డైరెక్టరు.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ
 (లిమిటెడ్)
 19, హరిన్ రోడ్డు, మాంటూరోడ్డు - మద్రాసు
 అని వ్రాయవలెను.

సాంకేతిక పారిశ్రామిక విద్య

విచారణసంఘనివేదికము

బొంబయి, జూలై 12:—బొంబయి గవర్న మెంటువారు
 ఆ రాజధానిలో సాంకేతికపారిశ్రామిక విద్యనుగూర్చి తెలియ
 జేయుట కొక సంఘమును నియమించిరి. వీరు తమ ఆంశ్య
 నివేదికమును సమర్పించిరి. అది రెండుభాగములుగ గలదు.
 మొదటి భాగము అధిక సంఖ్యాకులచే యూపియను సంఘ
 సభ్యులచే సంతకము చేయబడెను. స్వల్పసంఖ్యాకులు, ఆసంఘా
 ధ్యులు 50 ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య తదితర ప్రొండవసభ్యులు
 రెండవ నివేదికమున చేవ్రాలు జేసిరి. ఈలోపుగ సంఘమువా
 రొక నివేదికము సంపిరి. అందలి మఖ్యోక్తములలో భేదాభి
 ప్రాయము బుండుటచే అధికసంఖ్యాకులు ప్రత్యేకముగ
 ఒక నివేదిక మును తయారు జేసిరి. అందు స్వల్ప
 సంఖ్యాకులచే తయారుచేయబడిన నివేదికమునగల విషయ
 ములతో సంబంధించిన సంగతులను అంగీకరించి వంతవరకు
 తమ నివేదికమున జొప్పిరి. మఖ్యవిభేదములు.

1. ప్రతిస్థాపనలలో పాఠశాలల మోస్తరు (టైప్) 2 తరి
 ఫీదు చేయవలసిన విద్యార్థులు వారికగు ఖర్చులపడింపు 3 పై
 విధాన మును ఏర్పాటు జేసి ఆ మలులలో తెట్టుట
 4. ఇతర విషయములు. ప్రతిస్థాపనల మోస్తరును గూర్చి అధిక
 సంఖ్యాకుల నివేదికము ఇట్లు తెలుపుచున్నది. యువకులకు
 క్రియాశీలమును చాల్చు తేదీను నిచ్చుటకు కర్మాగారములకు
 గాని కర్మాగారములకుగాని పనిచేర్చుకొను పాఠశాలల జతప
 రచవలెను. ఈమోస్తరు పాఠశాలలు (ఆప్రెంటిస్) కూలీ జీత
 మును దెచ్చుకొను వారల నిమిత్త మని
 స్వల్పసంఖ్యాకుల నివేదికము తెలుపుచున్నది. అట్టి పాఠ
 శాలలు కర్మాగారములయందుగాని కర్మాగారములందుగాని
 కూలీని గడించువారి తరఫీదుజేయు నిమిత్తము నిర్మించబడినవి.
 కొంతకాలమువరకే ఈ పాఠశాలయందు విద్య నభ్యసించవలగును
 రాజధానియందు కర్మాగారములు కర్మాగారములు కొద్దిగను.
 దుటచే ఇట్టి పాఠశాలల ను బెట్టు స్థలములు 12 మా
 త్రముండును. ఆపాఠశాలయందుపలంతయు చదువుకొను విద్యార్థ
 యులకు అవకాశముండను. ఆప్రెంటిస్ పాఠశాలలందు 800మంది
 విద్యార్థులు తరఫీదు జేయుటకు అవకాశముండుననిరి. 20,00,000
 లక్షల భారతీయులకు తక్కువగ్రేడులో నున్న పారిశ్రామికవిద్య
 కు ఇంతస్వల్పమొత్తమునిచ్చినందులకు అంతకారణ మేదియో
 తెలియదు. 20,00,000 లక్షల ప్రజలకళయములను స్పృహజేయు
 టకు వీలులేదు.

గత వారములో ఇండియా గవర్న మెంటు ప్రింటింగు
 ఋణమునకు 11990 పానులు మొత్తము వచ్చినది.

వంగరాష్ట్రపు గవర్నరు దంపతులు తూర్పు వంగదేశములో
 సంచారము సల్పుటకు 12 తేదీని కలకత్తానుండి బయలుదేరిరి.

కొలంబోలో ప్రవేశించుచు నూరకు అనునొక యొగటి
 డీకొని పాదాయెను. మరమ్మతు పూర్తియగుటకు రెండు నెలలు
 బట్టును.

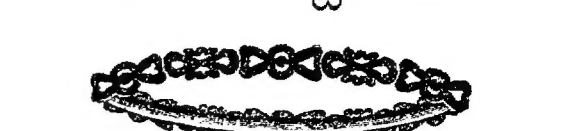
అరిసుగరిట్టి రిజర్వుపార్శులో లై సెన్సు లేదే జేటాడి
 నందులకు డబ్బూటర్లు రుట్టావైగావ్లకు ఇద్దరకు 20, 120
 రూప్యముల జరిమానాను విధించిరి.

నోటీసు

బైజవాడ మునిసిపల్ ఆఫీసుకు ఒక హెడ్
 అకౌంటెంటు కావలెను. నెల 1-కి రు 45-3-60
 చొప్పున జీతమియ్యబడును. పనిఖాయమైనది. ఎస్.
 ఎస్. ఎల్. సి. పరిశీలో, అకౌంటు టెన్టుపరిశీలో
 తేరినట్టియు, మునిసిపల్ లెఖ్యులయందు అనుభవము
 గలిగి యున్న వారు వయస్సు, యోగ్యత మున్నగు
 నవి తెలుపుచూ దరఖాస్తులను 20-7-22 తారీఖు
 లోగా ఈదిగువ చేవ్రాలుచేసినవారికి పంపవలెను.

మునిసిపల్ ఆఫీసు } డి. వి. హనుమంతరావు
 బైజవాడ } చేర్చుక, ఎమ్. సి.
 11-7-22 }

ఏల వృధాశ్రమ, నష్టము,
 ఉరువే పోగొట్టుకొనుట.

మరియొక స్థలమునకు పోవుటకు
 మునుపు మా సామ్రాజ్య ఒకసారి
 వచ్చి పోగొనెదను.
 మేము అన్నిరకముల మొదటి
 రకం బంగారు వెండి నగలను
 సిద్ధముగా తయారుచేసి ఉంచి
 యున్నాము మీకు కావలసిన
 వాటిని అట్టి శ్రమ లేకుండా
 తీసుకొనవచ్చును. లేక మీరు
 అర్జునులు యిచ్చిన మీ కోరిక
 ప్రకారము సకాలమున తయారు

చేసి యివ్వబడును. ఒకసారి మావద్ద ఆర్డరు యిచ్చినవారు మ
 చెప్పడును మావద్దకే వత్తురు. లక్ష్మీ జ్యూయలరీ కంపెనీ,
 (189) 18/283, చైనాబజారు, మద్రాసు.

స్వరాజ్య గ్రంథములు

- (1) లోకమాన్యుని జీవితము:—గ్రంథకర్త మహాత్మా అన్న
 పూర్ణయ్య ఈ గ్రంథమునుగూర్చి ఆంధ్రపత్రిక యిట్లు వ్రాయు
 చున్నది:—“ఇందు లోకమాన్య బాలగంగాధరతలకు జీవిత
 చరిత్రము చక్కనిశైలిలో రచయ్యమగు ఫణిబిని పిల్లలకును, పెద్ద
 లకును రచించు సలక్షణమగు భావతో వ్రాయబడినది.”
 వెల ప్రతి 1 కి 0-2-0, 10 ప్రతులు రు 1, 100 ప్రతులు రు 8
- (2) స్వరాజ్యము సహాయనిరాకరణము ప్రతి 1 కి 0-0-9
 ,, 50 ప్రతులు రు 1-12-0
- (3) మహాత్మాగాంధీ-ప్రొండవ స్వరాజ్యము రు 0-10-0
- (4) మహాత్మాని ఉపదేశములు రు 0-12-0
- (5) తిలకు హరికథ రు 0-8-0
- (6) భారతవస్త్ర పరిశ్రమలచరిత్ర రు 0-8-0
- (7) స్వరాజ్యనవనీతము (పాటలు) రు 0-2-0
- (8) సహాయనిరాకరణోద్యమ తత్త్వము రు 0-4-0
- (9) స్వరాజ్యదర్పణము రు 0-8-0

తెనుగుభాషలోని యితర రాజకీయగ్రంథములును, హిం
 దీపుస్తకములును, ఇంగ్లీషుభాషలోని రాజకీయగ్రంథములును
 మాయొద్ద దొరకును.

మద్రాసి అన్నపూర్ణయ్య,
 వైగ్రాంరోడ్డు, రాజమహేంద్రవరం.

తామర తైలము

తామర, తీట, గజ్జి మంచి మందు.
 డబ్బీ 1-కి 0-6-0 అరులణాలు మాత్రమే.
 అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి లేక మద్రాసు.

దిల్ ఖిష్ లేహ్యము.

మా వైద్యకాలయందు మేనానుచే జనించిన వ్యాధులకు
 నీ ఔషధము 262 మూలకలతో తయారుకాబడినది.

మేనా మనగా దేనా మంతలయు మత్సలు, నోవ్వులు,
 తిమ్మిర్లు, అరికాలు అరిచేతులు, దుండలు, బలహీనము, అజీర్తి,
 గుండెదడ, భారము, దగ్గు, ఎక్వాస్, కీళ్ళనొప్పులు, శరీర
 మంతయు లాగుట, శారీరకంపము, కుళ్లకష్టము, పొండించి
 శారీరము తెల్లబడుట, జీర్ణించిన సెక, సవాయి మొదలయిన
 వ్యాధులుగా శరీరమం దుండు ఏ జబ్బునైనను పూటకు పావు
 తులము లగాయకు ఆరతులము మోతారున నలుబది దినములు
 నేనించిన రోగము నిర్మూలములయి పలుచబడి తీగవలె వెలికిజారి
 యింద్రియమును గట్టిపరచి, రోగికి యింద్రియపుష్టి గలిగి పరి
 కుభమైన రక్తమును కలిగించుటయే గాక త్వక్కునకు కళలు
 గలుగ జేయును. ఏ విధమైన మేనారణమైనను సునాయాసముగా
 గ్యారంటీతో యీ ఔషధము నేనించినవారలకు వై చికిత్స
 లేకయే నివారణ నగును. 40 తులము శేరు 1-కి రు 6-0-0.

గౌరంటి బాండు ఇచ్చాకభ్యము.
 గుణమియనిచో సొమ్ము వాపసు చేయబడును.
 ది ఆయుర్వేద యునానీ వైద్యశాల, కాకినాడ.

శ్రీ ఆంజనేయ వైద్యశాలవారి సుప్రసిద్ధ ఔషధములు

శ్రీ జిల్లాబోర్డువారి బహుమానము పొందుచున్నది

129 రకముల ఔషధములున్నవి

(91) బోధకాలు సంహరిణి:—ఎంశకాలమునుండియున్న శీతరోగమునైనను గారముగోజులలో గుణము కనబరచి, కాళ్ళమంటలు, నీరు వారిండుటయుగాక పగిలిన పొడములు సహా స్వస్థులై కమలములవలె ప్రకాశించును.

15 రో. రు 4-8-0 వారమునకు రు 2-8-0.

(40) నిఖిల వ్యాధిమత్తేభ కంతరము. చిట్టిభిరంగి, పల్లిక, బగ్గెలోనగు సువాయిలున్న, కీళ్లనొప్పులు, నల్లని పొడలు, మూలవ్యాధి, పొండుపు, గవామేపములు, మేహములు, మేహవ్రణములు, కుక్కనవ్వము మొదలు అన్ని వ్యాధులను వారము రోజులలో నివారణజేసి టలును, శరీరకాంతి, రక్తవృద్ధి, వీర్యస్థంబున కలిగించును. ఇచ్చాపత్త్యం.

నెల రో. రు 6-0-0, 15 రో. రు 8-4-0.

(90) సర్వవిధ శురోగంజీవిలేవ్యాము. తీర్థించిన పత్తి, తిలుపు, ఎరుపు, నలుపు లోనగు యేరంగు శుగ్రునను, మూత్రము స్వల్పముగాని, బోట్టుబొట్టుగాని పడుట, యీ గుణములన్నియు తగ్గి రక్తపుష్టి చేయును. 3 పూటలలో గుణము కనిపించును. ఇచ్చాపత్త్యం.

డబ్బీ రు 1-4-0.

శ్రీ. రాజాన్నిఖిల ప్రపంచ విలగత్ గోపాలపుర్యాంకన్, కూరాదాస్వయదుగ్ధ వారిధిల సువాకాధాభానుమాన్. వైద్యనిర్ణయింపజేయ మహిమాధీమాన్ మహద్విరభ, ద్రాచార్యవారిదండేతుర యశశ్రీమాన్ సదారాజతే.

తే. పండుగు వ్యాధిచే నేచబడెడు, వారలైనను దయతోడ వారివారి రోగములను తేలిపిన వేగదగిన, మందులు బలువారము మాన్యులారా.

గోపాలపురం, కొత్తపేటపొట్ల. } కూరాడ వీరభద్రదాచార్యులు, ఆయుర్వేద యూనాని డాక్టర్.

వైద్య రత్న పండిత డి. గోపాలాచార్య గారి

107-108 డిగ్రీల యెండవేడిమి తెలియకుండు తెలుగు ?

(శుక్ర)

అమృతామలకతైలము

ను ప్రతినిత్యము తలకురాచుకొని స్నానముచేసిన ఎంత ఎండవేడిమిగాని తెలియదు. ఈ తైలము ; కండ్లకును, మెదడునకును చలవకలిగించి, నరములకు బలమునిచ్చి, మాడుపోట్లను నిర్మూలముచేయును. కలనెప్పులను బోగణును; అతినిద్రను, నిద్రలేమిని బోగొట్టును; నెరసిన వెంట్రుకలను నలుపు చేయును; పట్టుకుచ్చవలె వెంట్రుకలను బెంచును. వడదెబ్బలను రానియ్యదు. యోచన చేయువారికి ఇది మిక్కిలి మంచితైలము. సమస్తమైన నేతరోగములకును, శిరోరోగములకును జగత్ప్రసిద్ధిచెందినది. ప్యాకింగు, పోస్టేజిఖర్చులు ప్రత్యేకము. ధర 6 అవున్సుల సీసా రు 1-0-0. [క్యాటలాగు ఉచితము. తంజివిలాసము:- “పండిట్” మదరాసు. ఆయుర్వేదాశ్రమము, 41, ఆచారప్పనవీధి, మదరాసు.

(3081) “కత్తికట్టలు”

వైద్యకత్తి గల్గి గజము పొడుగు ౫౦౦. సాగరైవి. 1-3 రు 4-8-0. డబ్బును కొనుగోరి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజిఖర్చులకేర మయినాని అర్ధవత్ ఒకరూపాయి అచ్చామృత పంపవలెను. వి. మొకచేత్వర్లు అండ్ కో కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు ఆంధ్ర పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా) తెలిగ్రాఫిక్ ఆదేశము: “ఇండస్ట్రీ” పెద్దాపురం.

వనాషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుట యందు శేరస్త్రిక గాంచినది. ధర 1-10-0 ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటైనను కపాలాఖర్చు ప్రతికముగా కుంబుడును. (2978) విలాసము పి. డి. సావంత్ నెం 144 ఫననవాడీ, బొంబాయి

బహుమానము

వైద్యవిద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు మార్గదర్శి అన్ని భాషలలో దొరుకును. రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ, (3198) 27, చీబాబజారోడ్డు, మదరాసు.

ముఖ్య గవనింపు (2942)

యోగ్యతాపత్రములు (2) కాశీపట్టణమునందు, దుర్గా మెడికల్ హాస్పిటల్ నులెమాన్ ఉప్పు ఉపయోగించుచుంటిని. మంచి ఆకలిని కలిగించెను. సకాలమునకు ప్రవర్తించును. నేపాల్ } రాజానరేంద్ర 14-5-22 } న్ జంగ్ ఆఫ్ నేపాల్

ప్రకటన
కురుక్షేత్రసంగ్రామము.
1922-23 సం॥ ఇంటర్మీడియేటునకు పఠనీయ గ్రంథము.
ఇందు బౌద్ధపులకు రాజ్యాధికారము లేమి నిర్ణయింపబడినది.
కల రు 1-0-0.
శంబుకవధ (నాటకము)
(ఉత్తరరామచరిత్ర)
రామాయణమువై నత్యద్భుతముగు విమర్శనము.
ముప్పది పుటల పీఠిక.
రామాయణ యుద్ధకాలము నిర్ణయింపబడినది. పెక్కు మాతానాంకములు సమీక్షకముగా వెలుపబడినవి రామాయణకథ తెలిగినవా రెల్ల జనువందగినది. వెల 0-12-0.
వలయువారు: రైతు ప్రెస్, మూచిస్ పేట, తెనాలి. (గుంటూరుజిల్లా)

మదనకామేశ్వర లేవ్యాము
దుర్బలులపాలిటి సంజీవి:— మేహము, నిక్కాక, శుక్ర నష్టము, నిస్సత్త, అతిమూత్రము, మొదలగు వాటిని వారించి మంచి బలమును, యశ్వమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాన ప్లాప్తి, కలిగించు వగ్రప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 కు డబ్బీ రు 1-4-0. వి. పి. చార్జ్ 0-8-0 (3351)
రోజుపుచ్చ లేవ్యాము:— ఇది మలబద్ధమును పోగొట్టి కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాయము 15 కు డబ్బీ రు 0-10-0, వి. పి. చార్జ్ 0-7-0
పి. కి. పి. అందాకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిజేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము”
మీరు ఇల్లుకడలకే తెలుగు షార్టుహాండు నెచ్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. “ప్రాప్తి, కృషి నిమిత్త మనాల్లిళ్ళ పంపించండి!”
(13) ఇక ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

మలయచందనము
గనేరియా అను నెగరోగమునకు మోతము.
పథ్యము లేదు. పిరికారితో పని లేదు. ఎలుపు, తిలుపు, పచ్చ, అను మాడు విషముల నెగరోగమును మాడు పూటలలో మాన్యును. శ్రీల దున్నువ వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజౌషధము. (1251) డబ్బీ 1 కి వెల 2-4-0 గందర్వ పార్కసి, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

ముఖ్యగవనింపు.
1920-వ సంవత్సరం ఆగస్టునెల మొదటి తేది నుండి అన్నిధరలు మార్పబడినది.
The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.,
Elphinstone Road, Bombay.
ఇప్పటి కాలము ననుసరించి మిక్కిలి సమృద్ధముగాను, తప్పక గుణము నిచ్చునట్లును ఆయుర్వేద ఔషధములను తయారు చేయుచున్నాము.
హిందూదేశమునందు జరిగిన ఆయుర్వేద వస్తుప్రదర్శనము లన్నిటిలో జంగారు పతకములు బహుమతిగా నిచ్చియున్నాడు.
వై కనిన విలాసమునకు వ్రాసినచో ధరల పట్టి పంపబడును.
జాండూ పర్వస్యూటికల్ వర్క్స్
ఆయుర్వేద యాషధముల జేయువారు
(388) బొంబాయి నెం 13.
ది ఆంధ్ర ఇండస్ట్రీయల్ ట్రేడింగు కంపెనీ, సోల్ ఏజంట్లు: కాకినాడ.

అమృతాంజనము
గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు.
చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0. ప్రతియింటు మండగినది.
అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది.
అమృతాంజనము అన్ని నెంపులకు సిద్ధామృతము.
అమృతాంజనము అమృతశబ్ద మాదిరిగల మాయమందు గాదు.
నకలు మందులవలన మోసము గలుగును.
పంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసము గలుగదు.
అమృతాంజనము అంజనశబ్ద మంతమున గల నకలుమందు గాదు.
అమృతాంజనమునకు సోటియైనమందు అమృతాంజనమే.
అమృతాంజనం డిపో, { 6, 7 తంబు శైట్టివీధి, జార్జి టౌన్ - మద్రాసు.
లేక 109 ఫేరోడ్డు, భోర్డు - బొంబాయి.

